



# TALOUSARVIO 2008

Taloussuunnitelma  
2009-2010

Kaupunginhallitus 29.10.2007  
Kaupunginvaltuusto 7.11.2007



*TALOUSARVIO 2008*

*Toimittaja: Lohjan kaupunki*  
*Ulkoasu ja taitto: Ulla Långström*  
*Kuvat: Lohjan kaupunki*  
*Painopaikka: Painoyhtymä Oy*

---

## SISÄLLYSLUETTELO

<b>1 LOHJAN KAUPUNGIN TAVOITTEET</b> .....	<b>3</b>
1.1 Kaupunkistrategia .....	3
<b>2 KÄYTTÖTALOUS- JA TULOSLASKELMAOSA</b> .....	<b>4</b>
2.1 Keskusvaalilautakunta.....	4
2.2 Tarkastuslautakunta.....	5
2.3 Yleinen luottamushenkilöhallinto .....	7
2.4 Kaikille hallintokunnille yhteiset tavoitteet.....	8
2.5 Keskushallinnon strategia ja tavoitteet.....	12
2.6 Perusturvalautakunnan strategia ja tavoitteet .....	17
2.7 Opetuslautakunnan strategia ja tavoitteet.....	21
2.8 Sivistys- ja vapaa-aikalautakunnan strategia ja tavoitteet .....	24
2.9 Teknisen lautakunnan strategia ja tavoitteet.....	27
2.10 Ympäristölautakunnan strategia ja tavoitteet.....	30
2.11 Käyttötalous yhteensä.....	34
2.12 Tuloslaskelman rahoitustulot - ja menot .....	34
2.13 Tuloslaskelma .....	36
<b>3 INVESTOINTI- JA RAHOITUSOSA</b> .....	<b>38</b>
3.1 Kaupunginhallitus/Keskushallinto .....	38
3.2 Perusturvalautakunta .....	39
3.3 Opetuslautakunta.....	39
3.4 Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta.....	40
3.5 Tekninen lautakunta .....	41
3.6 Ympäristölautakunta .....	44
3.7 Investoinnit yhteensä.....	45
3.8 Rahoitusosan rahoitustulot ja –menot .....	46
3.9 Rahoituslaskelma .....	47
<b>4 RAHOITUSTULOT JA –MENOT YHTEENSÄ</b> .....	<b>49</b>
<b>5 TULOT JA MENOT YHTEENSÄ</b> .....	<b>49</b>
<b>6 TALOUSARVION SITOVIUSMÄÄRÄYKSET JA PÄÄTÖSVALTUUDET</b> .....	<b>50</b>
<b>7 TALOUSARVION JA TALOUSSUUNNITELMAN RAKENNE</b> .....	<b>52</b>
7.1 Taloussuunnittelun tavoitteet ja lähtökohdat .....	52
7.2 Rakenne ja sisältö.....	52
7.3 Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet .....	53
7.4 Määräraha .....	54

---

<b>8 TALOUDEN PERUSTEET .....</b>	<b>54</b>
8.1 Kaupungin väestökehitys.....	54
8.2 Yleinen taloudellinen tilanne .....	55
8.3 Palkat ja hinnat.....	56
8.4 Verotulot.....	57
8.5 Valtionosuudet vuonna 2008 .....	58
8.6 Laskentaperusteet.....	59
<b>9 SUUNNITTELUKAUDEN ASUNTOTUOTANTO.....</b>	<b>61</b>
9.1 Kaavavaranto ja alueiden käyttöönotto .....	61
9.2 Valtion tukema asuntotuotantotavoite vuosina 2008 - 2010 .....	62
<b>10 TOIMINNALLISET MUUTOKSET.....</b>	<b>64</b>
10.1 Tarkastuslautakunta.....	64
10.2 Yleinen luottamushenkilöhallinto .....	64
10.3 Keskushallinto.....	65
10.4 Perusturvalautakunta .....	70
10.5 Opetuslautakunta.....	76
10.6 Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta.....	79
10.7 Tekninen lautakunta .....	82
10.8 Ympäristölautakunta .....	86
<b>11 TALOUDEN YHTEENVETOTAULUKOT .....</b>	<b>90</b>

# 1 LOHJAN KAUPUNGIN TAVOITTEET

## 1.1 Kaupunkistrategia

### 1.1.1 Lohjan kaupungin visio vuoteen 2013

*Lohja on turvallinen järvenrantakaupunki, jossa viihtyisät asuinympäristöt, monipuolinen kulttuuri, korkeatasoinen osaaminen ja kilpailukykyinen elinkeinoelämä luovat edellytykset hyvinvoinnille.*

Visiossa esitetään organisaation haluttu tavoitetila. Visio antaa strategialle suunnan, jota pitkin edetään. Se on tavoitteellinen näkemys siitä, millaiselta Lohjan halutaan näyttävän vuonna 2013.

Lohjan kaupunkistrategiassa painottuu kolme johtoajatusta. Nämä ovat:  
**Kaupunkimaisuuden ja vetovoiman kehittäminen**  
**Palvelutuotannon tehostaminen**  
**Uudistuminen ja rohkea yhteistyö.**

### 1.1.2 Vision strategiset päämäärät

Visiota tarkennetaan strategisilla päämäärillä, joita Lohjan kaupunkistrategiassa on 12.

1. *Lohja tarjoaa asukkailleen turvallisen kasvu- ja elinympäristön*
2. *Lohjalla on käyttäjälähtöiset palvelut*
3. *Palveluja järjestetään kustannustehokkaasti monipuolisilla tavoilla*
4. *Lohja tarjoaa harju- ja järvimaisemia hyödyntävää kaupunkiasumista sekä hallittua maaseutuasumista*
5. *Lohjalla kaupunki- ja luontoympäristö kohtaavat tasapainoisesti*
6. *Lohja on yritysystävällinen kaupunki*
7. *Lohjalla koulutustarjonta on laadukasta ja monipuolista*
8. *Lohja on vakaan talouden kaupunki*
9. *Lohja on hyvä ja houkutteleva työnantaja*
10. *Lohja uudistaa aktiivisesti toimintatapojaan*
11. *Lohjalla päätöksenteko on toimivaa*
12. *Lohja on tunnettu tietoyhteiskuntamahdollisuuksien soveltajana*

### 1.1.3 Kriittiset menestystekijät

Palvelukeskuksen ja toimielinten kriittiset menestystekijät on johdettu kaupunkistrategian visiossa. Ne vastaavat kysymykseen, missä asioissa on ehdottomasti onnistuttava, jotta se edesauttaa kaupunkiorganisaatiota etenemään visionsa suuntaan.

### 1.1.4 Arviointikriteerit

Arviointikriteeri on kuvaus tarkasteltavan asian ominaisuuksista, joiden perusteella voidaan erottaa onnistuminen epäonnistumisesta. Arviointikriteerin tehtävänä on osoittaa, eteneekö kaupunki strategiansa mukaisesti. Kullekin arviointikriteerille asetetaan tavoitetasot vuodelle 2006. Ne kuvaavat tavoitetilaa, jonka saavuttaminen on todettavissa ja jonka saavuttaminen osoittaa lyhyellä aikavälillä etenemistä strategian suunnassa. Arviointikriteerit ja tavoitetasot on asetettu toimielimittäin

## 2 KÄYTTÖTALOUS- JA TULOSLASKELMAOSA

### 2.1 Keskusvaalilautakunta

#### 2.1.1 Arviointikriteerit ja sitovat tavoitteet vuodelle 2008

Vaikuttavuus ja palvelukyky -näkökulma

Arviointikriteeri: Vaalien toteuttaminen

Sitova tavoite 2008:

- Kunnallisvaalit on toteutettu.

#### 2.1.2 Keskusvaalilautakunnan tuloslaskelma

	TP2006	TA2007 muutettu	KH2008	SV2009	SV2010
<b>Toimintatuotot</b>	100 131	47 022	0	0	0
<b>Muutos-%</b>		0,0	<b>-100,0</b>	0	0,0
Myyntituotot	6 087	0	<b>0</b>	0	0
Tuet ja avustukset	94 044	47 022	<b>0</b>	0	0
		0			
<b>Toimintakulut</b>	-141 267	-70 386	<b>-162 973</b>	-200 196	0
<b>Muutos-%</b>	1141,1	0,0	<b>131,5</b>	22,8	-100,0
Henkilöstökulut	-127 409	-60 378	<b>-120 938</b>	-157 012	0
Palkat ja palkkiot	-118 557	-58 000	<b>-106 837</b>	-144 166	
Henkilöstösivukulut	-8 852	-2 378	<b>-14 101</b>	-12 846	0
Eläkekulut	-3 425	0	<b>-7 511</b>	-5 564	
Muut henkilöstösivukulut	-5 427	-2 378	<b>-6 590</b>	-7 282	
Palvelujen ostot	-10 066	-990	<b>-22 746</b>	-23 495	0
Muiden palvelujen ostot	-10 066	-990	<b>-22 746</b>	-23 495	
Ostot tilikauden aikana	-2 697	-8 052	<b>-18 241</b>	-18 606	
Avustukset	0	0	<b>0</b>	0	0
Muut toimintakulut	-1 095	-966	<b>-1 048</b>	-1 083	0
Vuokrat	-1 092	-966	<b>-1 012</b>	-1 047	
Muut toimintakulut	-3	0	<b>-36</b>	-36	
		0			
<b>Toimintakate</b>	-41 136	-23 364	<b>-162 973</b>	-200 196	0
<b>Muutos-%</b>	261,4	0,0	<b>597,5</b>	22,8	-100,0

## 2.2 Tarkastuslautakunta

### 2.2.1 Arviointikriteerit ja sitovat tavoitteet vuodelle 2008

#### **Tarkastuslautakunta**

*Arviointikriteeri:* Tarkastustoiminnan kattavuus

Hallinnon ja talouden tarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Sisäinen tarkastus tukee hyvän sisäisen valvontaympäristön ylläpitoa ja kehittämistä.

*Arviointikriteeri:* Tulostavoitteiden toteutuminen

Arviointi valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta on tehty.

Arviointi taloudellisuutta ja tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavien tunnuslukujen ja tulosten (vaikuttavuus) toteutumisesta ja kehityksestä on tehty.

#### **Sisäisen tarkastuksen tavoitteet:**

*Arviointikriteeri:* Sisäisen tarkastuksen vuosittaiset painopisteet

Tietojärjestelmien tarkastus ja tietojärjestelmiin liittyvän sisäisen valvonnan konsultointi

- käyttöoikeuksien hallinnointi (AD) työntekijän elinkaaren eri vaiheissa.

*Arviointikriteeri:* Kustannuslaskennan kehittäminen ja hyödyntäminen

Kustannuslaskennan jalostaminen ja hyödyntäminen tuotteistamisessa ja päätöksenteon tukena

- kustannuslaskennallisten erien sisällyttäminen tuotetasolle
- pääomakustannusten jyvittäminen hallintokunnille (tilat, tietohallinnon investoinnit jne.)
- pilottina taloushallinto ja sen tuotepakettien hinnoittelu

*Arviointikriteeri:* Sisäisen valvontajärjestelmän tehokkuus

Riskienhallinnan periaatteiden jalkauttaminen ja sisäisen valvonnan ohjeistuksen täsmentäminen

- uusien ja vanhojen vastuuhenkilöiden perehdyttäminen riskienhallintaan sekä hyvän sisäisen valvontajärjestelmän peruseriaatteisiin
- sisäisen valvonnan ohjeistuksen koordinointi intranetissä
- riskienhallinnan jalkauttaminen osaksi operatiivista ja strategista johtamista (pilottina Lohjan kaupungin tietohallinto)

## 2.2.2 Tarkastuslautakunnan tuloslaskelma

	<b>TP2006</b>	<b>TA2007 muutettu</b>	<b>KH2008</b>	<b>SV2009</b>	<b>SV2010</b>
<b>Toimintatuotot</b>	1 791	1 020	<b>1 790</b>	1 849	1 910
<b>Muutos-%</b>	75,1	0,0	<b>75,5</b>	3,3	3,3
Myyntituotot	1 791	1 020	<b>1 790</b>	1 849	1 910
<b>Toimintakulut</b>	-61 575	-66 007	<b>-72 812</b>	-75 724	-78 100
<b>Muutos-%</b>	19,5	0,0	<b>10,3</b>	4,0	3,1
Henkilöstökulut	-27 274	-28 609	<b>-32 342</b>	-33 945	-34 968
Palkat ja palkkiot	-21 800	-22 992	<b>-26 012</b>	-27 408	-28 166
Henkilöstösivukulut	-5 474	-5 617	<b>-6 330</b>	-6 536	-6 802
Eläkekulut	-4 160	-4 092	<b>-4 606</b>	-4 754	-4 950
Muut henkilöstösivukulut	-1 314	-1 525	<b>-1 724</b>	-1 782	-1 852
Palvelujen ostot	-31 519	-37 145	<b>-38 833</b>	-40 114	-41 438
Muiden palvelujen ostot	-31 519	-37 145	<b>-38 833</b>	-40 114	-41 438
Ostot tilikauden aikana	-1 363	-253	<b>-1 404</b>	-1 432	-1 461
Muut toimintakulut	-1 419	0	<b>-233</b>	-233	-233
Vuokrat	-1 186	0	<b>0</b>	0	0
Muut toimintakulut	-233	0	<b>-233</b>	-233	-233
		0			
<b>Toimintakate</b>	-59 784	-64 987	<b>-71 022</b>	-73 875	-76 190
<b>Muutos-%</b>	18,4	0,0	<b>9,3</b>	4,0	3,1
<b>Henkilökunnan määrä</b>	0,3	0,3	<b>0,3</b>	0,3	0,3



## 2.3 Yleinen luottamushenkilöhallinto

### 2.3.1 Arviointikriteerit ja sitovat tavoitteet vuodelle 2008

#### Prosessit ja rakenteet –näkökulma:

Kuntademokratian toimivuus

Arviointikriteeri: Päätöksenteon strategisuus

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
- Osavuositarkastusten merkitystä toiminnan ohjaamisessa on korostettu.	- Päätöksenteko on pitkäjänteistä ja strategiaan perustuvaa, työnjako luottamuselinten ja viranhaltijoiden välillä on toimivaa.

Arviointikriteeri: Osallistumista ja yhteisöllisyyttä edistävien toimintamallien käyttöönotto

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
- Luottamushenkilöportaalin rakentaminen on aloitettu.	- Palvelujen suunnittelussa hyödynnetään aktiivisesti erilaisia osallistumisfoorumeita (myös sähköisiä).

### 2.3.2 Yleisen luottamushenkilöhallinnon tuloslaskelma

	TP2006	TA2007 muutettu	KH2008	SV2009	SV2010
<b>Toimintatuotot</b>	14 498	10 043	<b>14 933</b>	15 231	15 536
<b>Muutos-%</b>	133,6	0,0	<b>48,7</b>	2,0	2,0
Myyntituotot	0	43	<b>0</b>	0	0
Muut toimintatuotot	14 498	10 000	<b>14 933</b>	15 231	15 536
<b>Toimintakulut</b>	-671 108	-678 191	<b>-785 380</b>	-826 131	-844 175
<b>Muutos-%</b>	3,1	0,0	<b>15,8</b>	5,2	2,2
Henkilöstökulut	-440 453	-446 937	<b>-472 754</b>	-504 925	-514 015
Palkat ja palkkiot	-364 292	-387 582	<b>-384 544</b>	-414 682	-420 109
Henkilöstösivukulut	-76 161	-59 355	<b>-88 210</b>	-90 243	-93 906
Eläkekulut	-57 573	-38 051	<b>-64 910</b>	-66 989	-69 746
Muut henkilöstösivukulut	-18 588	-21 304	<b>-23 300</b>	-23 254	-24 159
Palvelujen ostot	-187 606	-190 412	<b>-277 419</b>	-285 220	-293 378
Muiden palvelujen ostot	-187 606	-190 412	<b>-277 419</b>	-285 220	-293 378
Ostot tilikauden aikana	-21 195	-24 401	<b>-18 644</b>	-19 017	-19 398
Avustukset	-15 141	-15 365	<b>-15 141</b>	-15 520	-15 908
Muut toimintakulut	-6 713	-1 076	<b>-1 422</b>	-1 449	-1 476
Vuokrat	-5 353	-1 076	<b>-1 076</b>	-1 103	-1 130
Muut toimintakulut	-1 360	0	<b>-346</b>	-346	-346
		0			
<b>Toimintakate</b>	-656 610	-668 148	<b>-770 447</b>	-810 900	-828 639
<b>Muutos-%</b>	1,9	0,0	<b>15,3</b>	5,3	2,2
<b>Henkilökunnan määrä</b>	1,0	1,2	<b>1,2</b>	1,2	1,2

## 2.4 Kaikille hallintokunnille yhteiset tavoitteet

### **Vaikuttavuus ja palvelukyky –näkökulma:**

#### **Käyttäjälähtöiset, hyvinvointia ja turvallisuutta tuottavat palvelut**

*Arviointikriteeri:* Strategisten palvelujen saatavuus

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
- Palvelutasovertailu on tehty ja kehitettävät palvelut on määritelty.	- Lohja tarjoaa käyttäjälähtöiset, hyvinvointia ja turvallisuutta tuottavat palvelut.

*Arviointikriteeri:* Palvelujen laadun kehittäminen

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
- Itsearviointityö on käynnistetty kaikissa hallintokunnissa, aikataulus ja ensimmäiset toimenpiteet on tehty.	- Toiminnan laatua arvioidaan ja kehitetään systemaattisesti. - Valitut toiminnot ovat ulkoisesti sertifioituja. - Laatu järjestelmät ovat käytössä.

*Arviointikriteeri:* Palvelutyytyväisyys

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
- Kehittämistoimenpiteet on toteutettu.	- Toimintaa on kehitetty säännöllisesti toteutettavien ja sisällöltään yhtenäistettyjen palvelutyytyväisyyskyselyjen pohjalta.

### **Prosessit ja rakenteet –näkökulma:**

#### **Palvelujen tuottamistapojen uudistaminen**

*Arviointikriteeri:* Palvelujen tuottamisen prosessilähtöisyys

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
- Prosessikokonaisuus on määritelty, ydinprosessit on määritelty ja kuvattu.	- Prosessit on kuvattu ja ohjeistettu.

*Arviointikriteeri:* Vaihtoehtoisten tuottamistapojen käyttöönotto (markkinat)

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
- Markkinoilta hankittavissa olevat tuotteet (palvelut) on määritelty.	- Palvelut on järjestetty kustannustehokkaasti vaihtoselvitysten pohjalta. - Oma palvelutuotanto perustuu kuntasektorin parhaisiin käytäntöihin ja toimintavertailuja tehdään yksityisen sektorin kanssa.

*Arviointikriteeri:* Tietoteknologian hyödyntäminen palveluprosesseissa

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Intranetin rakenne ja sisältö on määritelty.</li> <li>- Sähköiset asiointimahdollisuudet on avattu.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Seutuverkko ja muu tietotekninen ympäristö tukee palvelujen tuottamista.</li> <li>- Päällekkäisyyksien osalta manuaalitoiminnot on poistettu.</li> </ul>

### **Uudistuminen ja henkilöstö –näkökulma:**

#### **Uudistumiseen motivoitunut henkilöstö**

*Arviointikriteeri:* Työhyvinvointi

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Kehittämistoimenpiteet on toteutettu.</li> <li>- Henkilökohtaisen suoriutumisen arviointi on luonnollinen osa kehittämiskeskustelua.</li> <li>- Vuosittainen kehittämiskeskustelu on käyty kaikkien työntekijöiden kanssa.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Kehittyvä työhyvinvointi, jota mitataan säännöllisesti.</li> <li>- Lohjan kaupungin työhyvinvointi on selvitetty suhteessa muihin Uudenmaan/Hiiden pilotin kuntiin.</li> </ul>

*Arviointikriteeri:* Osaamisen kehittäminen strategian mukaisesti (koulutus, perehdytys, työnopastus, työkierto, toisilta oppiminen, mentorointi)

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Kehityskeskusteluissa on laadittu henkilökohtaiset strategian mukaiset kehittämissuunnitelmat.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Substanssialan kehittyminen on osaamisen kehittämisen lähtökohtana.</li> <li>- Koko organisaation osaamisen painopistealueet: verkostoituminen, yhteistoimintavalmiudet, tietotekniset valmiudet, johtaminen, kustannustietoisuus, osaamisen johtaminen.</li> </ul>

### **Hyvä ja houkutteleva työnantaja**

*Arviointikriteeri:* Palkkauksen ja henkilöstöpalvelujen kilpailukykyisyys

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> <li>- <i>Palkkojen jälkeensäneisyyttä on korjattu siellä, missä sitä on eniten.</i> (Henkilöstöjasto määrittelee.)</li> <li>- Henkilökohtaisen suoriutumisen osuus palkkauksessa on kasvanut.</li> <li>- <i>Tulospalkkauksen pilotti on valittu.</i> (Mietittävä.)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Palkkaus on oikeudenmukainen ja kilpailukykyinen, henkilökohtainen lisä ja tulospalkkaus ovat käytössä.</li> </ul>

*Arviointikriteeri:* Kunnasta muihin tehtäviin lähtevien määrä (vaihtuvuus-%)

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
- Vaihtuvuus on selvitetty. - Lähtöhaastattelut on suoritettu ja työpaikan vaihdon syyt on selvitetty.	- Työpaikan vaihdon syitä tutkitaan järjestelmällisesti lähtöhaastattelujen avulla; syyt muita kuin henkilöstöpoliittisia. - Omasta henkilökunnasta huolehtiminen.

*Arviointikriteeri:* Uralla eteneminen

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
- Työnkiertomahdollisuudet on selvitetty.	- Työnkierron/työnvaihtojen avulla on kehitetty henkilökunnan asiantuntijuutta ja osaamista.

*Arviointikriteeri:* Rekrytoinnin onnistuminen

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
- Riittävä henkilökunta on varmistettu. - Seudullinen, sähköinen sijaisrekrytointi on käytössä.	- Avoimena oleviin työpaikkoihin saadaan päteviä hakijoita. - Ammattimaisen rekrytoinnin avulla tavoitetaan potentiaalisimmat hakijat.

### **Resurssit –näkökulma:**

#### **Taloudellinen palvelu- ja tuotantoverkko**

*Arviointikriteeri:* Yksikkökustannusten kehitys

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
- Yksikkökustannusten nousu ei ole ylittänyt kustannustason nousua.	- Palvelujen järjestämisen ja taloudellisuus ja tuottavuus on parantunut.

*Arviointikriteeri:* Kustannusperusteiset laskenta- ja raportointijärjestelmät

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
- Tuotteistukseen perustuvat laskenta- ja raportointijärjestelmät ovat käytävissä.	- Taloudellisuutta ja tuottavuutta kuvaavat analyysijärjestelmät ja vertailutietokannat ovat käytävissä.

## Omistajapolitiikka ja omaisuuden hoito

*Arviointikriteeri:* Kaupunkikonsernin tytäryhtiöiden, osakkuusyhtiöiden ja liikelaitosten tu-  
loksellisuus

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Kaupungille palveluja tuottavien yhteisöjen menokehitys ei ylitä kaupungin omaa kehitystä.</li> <li>- Omalla tulo-rahoituksella toimivat yhteisöt eivät aiheuta kaupungille taloudellisia velvoitteita.</li> <li>- Liiketoiminnaksi katsottavasta toiminnasta saadaan kohtuullinen tuotto sijoitetulle pääomalle.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Kaupungille palveluja tuottavien yhteisöjen menokehitys ei ylitä kaupungin omaa kehitystä.</li> <li>- Omalla tulo-rahoituksella toimivat yhteisöt eivät aiheuta kaupungille taloudellisia velvoitteita.</li> <li>- Liiketoiminnaksi katsottavasta toiminnasta saadaan kohtuullinen tuotto sijoitetulle pääomalle.</li> </ul>

*Arviointikriteeri:* Kuntayhtymien palvelutaso ja budjetin pitävyys

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Valtion rahoituksella toimivat yhteisöt vastaavat palvelujen tarpeeseen eivätkä aiheuta kaupungille taloudellisia velvoitteita.</li> <li>- Kaupungille ostopalveluja tuottavien kuntayhtymien palvelutaso vastaa ostosopimuksia määrältään ja hinnoiltaan.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Valtion rahoituksella toimivat yhteisöt vastaavat palvelujen tarpeeseen eivätkä aiheuta kaupungille taloudellisia velvoitteita.</li> <li>- Kaupungille ostopalveluja tuottavien kuntayhtymien palvelutaso vastaa ostosopimuksia määrältään ja hinnoiltaan.</li> </ul>

*Arviointikriteeri:* Omistusten strategisuus/omistuksesta luopuminen

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Kaupunki luopuu omistuksista, jotka eivät ole palvelujen järjestämisen tai kaupungin kehittämisen kannalta välttämättömiä.</li> <li>- Sijoituksiksi tarkoitetut omistukset ovat yhtiömuodossa.</li> <li>- Tarkoitukseen soveltumattomien tilojen osuus on laskenut.</li> <li>- Omaisuuden ylläpitoa ohjaa säännöllisin väliajoin päivitettävä mitattava kuntotieto sekä hoitoluokitukset.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Kaupunki luopuu omistuksista, jotka eivät ole palvelujen järjestämisen tai kaupungin kehittämisen kannalta välttämättömiä.</li> <li>- Sijoituksiksi tarkoitetut omistukset ovat yhtiömuodossa.</li> <li>- Tarkoitukseen soveltumattomien tilojen osuus on laskenut.</li> <li>- Omaisuuden ylläpitoa ohjaa säännöllisin väliajoin päivitettävä mitattava kuntotieto sekä hoitoluokitukset.</li> </ul>

*Arviointikriteeri:* Tilojen tehokas käyttö

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Tilojen käyttö on tehostunut.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Tilojen käytön tehokkuus on parantunut.</li> <li>- Uudis- ja laajentamisrakentamisen tarve on vähentynyt.</li> </ul>

## 2.5 Keskushallinnon strategia ja tavoitteet

### 2.5.1 Visio

Palveluillamme tuemme asiakkaidemme ja yhteistyökumppaneidemme onnistumista kaupunkimme kehittämisessä ja hyvinvoinnin parantamisessa. Palvelumme on nopeaa, joustavaa ja helposti käytettävissä palvelupisteissä, tietojärjestelmissämme ja tietoverkoissa. Kehitämme itseämme asiakkaidemme odotusten mukaan uudistuvana ja yhteistyökykyisenä henkilökuntana.

### 2.5.2 Kriittiset menestystekijät

#### **Vaikuttavuus ja palvelukyky –näkökulma:**

Käyttäjälähtöiset, hyvinvointia ja turvallisuutta tuottavat palvelut  
Yrittäjäympäristön kilpailukyky  
Laadukas ja monipuolinen osaaminen  
Tietoyhteiskuntavalmiudet

#### **Prosessit ja rakenteet –näkökulma:**

Palvelujen tuottamistapojen uudistaminen  
Kuntademokratian toimivuus

#### **Uudistuminen ja henkilöstö –näkökulma:**

Uudistumiseen motivoinut henkilökunta  
Hyvä ja houkutteleva työnantaja

#### **Resurssit –näkökulma:**

Taloudellinen palvelu- ja tuotantoverkko  
Omistajapolitiikka ja omaisuuden hoito

### 2.5.3 Arviointikriteerit ja sitovat tavoitteet vuodelle 2008

#### **Vaikuttavuus ja palvelukyky –näkökulma:**

#### **Käyttäjälähtöiset, hyvinvointia ja turvallisuutta tuottavat palvelut**

*Arviointikriteeri:* Syrjäytymisen ehkäisy

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> <li>- 25 henkilöä on työllistetty.</li> <li>- 7 oppisopimusoppilasta palkattu</li> <li>- 60 kesätyöntekijää on palkattu 2 kk:ksi.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Moni ammatilliset ryhmät ehkäisevät syrjäytymistä, pahoinvointimittareiden tulokset ovat parantuneet vuoden 2005 tasosta.</li> <li>- Kaupunkilaisilla on käytössä selviytymistä tukevat neuvontapalvelut.</li> </ul>

## Yrittäjäympäristön kilpailukyky

*Arviointikriteeri:* Elinkeinopolitiikan seudullisuus

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
- AKO-yhteistyötä toteutetaan Hiiden ja Raaseporin alueella.	- Elinkeinopolitiikka on seudullista.

*Arviointikriteeri:* Markkinointiviestinnän tuloksellisuus

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
- Markkinointisuunnitelma on tehty.	- Lohja on kuntien imago tutkimuksissa parhaan 10 % joukossa. - Hiiden alue on tunnettu valtakunnallisesti. - Kulttuuri ja turvallisuus ovat vetovoimajärjestyksiä.

*Arviointikriteeri:* Kaupunkiin sijoittuneet uudet yritykset

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
- 160 uutta yritystä.	- Työpaikkaomavaraisuus on 100 %.

*Arviointikriteeri:* Tonttitarjonnan riittävyys

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
- Tonttivaranto kattaa 5 vuoden tarpeet. Kaupunki osallistuu aktiivisesti hankekaavoitukseen.	- Tonttivaranto kattaa 5 vuoden tarpeet.

*Arviointikriteeri:* Avaintoimialakeskittymien kehittämistyön onnistuminen (toimialakohtaiset tunnusluvut)

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
- Painopisteenä on teknologia-, matkailu-, hyvinvointi- ja bioklusterien kehittäminen	- Avaintoimialakeskittymien kehittämistyö on tehokasta.

*Arviointikriteeri:* Osaamisintensiivisten yrityspalveluyritysten tarjoamien työpaikkojen määrä

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
- KIBS-yhteistyötä jatketaan TKK:n kanssa ja aloitetaan Culminatumin kanssa.	- Osaamisintensiivisten yrityspalveluyritysten työpaikkojen lukumäärä on 3 % kaikista työpaikoista.

## Laadukas ja monipuolinen osaaminen

*Arviointikriteeri:* Tutkimus- ja tuotekehityspanokset

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
- TEKES-yhteistyötä jatketaan	- T&k –panostukset asukasta kohti ylittävät valtakunnan keskitason.

## Tietoyhteiskuntavalmiudet

*Arviointikriteeri:* Tietoverkon kattavuus

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Kotihoidon työntekijät voivat hyödyntää Kotihoito-tietojärjestelmää mobiilisti</li> <li>- Selvitetty yrityksiä / yhteisöjen liittymisen seudulliseen tietoverkkoon?</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Tietoverkot ovat kaikkien kaupunkilaisten saatavilla.</li> </ul>

*Arviointikriteeri:* Kansalaisten sähköiset palvelut

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Päivähoitopaikkaa voidaan hakea sähköisesti internetissä</li> <li>- Sähköinen e-lasku mahdollisuus Lohjan kaupungin asiakkaille</li> <li>- Palautejärjestelmä on hankittu ja otettu käyttöön.</li> <li>- Pöytäkirjan liitteet julkaistaan internetissä.</li> <li>- Kansalaisten sähköisistä palveluista on laadittu periaatteet ja palveluselosteet.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Palveluissa on käytössä sähköiset asiointimahdollisuudet, kaupungin kotisivut tarjoavat monipuolista tietoa toimintaympäristöstä, palveluista ja hallinnosta.</li> </ul>

## Prosessit ja rakenteet –näkökulma:

### Palvelujen tuottamistapojen uudistaminen

*Arviointikriteeri:* Seutuyhteistyön tuloksellisuus

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Taloushallinnon, palkanlaskennan ja hankintatoimen seudullinen yksikkö on suunniteltu ja toimintavalmiudessa 1.1.2009.</li> <li>- Telejärjestelmien kilpailutus aloitettu</li> <li>- Seudullisen tietoverkon (kuntien yhteinen) runkoverkkoselvitys tehty ja ylläpito suunniteltu / kilpailutettu</li> <li>- Raaseporin ja Hiiden (+ Vihti) seutuverkkojen yhdistämisen mahdollisuudet selvitetty</li> <li>- Selvitetty tietotekniikan yhteistoimintamahdollisuudet Lohjan sairaalan kanssa</li> <li>- Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueen hallinnon, talouden ja henkilöstön valmistelut on tehty</li> <li>- Kuntaliitosten yhdistämissuunnitelmat ovat valmistuneet.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Seudullisia tuottajayksiköitä on syntynyt.</li> </ul>



*Arviointikriteeri:* Tietoteknologian hyödyntäminen palveluprosesseissa

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Verkkolaskutuksen hyödyntäminen on laajentunut.</li> <li>- Sähköinen myyntilasku on otettu käyttöön.</li> <li>- Sähköinen palkkalaskelma on otettu käyttöön.</li> <li>- Pysäköinninvalvonnassa sähköinen vastauslomake on otettu käyttöön.</li> <li>- Hankintaportaali on otettu käyttöön.</li> <li>- Web-tallennuksen käyttö kattaa kaikki toimialat.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Seutuverkko ja muu tietotekninen ympäristö tukee palvelujen tuottamista.</li> <li>- Päällekkäisyyksien osalta manuaalitoiminnot on poistettu.</li> </ul>

### **Uudistuminen ja henkilöstö –näkökulma:**

#### **Hyvä ja houkutteleva työnantaja**

*Arviointikriteeri:* Rekrytoinnin onnistuminen

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Riittävän henkilökunnan saatavuus on varmistettu.</li> <li>- Seudullinen, sähköinen sijaisrekrytointi on käytössä</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Oppisopimuskoulutus on osana rekrytointia.</li> <li>- Kesätyöntekijät ja harjoittelijat voidaan vakinaistaa jo ennen valmistumista.</li> <li>- Sisäinen rekrytointi ja tehtäväkierto on käytössä.</li> <li>- Avoimna oleviin työpaikkoihin saadaan päteviä hakijoita.</li> <li>- Ammattimaisen rekrytoinnin avulla tavoitetaan potentiaalisimmat hakijat.</li> </ul>

### **Resurssit –näkökulma:**

#### **Taloudellinen palvelu- ja tuotantoverkko**

*Arviointikriteeri:* Palvelutarpeiden ennakointi

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Väestökehityksen vaikutus ydinpalvelujen tarpeeseen ja kuntatalouteen on selvitetty.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Palvelujen järjestäminen ja tuottaminen perustuu järjestelmälliseen palvelutarpeiden ennakointiin.</li> </ul>

## 2.5.4 Keskushallinnon tuloslaskelma

	TP2006	TA2007 muutettu	KH 2008	SV2009	SV2010
<b>Toimintatuotot</b>	2 869 007	2 599 473	<b>2 693 837</b>	2 782 122	2 871 613
<b>Muutos-%</b>	-8,4	-9,4	<b>3,6</b>	3,3	3,2
Myyntituotot	1 890 689	1 740 733	<b>1 743 183</b>	1 800 709	1 860 132
Maksutuotot	204 858	197 784	<b>133 447</b>	137 451	141 574
Tuet ja avustukset	500 997	378 793	<b>546 521</b>	567 665	587 883
Muut toimintatuotot	272 463	282 163	<b>270 686</b>	276 297	282 024
<b>Toimintakulut</b>	-7 252 801	-7 482 801	<b>-8 031 664</b>	-8 367 379	-8 681 704
<b>Muutos-%</b>	-4,3	3,2	<b>7,3</b>	4,2	3,8
Henkilöstökulut	-3 516 067	-3 620 114	<b>-4 191 087</b>	-4 396 856	-4 581 420
Palkat ja palkkiot	-2 733 134	-2 719 664	<b>-3 206 608</b>	-3 366 207	-3 508 790
Henkilöstösivukulut	-782 933	-900 450	<b>-984 478</b>	-1 030 649	-1 072 630
Eläkekulut	-583 137	-695 374	<b>-734 946</b>	-772 190	-803 972
Muut henkilöstösivukulut	-199 796	-205 076	<b>-249 533</b>	-258 459	-268 659
Palvelujen ostot	-3 200 916	-3 365 693	<b>-3 324 342</b>	-3 441 492	-3 557 177
Asiakaspalvelujen ostot	0	-38 753	<b>-25 452</b>	-26 265	-27 346
Muiden palvelujen ostot	-3 200 916	-3 326 940	<b>-3 298 890</b>	-3 415 227	-3 529 831
Ostot tilikauden aikana	-258 134	-259 773	<b>-202 205</b>	-205 838	-210 474
Avustukset	-62 499	-43 976	<b>-63 754</b>	-65 348	-66 982
Muut toimintakulut	-215 185	-193 245	<b>-250 276</b>	-257 844	-265 650
Vuokrat	-181 269	-193 245	<b>-247 032</b>	-254 600	-262 405
Muut toimintakulut	-33 916	0	<b>-3 244</b>	-3 244	-3 244
<b>Toimintakate</b>	-4 383 794	-4 883 328	<b>-5 337 827</b>	-5 585 257	-5 810 091
<b>Muutos-%</b>	-1,5	11,4	<b>9,3</b>	4,6	4,0
<b>Henkilökunnan määrä</b>	74,6	75,8	<b>76,8</b>	75,8	75,8
<b>Henkilökunta, % asukasmäärästä</b>	0,2	0,2	<b>0,2</b>	0,2	0,2
<b>Toimintakulut, €/asukas</b>	-196,2	-200,4	<b>-213,0</b>	-219,7	-225,6
<b>Toimintakate, €/asukas</b>	-118,6	-130,8	<b>-141,5</b>	-146,6	-151,0
<b>Tuotot, % kuluista</b>	-39,6	-34,7	<b>-33,5</b>	-33,2	-33,1
<b>Ostopalvelut, % kuluista</b>	44,1	45,0	<b>41,4</b>	41,1	41,0
<b>Käyttöomaisuuden poistot</b>	-523 347	-537 547	<b>-576 184</b>	-609 112	-653 495

## 2.6 Perusturvalautakunnan strategia ja tavoitteet

### 2.6.1 Visio

Perusturvatoimen menestyksellisen toiminnan lähtökohtia ovat vastuullisuus, oikeudenmukaisuus, tehokkuus, avoimuus, humanisuus/inhimillisyys ja asiakaslähtöisyys/läheisyys sekä jatkuva olosuhteiden muutokset huomioiva kehittäminen.

Palveluillamme haluamme olla luomassa edellytyksiä:

#### **hyvinvoinnille**

- palvelutarjonnan sopeuttaminen muuttuvaan väestörakenteeseen (ikä rakenne, väestönkasvu, sosioekonominen muutos)
- palveluvaatimukseen vastaaminen (määrä, laatu, hinta, vaikuttavuus)

#### **yhteistyölle**

- seudullisella tasolla
  - Sosiaalitalo Oy:n toimintaan ja hankkeisiin osallistuminen
  - teknologian hyväksikäyttö
  - erityisosaamista vaativista palveluista huolehtiminen
  - toimimalla yhdessä seudun muiden kuntien kanssa palvelujärjestelmän
  - yhdenmukaistamiseksi taloudellisesti tehokkaaksi ja asiakkaiden tarpeita vastaavaksi.
- kaupungin sisäisellä tasolla
  - hallintokuntien välinen yhteistyö

#### **oppivalle organisaatiolle**

- riittävän henkilöstön ja toimintaedellytysten turvaaminen
- ammattitaitoinen, hyvinvoiva henkilöstö
- jatkuva oppiminen, kehittyminen, kehittäminen
- oma ja ympäristön arvostus

### 2.6.2 Kriittiset menestystekijät

#### **Vaikuttavuus ja palvelukyky –näkökulma:**

Vanhuspalvelujen toimivuus

Erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon käyttäjälähtöisyys ja ennaltaehkäisevyys

Syrjäytymisen ehkäisy sekä asuntoalueiden viihtyisyys ja sosiaalinen eheys

- a. Korjaavien sosiaali- ja terveyspalvelujen vaikuttavuuden parantaminen
- b. Terveiden edistäminen

#### **Prosessit ja rakenteet –näkökulma:**

Tehokkaat prosessit

Seutuyhteistyön tuloksellisuus

Palvelujen tuottamistavan uudistaminen

#### **Uudistuminen ja henkilöstö –näkökulma:**

Uudistumiseen ja motivoitunut henkilöstö

Rekrytoinnin onnistuminen

#### **Resurssit –näkökulma:**

Palvelutarpeiden ennakoiminen

Yksikkökustannusten kehitys

### 2.6.3 Arviointikriteerit ja sitovat tavoitteet vuodelle 2008

#### Vaikuttavuus ja palvelukyky –näkökulma:

#### Käyttäjälähtöiset, hyvinvointia ja turvallisuutta tuottavat palvelut

*Arviointikriteeri:* Vanhuspalvelujen käyttäjälähtöisyys

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Erikoissairaanhoidosta kotiuttamisen toimintamallin toimivuutta on arvioitu.</li> <li>- Erikoissairaanhoidossa ei ole kertynyt sakkopäiviä.</li> <li>- Omalääkärien työpanos kotihoidossa on lisääntynyt vuodesta 2007.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Vanhuspalveluja tarkastellaan kokonaisuutena, vanhuspalveluissa painotetaan eniten apua tarvitsevien vanhusten hoitamista kodeissaan. Vanhuspalveluja tukevat koordinoidusti toimivat palveluntuottajamarkkinat.</li> </ul>

*Arviointikriteeri:* Erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon käyttäjälähtöisyys ja ennaltaehkäisevyys.

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Avopalvelujen tuotteistamista on jatkettu.</li> <li>- Lohjan ja Siuntion terveydenhuoltoalue on käynnistettävissä 1.1.2009.</li> <li>- Saumattomien palveluketjujen sujuvuus on edistynyt.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuolto ovat toiminnallinen kokonaisuus, jossa painopiste on ennalta ehkäisevässä terveyttä edistävässä toiminnassa.</li> </ul>

*Arviointikriteeri:* Syrjäytymisen ehkäisy sekä asuntoalueiden viihtyisyys ja sosiaalinen eheys

- a. Korjaavien sosiaali- ja terveystalvelujen vaikuttavuuden parantaminen
- b. Terveyden edistäminen.

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Uudella toimintamallilla on kuntoutettu pitkäaikaistyöttömiä.</li> <li>- Lastensuojelun avohuollon toiminnallisia edellytyksiä on vahvistettu.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Moniammatilliset ryhmät ehkäisevät syrjäytymistä, pahoinvointimittareiden tulokset ovat parantuneet vuoden 2005 tasosta.</li> <li>- Kaupunkilaisilla on käytössä selviytymistä tukevat neuvontapalvelut.</li> <li>- Kaikkein heikoimmassa asemassa olevien palvelut on turvattu niin, että heille jäämisen riskiä ei ole.</li> <li>- Väestön toimeentulotasosta riippuvaiset terveyserot ovat kaventuneet vuoden 2005 tasosta.</li> <li>- Omavastuinen terveystalvelu on vahvistunut, päihteiden käyttö on vähentynyt, tiettyjen sairauksien esiintyvyys on vähentynyt.</li> </ul>

**Prosessit ja rakenteet –näkökulma:****Palvelujen tuottamistapojen uudistaminen**

*Arviointikriteeri:* Palvelujen tuottamisen prosessilähtöisyys

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Lastensuojelun avohuollon toimintamalli on kuvattu.</li> <li>- Päihde- ja mielenterveyskuntoutujien palveluketju on kuvattu.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Prosessit on kuvattu ja ohjeistettu.</li> <li>- Erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon prosessit perustuvat organisaatiotaisten asemasta toiminnallisiin kokonaisuuksiin ja saumattomiin palveluketjuihin.</li> </ul>

*Arviointikriteeri:* Seutuyhteistyön tuloksellisuus.

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Tietojärjestelmien yhteiskäyttö eli ns. aluepegasoksen rakentamista on hyödynnetty.</li> <li>- Sosiaalityön seudullinen päivystyshanke on edennyt.</li> <li>- Suun terveydenhuollon seudullinen kehittämisshanke on toteutettu.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Seudullisia tuottajayksiköitä on syntynyt.</li> </ul>

**Uudistuminen ja henkilöstö –näkökulma:****Hyvä ja houkutteleva työnantaja**

*Arviointikriteeri:* Rekrytoinnin onnistuminen

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Henkilöstön saannin turvaamiseksi on laadittu vuoteen 2013 ulottuva suunnitelma.</li> <li>- Varahenkilöjärjestelmää ja sijaisten hankintaa on kehitetty.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Oppisopimuskoulutus osana rekrytointia.</li> <li>- Kesätyöntekijät ja harjoittelijat voidaan vakinaistaa jo ennen valmistumista.</li> <li>- Sisäinen rekrytointi ja tehtäväkierto on käytössä.</li> <li>- Avoinna oleviin työpaikkoihin saadaan päteviä hakijoita.</li> <li>- Ammattimaisen rekrytoinnin avulla tavoitetaan potentiaalisimmat hakijat.</li> </ul>

**Resurssit –näkökulma:****Taloudellinen palvelu- ja tuotantoverkko**

*Arviointikriteeri:* Palvelutarpeiden ennakoiminen

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Selvitys väestön ikääntymisen ja muiden toimintaympäristön, asiakastarpeiden ja lainsäädännön muutosten vaikutuksesta palvelutarpeisiin on valmistunut.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Palvelujen järjestäminen ja tuottaminen perustuu järjestelmälliseen palvelutarpeiden ennakointiin.</li> </ul>

## Arviointikriteeri: Yksikkökustannusten kehitys

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
- Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset ovat alle keski suurten kaupunkien mediaanin.	- Palvelujen järjestämisen taloudellisuus ja tuottavuus on parantunut.

## 2.6.4 Perusturvalautakunnan tuloslaskelma

	TP2006	TA2007 muutettu	KH 2008	SV2009	SV2010
<b>Toimintatuotot</b>	9 754 400	11 328 253	<b>11 768 355</b>	12 124 723	12 492 053
<b>Muutos-%</b>	-5,8	0,0	<b>3,9</b>	3,0	3,0
Myyntituotot	2 068 455	3 595 977	<b>3 552 119</b>	3 669 342	3 790 428
Maksutuotot	4 238 088	4 803 613	<b>4 802 491</b>	4 946 567	5 094 963
Tuet ja avustukset	1 431 065	1 068 388	<b>1 366 623</b>	1 414 455	1 463 962
Muut toimintatuotot	2 016 792	1 860 275	<b>2 047 122</b>	2 094 360	2 142 700
<b>Toimintakulut</b>	-80 200 539	-86 609 730	<b>-92 665 784</b>	-95 517 478	-99 311 849
<b>Muutos-%</b>	4,6	0,0	<b>7,0</b>	3,1	4,0
Henkilöstökulut	-21 222 778	-23 594 516	<b>-25 123 838</b>	-26 082 075	-27 151 936
Palkat ja palkkiot	-15 287 475	-16 918 611	<b>-18 330 825</b>	-18 979 102	-19 759 127
Henkilöstösivukulut	-5 935 303	-6 675 905	<b>-6 793 013</b>	-7 102 972	-7 392 809
Eläkekulut	-4 799 080	-5 376 950	<b>-5 406 064</b>	-5 645 262	-5 877 590
Muut henkilöstösivukulut	-1 136 223	-1 298 955	<b>-1 386 950</b>	-1 457 710	-1 515 218
Palvelujen ostot	-49 249 965	-52 480 992	<b>-57 351 161</b>	-58 982 284	-61 437 705
Asiakaspalvelujen ostot	-44 128 052	-44 887 238	<b>-48 481 144</b>	-49 844 746	-51 988 500
Muiden palvelujen ostot	-5 121 913	-7 593 754	<b>-8 870 016</b>	-9 137 538	-9 449 205
Ostot tilikauden aikana	-2 099 150	-2 194 447	<b>-2 295 326</b>	-2 343 230	-2 392 111
Avustukset	-5 734 085	-5 808 489	<b>-5 424 887</b>	-5 565 509	-5 709 646
Muut toimintakulut	-1 894 561	-2 531 286	<b>-2 470 572</b>	-2 544 380	-2 620 451
Vuokrat	-1 814 892	-2 530 745	<b>-2 468 850</b>	-2 542 658	-2 618 729
Muut toimintakulut	-79 669	-541	<b>-1 722</b>	-1 722	-1 722
<b>Toimintakate</b>	-70 446 139	-75 281 477	<b>-80 897 429</b>	-83 392 755	-86 819 796
<b>Muutos-%</b>	6,3	0,0	<b>7,5</b>	3,1	4,1
<b>Henkilökunnan määrä</b>	494,3	532,3	<b>542,8</b>	542,8	542,8
<b>Henkilökunta, % asukasmäärästä</b>	1,3	1,4	<b>1,4</b>	1,4	1,4
<b>Toimintakulut, €/asukas</b>	-2 169,1	-2 319,2	<b>-2 457,1</b>	-2 507,4	-2 581,2
<b>Toimintakate, €/asukas</b>	-1 905,3	-2 015,9	<b>-2 145,0</b>	-2 189,1	-2 256,5
<b>Tuotot, % kuluista</b>	12,2	13,1	<b>12,7</b>	12,7	12,6
<b>Ostopalvelut, % kuluista</b>	61,4	60,6	<b>61,9</b>	61,8	61,9
<b>Käyttöomaisuuden poistot</b>	-609 852	-678 452	<b>-752 088</b>	-794 970	-858 568

## 2.7 Opetuslautakunnan strategia ja tavoitteet

### 2.7.1 Visio

Monipuolisen osaamisen ja korkeatasoisen kulttuurin Lohja.

### 2.7.2 Kriittiset menestystekijät

#### **Vaikuttavuus ja palvelukyky –näkökulma:**

Käyttäjälähtöiset, hyvinvointia ja turvallisuutta tuottavat palvelut  
Laadukas ja monipuolinen osaaminen

#### **Prosessit ja rakenteet –näkökulma:**

Palvelujen tuottamistapojen uudistaminen

#### **Uudistuminen ja henkilöstö –näkökulma:**

Uudistumiseen motivoitunut henkilökunta  
Hyvä ja houkutteleva työnantaja

#### **Resurssit –näkökulma:**

Taloudellinen palvelu- ja tuotantoverkko

### 2.7.3 Arviointikriteerit ja sitovat tavoitteet vuodelle 2008

#### **Käyttäjälähtöiset, hyvinvointia ja turvallisuutta tuottavat palvelut**

*Arviointikriteeri:* Varhaiskasvatuksen ja koulutustarjonnan laatu

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Päivähoidon ja koulun alueellinen yhteistyö on suunnitelmallista ja yhteistyön rakenteet on kuvattu.</li> <li>- Tilakapasiteetti tarkastetaan vuosittain.</li> <li>- Tuntikehyksen jakoperusteita on selkiytetty.</li> <li>- Tuntikehyksen leikkaamisen vaikutuksista toiminnan laatuun on tehty selvitys.</li> <li>- Lukion tilat on saneerattu ajanmukaisiksi.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Monipuoliset ja laadukkaat varhaiskasvatuspalvelut tukevat lapsiperheiden kasvatustehtävää, varhaiskasvatuspalveluja tarjotaan perheiden todellisen tarpeen mukaan, käytössä joustavia päivähoitomuotoja.</li> <li>- Toimivat lähikoulut ja yhtenäinen oppimispolku.</li> <li>- Parantunut kouluhyvinvointi (Stakesin mittari).</li> </ul>

*Arviointikriteeri: Syrjäytymisen ehkäisy*

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Toimivassa alueellisessa Monet-työssä hyödynnetään systemaattisesti Lapsuuden hyvinvointi –hankkeen koulutusta ja verkostoja.</li> <li>- Perusopetuksen jälkeen 99 % opiskelijoista on sijoittunut jatkokoulutukseen.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Moniammatilliset ryhmät ehkäisevät syrjäytymistä, pahoinvointimittareiden tulokset ovat parantuneet vuoden 2005 tasosta.</li> <li>- Kaupunkilaisilla käytössä selviytymistä tukevat neuvontapalvelut.</li> <li>- Toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osuus kasvanut.</li> <li>- Nuorisotyössä pysyvä elämänhallinnan tuki.</li> </ul>

**Laadukas ja monipuolinen osaaminen**

*Arviointikriteeri: Hiiden korkeakoulukeskuksen kehittäminen, toisen asteen kehittäminen ja aikuisopetuksen kehittäminen*

Sitova tavoite 2008	Tavoitetaso 2013
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Peruskartoitus Hiiden Pilotin seudullisena yhteistyönä on tehty.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Hiiden korkeakoulukeskus on toiminnassa ja vakinaistettu.</li> <li>- Länsi-Uudenmaan koulutustarjonta riittää alueen nuorison kysyntään ja vastaa työelämän tarpeita.</li> <li>- Joustava aikuis- ja täydennyskoulutustarjonta.</li> </ul>

**Prosessit ja rakenteet –näkökulma:****Palvelujen tuottamistapojen uudistaminen**

*Arviointikriteeri: Tilaajan roolin selkeyttäminen*

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Varhaiskasvatuksen tuotteistamisprosessi käynnissä.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Tilaajan rooli on selkiytynyt, osto-osaaminen ja kustannustietoisuus ovat lisääntyneet.</li> <li>- Tuottajayksiköiden toimintaa verrataan säännöllisesti muihin palvelutarjontamahdollisuuksiin.</li> </ul>

*Arviointikriteeri: Seutuyhteistyön tuloksellisuus*

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Hiiden alueen sivistystoimen seudullinen koulutuskalenteri käytössä.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Seudullisia tuottajayksiköitä on syntynyt.</li> <li>- Toisen asteen koulutuksessa on toimiva seutuyhteistyö.</li> </ul>



Arviointikriteeri: Tietoteknologian hyödyntäminen palveluprosesseissa

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
- Verkko-opetuksen yhtenäisratkaisu (II aste-peruskoulu) on tehty.	- Tietotekninen ympäristö tukee palvelujen tuottamista.

## 2.7.4 Opetuslautakunnan tuloslaskelma

	TP2006	TA2007 muutettu	KH 2008	SV2009	SV2010
<b>Toimintatuotot</b>	2 909 781	3 096 443	<b>3 136 676</b>	3 232 686	3 331 649
<b>Muutos-%</b>	-5,6	0,0	<b>1,3</b>	3,1	3,1
Myyntituotot	624 011	769 325	<b>585 984</b>	605 321	625 297
Maksutuotot	2 045 976	2 192 467	<b>2 314 511</b>	2 383 946	2 455 464
Tuet ja avustukset	125 347	23 824	<b>126 563</b>	130 971	135 532
Muut toimintatuotot	114 447	110 827	<b>109 619</b>	112 449	115 356
<b>Toimintakulut</b>	-50 922 038	-53 838 263	<b>-55 522 889</b>	-57 185 000	-59 671 443
<b>Muutos-%</b>	3,6	0,0	<b>3,1</b>	3,0	4,3
Henkilöstökulut	-33 869 938	-35 898 227	<b>-37 572 337</b>	-38 699 508	-40 581 685
Palkat ja palkkiot	-26 500 497	-27 694 447	<b>-29 219 750</b>	-30 096 343	-31 563 681
Henkilöstösivukulut	-7 369 441	-8 203 780	<b>-8 352 587</b>	-8 603 165	-9 018 004
Eläkekulut	-5 425 774	-6 105 832	<b>-6 121 327</b>	-6 304 967	-6 611 873
Muut henkilöstösivukulut	-1 943 667	-2 097 948	<b>-2 231 260</b>	-2 298 198	-2 406 131
Palvelujen ostot	-9 053 440	-9 681 051	<b>-9 920 939</b>	-10 231 685	-10 605 225
Asiakaspalvelujen ostot	-848 169	-1 041 578	<b>-908 611</b>	-937 619	-976 218
Muiden palvelujen ostot	-8 205 271	-8 639 473	<b>-9 012 328</b>	-9 294 066	-9 629 007
Ostot tilikauden aikana	-1 181 062	-1 368 832	<b>-1 398 089</b>	-1 426 050	-1 454 571
Avustukset	-3 979 553	-3 815 517	<b>-3 303 126</b>	-3 385 704	-3 470 346
Muut toimintakulut	-2 838 045	-3 074 636	<b>-3 328 398</b>	-3 442 053	-3 559 616
Vuokrat	-2 761 593	-3 071 760	<b>-3 324 435</b>	-3 438 090	-3 555 653
Muut toimintakulut	-76 452	-2 876	<b>-3 963</b>	-3 963	-3 963
		0			
<b>Toimintakate</b>	-48 012 257	-50 741 820	<b>-52 386 213</b>	-53 952 313	-56 339 794
<b>Muutos-%</b>	4,2	0,0	<b>3,2</b>	3,0	4,4
<b>Henkilökunnan määrä</b>	955,6	925,9	<b>957,1</b>	965,2	975,2
<b>Henkilökunta, % asukasmäärästä</b>	2,6	2,5	<b>2,5</b>	2,5	2,5
<b>Toimintakulut, €/asukas</b>	-1377,2	-1441,7	<b>-1472,2</b>	-1501,2	-1550,9
<b>Toimintakate, €/asukas</b>	-1298,5	-1358,8	<b>-1389,0</b>	-1416,3	-1464,3
<b>Tuotot, % kuluista</b>	5,7	5,8	<b>5,6</b>	5,7	5,6
<b>Ostopalvelut, % kuluista</b>	17,8	18,0	<b>17,9</b>	17,9	17,8
<b>Käyttöomaisuuden poistot</b>	-1 750 108	-1 843 558	<b>-2 042 088</b>	-2 173 946	-2 281 492

## 2.8 Sivistys- ja vapaa-aikalautakunnan strategia ja tavoitteet

### 2.8.1 Visio

Monipuolisen osaamisen ja korkeatasoisen kulttuurin Lohja.

### 2.8.2 Kriittiset menestystekijät

#### **Vaikuttavuus ja palvelukyky –näkökulma:**

Käyttäjälähtöiset, hyvinvointia ja turvallisuutta tuottavat palvelut  
Laadukas ja monipuolinen osaaminen

#### **Prosessit ja rakenteet –näkökulma:**

Palvelujen tuottamistapojen uudistaminen

#### **Uudistuminen ja henkilöstö –näkökulma:**

Uudistumiseen motivoitunut henkilöstö  
Hyvä ja houkutteleva työnantaja

#### **Resurssit –näkökulma:**

Taloudellinen palvelu- ja tuotantoverkko

### 2.8.3 Arviointikriteerit ja sitovat tavoitteet vuodelle 2008

#### **Käyttäjälähtöiset, hyvinvointia ja turvallisuutta tuottavat palvelut**

*Arviointikriteeri:* Vapaa-ajan ja kulttuuripalvelujen tarjonta

Sitova tavoite 2008	Tavoitetaso 2013
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Kansalaisopiston kuntayhteistyömalli selkiytyy</li> <li>- Osallisuus –hankkeen myötä syntyneet käytännöt on nivoutettu osaksi nuorisotyötä.</li> <li>- Nuorisotoimen mahdollisuudet 3-4 – luokkalaisille tarjottavaan iltapäivätoimintaan Mäntynummen alueella on kartoitettu.</li> <li>- Museo ottanut haltuun liittyvien kuntien museot.</li> <li>- Orkesterin ohjelmistosuunnittelussa asiakasnäkökulma vahvistuu .</li> <li>- Teatteri tarjoaa kesäteatteriesityksiä.</li> <li>- Kirjaston asiakaskysely tehty ja toimenpiteet kehittämistyölle valittu.</li> <li>- Liikuntatoimen avustuksissa on painotettu terveysvaikutteista liikuntaa.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Kirjastopalvelujen käyttö on kasvanut.</li> <li>- Puoliammatillinen teatteri.</li> <li>- Liikunta on nykyistä terveysvaikutteisempi ja nuorisoon panostava.</li> </ul>

*Arviointikriteeri: Syrjäytymisen ehkäisy*

Sitova tavoite 2008	Tavoitetaso 2013
<ul style="list-style-type: none"> <li>- 15-21 –vuotiaiden työttömien sekä työvoimatoimiston tai perusturvan ulkopuolella olevien nuorten syrjäytymiskierre on katkaisu.</li> <li>- 6 –luokkalaisten – 18-vuotiaiden ensikertaisten päihde- ja näpistelykokeilut on katkaistu varhaisen puuttumisen keinoin yhteistyössä sosiaalitoimen kanssa.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Moniammatilliset ryhmät ehkäisevät syrjäytymistä, pahoinvointimittareiden tulokset ovat parantuneet vuoden 2005 tasosta.</li> <li>- Kaupunkilaisilla on käytössä selviytymistä tukevat neuvontapalvelut.</li> <li>- Toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osuus on kasvanut.</li> <li>- Nuorisotyössä pysyvä elämänhallinnan tuki.</li> </ul>

**Prosessit ja rakenteet –näkökulma:****Palvelujen tuottamistapojen uudistaminen***Arviointikriteeri: Seutuyhteistyön tuloksellisuus*

Sitova tavoite 2008	Tavoitetaso 2013
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Museo ottanut haltuun liittyvien kuntien museot</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Seudullisia tuottajayksiköitä on syntynyt.</li> <li>- Orkesteri, museo, teatteri ja musiikkiopisto toimivat seudullisesti.</li> <li>- Toisen asteen koulutuksessa on toimiva seutuyhteistyö.</li> </ul>

*Arviointikriteeri: Tietoteknologian hyödyntäminen palveluprosesseissa*

Sitova tavoite 2008	Tavoitetaso 2013
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Virtuaalikoulu/verkko-opetusta kehitetään edelleen.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Tietotekninen ympäristö tukee palvelujen tuottamista.</li> </ul>

## 2.8.4 Sivistys- ja vapaa-aikalautakunnan tuloslaskelma

	TP2006	TA2007 muutettu	KH 2008	SV2009	SV2010
<b>Toimintatuotot</b>	1 888 366	1 822 215	<b>1 777 767</b>	1 831 377	1 887 217
<b>Muutos-%</b>	7,8	0,0	<b>-2,4</b>	3,0	3,0
Myyntituotot	538 389	516 820	<b>568 196</b>	586 037	604 738
Maksutuotot	934 873	995 201	<b>940 501</b>	968 714	998 077
Tuet ja avustukset	229 326	127 406	<b>51 940</b>	53 758	55 639
Muut toimintatuotot	185 778	182 788	<b>217 130</b>	222 868	228 763
<b>Toimintakulut</b>	-10 269 655	-10 475 844	<b>-10 778 373</b>	-11 155 190	-11 560 448
<b>Muutos-%</b>	5,8	0,0	<b>2,9</b>	3,5	3,6
Henkilöstökulut	-5 682 457	-5 616 321	<b>-5 889 153</b>	-6 117 019	-6 365 958
Palkat ja palkkiot	-4 395 253	-4 270 067	<b>-4 556 198</b>	-4 703 544	-4 894 903
Henkilöstösivukulut	-1 287 204	-1 346 254	<b>-1 332 955</b>	-1 413 475	-1 471 055
Eläkekulut	-969 189	-1 024 212	<b>-991 714</b>	-1 049 731	-1 092 929
Muut henkilöstösivukulut	-318 015	-322 042	<b>-341 241</b>	-363 744	-378 126
Palvelujen ostot	-3 226 142	-3 308 855	<b>-3 402 081</b>	-3 511 292	-3 626 742
Asiakaspalvelujen ostot	-1 912 335	-1 861 622	<b>-2 033 360</b>	-2 098 344	-2 165 234
Muiden palvelujen ostot	-1 313 807	-1 447 233	<b>-1 368 721</b>	-1 412 948	-1 461 508
Ostot tilikauden aikana	-434 590	-520 968	<b>-508 394</b>	-518 669	-529 152
Avustukset	-187 589	-259 490	<b>-197 830</b>	-202 905	-208 111
Muut toimintakulut	-738 877	-770 210	<b>-780 915</b>	-805 305	-830 486
Vuokrat	-724 665	-764 610	<b>-767 127</b>	-791 517	-816 698
Muut toimintakulut	-14 212	-5 600	<b>-13 788</b>	-13 788	-13 788
<b>Toimintakate</b>	-8 381 289	-8 653 629	<b>-9 000 606</b>	-9 323 813	-9 673 231
<b>Muutos-%</b>	5,4	0,0	<b>4,0</b>	3,6	3,7
<b>Henkilökunnan määrä</b>	124,1	124,2	<b>123,7</b>	123,7	123,7
<b>Henkilökunta, % asukasmäärästä</b>	0,3	0,3	<b>0,3</b>	0,3	0,3
<b>Toimintakulut, €/asukas</b>	-277,8	-280,5	<b>-285,8</b>	-292,8	-300,5
<b>Toimintakate, €/asukas</b>	-226,7	-231,7	<b>-238,7</b>	-244,8	-251,4
<b>Tuotot, % kuluista</b>	18,4	17,4	<b>16,5</b>	16,4	16,3
<b>Ostopalvelut, % kuluista</b>	31,4	31,6	<b>31,6</b>	31,5	31,4
<b>Käyttöomaisuuden poistot</b>	-562 438	-460 807	<b>-568 448</b>	-573 977	-592 571

## 2.9 Teknisen lautakunnan strategia ja tavoitteet

### 2.9.1 Visio

Kaupunkisuunnittelukeskus on valtakunnallisesti arvostettu kaupunkikehittäjä, asiakkaidensa arvostama, toimialallaan toivottu yhteistyökumppani. Keskukseen eri tulosalueiden työntekijät tukevat toisiaan Lohjan kaupunkistrategian tavoitteiden saavuttamiseksi.

### 2.9.2 Kriittiset menestystekijät

#### **Vaikuttavuus ja palvelukyky –näkökulma:**

Käyttäjälähtöiset, hyvinvointia ja turvallisuutta tuottavat palvelut  
Selkeä kaupunkirakenne

#### **Prosessit ja rakenteet –näkökulma:**

Palvelujen tuottamistapojen uudistaminen

#### **Uudistuminen ja henkilöstö –näkökulma:**

Uudistumiseen motivoitunut henkilökunta

#### **Resurssit –näkökulma:**

Taloudellinen palvelu- ja tuotantoverkko  
Omistajapolitiikka ja omaisuuden hoito

### 2.9.3 Arviointikriteerit ja sitovat tavoitteet vuodelle 2008

#### **Vaikuttavuus ja palvelukyky -näkökulma**

#### **Käyttäjälähtöiset, hyvinvointia ja turvallisuutta tuottavat palvelut**

*Arviointikriteeri:* Vanhuspalvelujen käyttäjälähtöisyys

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
- Kotiin kuljetettavat ateriat tukevat kotona asumista.	- Vanhuspalveluja tarkastellaan kokonaisuutena, vanhuspalveluissa painotetaan eniten apua tarvitsevien vanhusten hoitamista kodeissaan. Vanhuspalveluja tukevat koordinoidusti toimivat palveluntuottajamarkkinat.

#### **Selkeä kaupunkikuva:**

*Arviointikriteeri:* Liikenteen sujuvuus ja liikenneturvallisuus

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
- Suunnitelmien toteuttamista edistetään, painopistealueina kaupungin keskusta-alue ja Tynninharjun alue.	- Tieverkkosuunnitelman toteutus etenee suunnitellusti. - Moottoritien edellyttämät katuverkon muutokset on toteutettu. - Kevyen liikenteen verkko on toimiva ja yhtenäinen.

*Arviointikriteeri:* Energian saatavuus

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
- Lämpöyhtiöiden yhteistyö on ratkaistu.	- Kaupungin taajamissa on saatavissa kilpailukykyinen kaukolämpö.

*Arviointikriteeri:* Toimiva jätehuolto

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
- Hyödyntämiskapasiteetin varausneuvottelut ovat käynnissä.	- Kaupunki tekee osansa kansallisten päätösten toteuttamiseksi.

**Prosessit ja rakenteet –näkökulma:**

**Palvelujen tuottamistapojen uudistaminen**

*Arviointikriteeri:* Seutuyhteistyön tuloksellisuus

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
- Seudullinen vesihuollon organisoituminen on ratkaistu.	- Seudullisia tuottajayksiköitä on syntynyt.

## 2.9.4 Teknisen lautakunnan tuloslaskelma

	TP2006	TA2007 muutettu	KH 2008	SV2009	SV2010
<b>Toimintatuotot</b>	21 214 617	22 368 823	<b>23 100 458</b>	23 804 397	24 649 519
<b>Muutos-%</b>	3,8	0,6	<b>3,3</b>	3,0	3,6
Myyntituotot	14 545 719	15 224 532	<b>15 593 340</b>	16 053 546	16 646 880
Maksutuotot	268 618	356 361	<b>266 907</b>	274 915	283 163
Tuet ja avustukset	181 640	130 000	<b>149 422</b>	154 650	160 064
Muut toimintatuotot	6 218 640	6 657 930	<b>7 090 789</b>	7 321 287	7 559 413
<b>Toimintakulut</b>	-23 575 350	-24 322 147	<b>-25 607 414</b>	-26 669 022	-27 681 393
<b>Muutos-%</b>	4,1	2,3	<b>5,3</b>	4,1	3,8
Henkilöstökulut	-10 126 845	-10 318 118	<b>-10 864 576</b>	-11 353 839	-11 818 524
Palkat ja palkkiot	-7 384 486	-7 482 705	<b>-7 932 424</b>	-8 305 833	-8 646 182
Henkilöstösivukulut	-2 742 359	-2 835 413	<b>-2 932 153</b>	-3 048 006	-3 172 342
Eläkekulut	-2 193 392	-2 263 834	<b>-2 313 281</b>	-2 410 562	-2 509 767
Muut henkilöstösivukulut	-548 967	-571 579	<b>-618 872</b>	-637 444	-662 575
Palvelujen ostot	-6 542 692	-6 599 236	<b>-7 210 610</b>	-7 606 716	-7 973 711
Asiakaspalvelujen ostot	-2 189 924	-2 170 639	<b>-2 366 048</b>	-2 562 066	-2 723 393
Muiden palvelujen ostot	-4 352 768	-4 428 597	<b>-4 844 561</b>	-5 044 650	-5 250 318
Ostot tilikauden aikana	-6 038 235	-6 745 434	<b>-6 792 618</b>	-6 947 993	-7 107 160
Avustukset	-163 513	-172 327	<b>-173 601</b>	-177 941	-182 390
Muut toimintakulut	-704 065	-487 032	<b>-566 009</b>	-582 533	-599 608
Vuokrat	-533 518	-473 610	<b>-501 124</b>	-517 648	-534 723
Muut toimintakulut	-170 547	-13 422	<b>-64 885</b>	-64 885	-64 885
<b>Toimintakate</b>	-2 360 733	-1 953 324	<b>-2 506 956</b>	-2 864 625	-3 031 873
<b>Muutos-%</b>	5,9	28,1	<b>28,3</b>	14,3	5,8
<b>Henkilökunnan määrä</b>	310,3	310,0	<b>308,6</b>	311,6	311,6
<b>Henkilökunta, % asukasmäärästä</b>	0,8	0,8	<b>0,8</b>	0,8	0,8
<b>Toimintakulut, €/asukas</b>	-637,6	-651,3	<b>-679,0</b>	-700,1	-719,5
<b>Toimintakate, €/asukas</b>	-63,8	-52,3	<b>-66,5</b>	-75,2	-78,8
<b>Tuotot, % kuluista</b>	90,0	92,0	<b>90,2</b>	89,3	89,0
<b>Ostopalvelut, % kuluista</b>	27,8	27,1	<b>28,2</b>	28,5	28,8
<b>Käyttöomaisuuden poistot</b>	-3 764 231	-3 802 082	<b>-4 030 601</b>	-4 276 769	-4 508 881

## 2.10 Ympäristölautakunnan strategia ja tavoitteet

### 2.10.1 Visio

Kaupunkisuunnittelukeskus on valtakunnallisesti arvostettu kaupunkikehittäjä, asiakkaidensa arvostama, toimialallaan toivottu yhteistyökumppani. Keskuksen eri tulosalueiden työntekijät tukevat toisiaan Lohjan kaupunkistrategian tavoitteiden saavuttamiseksi.

### 2.10.2 Kriittiset menestystekijät

#### **Vaikuttavuus ja palvelukyky –näkökulma:**

Käyttäjälähtöiset, hyvinvointia ja turvallisuutta tuottavat palvelut  
Selkeä kaupunkirakenne

#### **Prosessit ja rakenteet –näkökulma:**

Palvelujen tuottamistapojen uudistaminen  
Maankäytön suunnittelu

#### **Uudistuminen ja henkilöstö –näkökulma:**

Uudistumiseen motivoitunut henkilökunta

#### **Resurssit –näkökulma:**

Taloudellinen palvelu- ja tuotantoverkko

### 2.10.3 Arviointikriteerit ja sitovat tavoitteet vuodelle 2008

#### **Vaikuttavuus ja palvelukyky –näkökulma:**

#### **Selkeä kaupunkikuva:**

*Arviointikriteeri:* Kaavojen toteutuminen

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Hyväksytyn kaavoitusohjelman toteutuksessa ei ole merkittäviä aikataulupoikkeamia.</li> <li>- Taajamaosayleiskaavaluonnos on valmistunut.</li> <li>- Keskustan osayleiskaavavaihtoehdot ovat valmistuneet.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Keskustan kehittämistä ohjaa valtuuston hyväksymä osayleiskaava, joka huomioi keskustan lähialueiden kehittämisen.</li> <li>- Maankäytön kehittäminen tapahtuu tasapainoisesti.</li> <li>- Kulttuuriympäristö huomioidaan.</li> </ul>

*Arviointikriteeri:* Liikenteen sujuvuus ja liikenneturvallisuus

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> <li>- E18 tien käyttöön otossa huomioitu joukkoliikenteen palvelevuus.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Joukkoliikenne toimii pääkaupunkiseutuyhteisöjen lisäksi kaupungin sisällä ja seudullisesti.</li> <li>- Joukkoliikennettä täydentävät palvelut ja matkapalvelukeskus toimii kaupungin sisällä ja seutukuntien välillä.</li> </ul>



*Arviointikriteeri: Luontoympäristön laatu*

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Järvialueiden erityispiirteiden jalostaminen jatkuu Hiidenveden kunnostusprojektin toimenpiteillä sekä Karjaanjoki Life tulosten toteuttamisen jatkamisella.</li> <li>- Pohjavesien laadun turvaamista jatketaan toteuttamalla pohjavesien yhteistarkkailua sekä suunnitelmallista pohjavesiriskien ennaltaehkäisytyötä.</li> <li>- Huoltoasemien sijoittumismahdollisuudet ympäristövaikutukset huomioiden on ratkaistu.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Lohjan järvialueisiin liittyviä erityispiirteitä on jalostettu.</li> <li>- Panostetaan pohjaveden laadun turvaamiseen.</li> <li>- Luonto, virkistys- ja liikunta-alueet sekä reitit ovat hyvin saavutettavissa asuinalueilta.</li> </ul>

*Arviointikriteeri: Valmistuneet asunnot tyypeittäin ja hallintamuodoittain*

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Asuntotuotannon laadullisten tavoitteiden määrittely on tehty.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Asuntojen kysynnässä ja tarjonnassa ei ole merkittäviä ristiriitoja (asuntotyyppit/osa-alueet).</li> </ul>

*Arviointikriteeri: Tonttitarjonnan riittävyys*

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Hallittua ja haluttua väestönkasvua sekä työpaikkatarvetta tukeva maanhankinta on toteutunut.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Maapolitiikalla on saavutettu riittävä raakamaan varanto maankäytön kehityskuvan toteuttamiseksi.</li> </ul>

*Arviointikriteeri: Asuntoalueiden viihtyisyys ja sosiaalinen eheys*

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Asuntoalueiden kaavallisten roolien määrittely on tehty.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Asuntoalueet ovat omaleimaisia, sosiaalisesti ja ikäjakaumaltaan tasapainoisia, uusia alueita avataan palveluverkon kehityksen mukaisesti.</li> <li>- Kullekin uudelle asuntoalueelle pohditaan oma kaavallinen roolinsa osana kaupunkirakennetta kaavatyön yhteydessä.</li> <li>- Erityisasumisen määrä ja laatu on riittävä.</li> </ul>

**Prosessit –näkökulma:****Palvelujen tuottamistapojen uudistaminen***Arviointikriteeri:* Seutuyhteistyön tuloksellisuus

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Seudullinen ympäristöterveydenhuolto on käynnistynyt sopimuksen mukaisesti.</li> <li>- Seutulogistikon toiminta on vakiintunut.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Seudullisia tuottajayksiköitä on syntynyt.</li> <li>- Seudullisessa joukkoliikenteessä on luotu säännölliset joukkoliikenteen yhteistyömuodot.</li> </ul>

**Maankäytön suunnittelu***Arviointikriteeri:* Kaavoitusprosessin vuorovaikutteisuus

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Kaksisuuntaisen suunnittelujärjestelmän kehittämistä jatketaan.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Virtuaalinen suunnittelujärjestelmä.</li> </ul>

*Arviointikriteeri:* Kaavatalous

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Uusille kaava-alueille tehdään kaavatalous-tarkastelu luonnosvaiheessa.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Uudet kaava-alueet arvioidaan kaavatalouden vaihtoehtotarkasteluna.</li> </ul>

*Arviointikriteeri:* Hiiden aluerakenteen kehittäminen

Sitova tavoite 2008	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Helsinki-Turku ratahankkeen kehittämissä aktiivinen läsnäolo toteutuu. Kehityskäytäväsuunnitelman Vihti, Espoo, Kirkkonummi toteutumista seurataan.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Alueen kunnat tavoittelevat yhtenäistä rakennetta ja tukevat toistensa kehitystä.</li> </ul>

## 2.10.4 Ympäristölautakunnan tuloslaskelma

	<b>TP2006</b>	<b>TA2007 muutettu</b>	<b>KH 2008</b>	<b>SV2009</b>	<b>SV2010</b>
<b>Toimintatuotot</b>	1 252 399	1 523 678	<b>1 408 777</b>	1 474 114	1 517 701
<b>Muutos-%</b>	-11,1	0,0	<b>-7,5</b>	4,6	3,0
Myyntituotot	253 703	216 364	<b>254 815</b>	262 223	271 909
Maksutuotot	456 501	789 018	<b>602 344</b>	644 665	662 504
Tuet ja avustukset	178 888	156 029	<b>182 612</b>	189 003	195 619
Muut toimintatuotot	363 307	362 267	<b>369 006</b>	378 223	387 669
<b>Toimintakulut</b>	-3 442 096	-3 625 933	<b>-3 745 218</b>	-3 966 421	-4 113 244
<b>Muutos-%</b>	8,2	0,0	<b>3,3</b>	5,9	3,7
Henkilöstökulut	-2 022 271	-2 086 445	<b>-2 137 299</b>	-2 306 287	-2 398 966
Palkat ja palkkiot	-1 550 197	-1 581 631	<b>-1 650 688</b>	-1 788 622	-1 860 226
Henkilöstösivukulut	-472 074	-504 814	<b>-486 611</b>	-517 665	-538 740
Eläkekulut	-359 956	-385 863	<b>-362 489</b>	-386 278	-402 176
Muut henkilöstösivukulut	-112 118	-118 951	<b>-124 122</b>	-131 387	-136 564
Palvelujen ostot	-1 290 583	-1 409 114	<b>-1 457 592</b>	-1 505 622	-1 555 454
Muiden palvelujen ostot	-1 290 583	-1 409 114	<b>-1 457 592</b>	-1 505 622	-1 555 454
Ostot tilikauden aikana	-39 366	-37 135	<b>-40 580</b>	-41 392	-42 217
Avustukset	-8 946	-19 277	<b>-11 911</b>	-12 209	-12 514
Muut toimintakulut	-80 930	-73 962	<b>-97 836</b>	-100 911	-104 093
Vuokrat	-73 052	-56 336	<b>-88 336</b>	-91 411	-94 593
Muut toimintakulut	-7 878	-17 626	<b>-9 500</b>	-9 500	-9 500
<b>Toimintakate</b>	-2 189 697	-2 102 255	<b>-2 336 441</b>	-2 492 306	-2 595 543
<b>Muutos-%</b>	23,5	0,0	<b>11,1</b>	6,7	4,1
<b>Henkilökunnan määrä</b>	50,0	50,0	<b>49,0</b>	51,0	51,0
<b>Henkilökunta, % asukasmäärästä</b>	0,1	0,1	<b>0,1</b>	0,1	0,1
<b>Toimintakulut, €/asukas</b>	-93,1	-97,1	<b>-99,3</b>	-104,1	-106,9
<b>Toimintakate, €/asukas</b>	-59,2	-56,3	<b>-62,0</b>	-65,4	-67,5
<b>Tuotot, % kuluista</b>	36,4	42,0	<b>37,6</b>	37,2	36,9
<b>Ostopalvelut, % kuluista</b>	37,5	38,9	<b>38,9</b>	38,0	37,8
<b>Käyttöomaisuuden poistot</b>	-16 669	-16 669	<b>-19 169</b>	-19 176	-18 056

## 2.11 Käyttötalous yhteensä

Määräraha/Tuloarvio	1000 € 2006	1000 € 2007	€ 2008	1000 € 2009	1000 € 2010
<b>TOIMINTATUOTOT</b>	40 005	42 797	<b>43 902 594</b>	45 267	46 767
<b>TOIMINTAKULUT</b>	176 537	187 169	<b>197 372 506</b>	203 963	211 942
<b>TOIMINTAKATE</b>	-136 532	-144 372	<b>-153 469 912</b>	-158 696	-165 175
<b>Muutos-%</b>	8,9	5,7	6,3	3,4	4,1
<b>Käyttöomaisuuden poisto</b>	7 227	7 339	<b>7 988 578</b>	8 448	8 956

## 2.12 Tuloslaskelman rahoitustulot - ja menot

### 2.12.1 VALTIONOSUUDET

Määräraha/Tuloarvio	1 000 € 2006	1 000 € 2007	€ 2008	1 000 € 2009	1 000 € 2010
Valtionosuudet/avustukset					
- Yleinen	508	407	<b>306 554</b>	318	339
- Sosiaali- ja terveystoimi	19 748	21 914	<b>24 930 061</b>	26 075	27 372
- Opetus- ja kulttuuritoimi	10 853	11 180	<b>10 286 706</b>	10 344	10 487
<b>Yhteensä</b>	31 109	33 501	<b>35 523 321</b>	36 737	38 198
<b>Muutos-%</b>	11,1	7,7	6,0	3,4	4,0

### 2.12.2 VEROTULOT

Määräraha/Tuloarvio	1 000 € 2006	1 000 € 2007	€ 2008	1 000 € 2009	1 000 € 2010
- Kunnallisvero	98 517	105 246	<b>115 247 000</b>	120 875	126 404
- Kiinteistövero	4 292	4 850	<b>5 000 000</b>	5 050	5 100
- Yhteisövero	5 871	6 700	<b>7 686 000</b>	7 910	8 172
- Koiraverot	30	31	<b>31 000</b>	31	31
<b>Yhteensä</b>	108 709	116 827	<b>127 964 000</b>	133 866	139 707
<b>Muutos-%</b>	8,1	7,5	<b>9,5</b>	4,6	4,4
Verotettavat ansiotulot (milj. euroa)	539	587	<b>623 000</b>	660	691
Tuloveroprosentti	18,5	18,5	<b>19,0</b>	19,0	19,0
Kiinteistöveroprosentit					
- Yleinen kiinteistöveroprosentti	0,60	0,70	<b>0,70</b>	0,70	0,70
- Vakituiseen asumiseen käytetyn rakennuksen	0,30	0,30	<b>0,30</b>	0,30	0,30
- Muuhun kuin vakituiseen asumiseen käytetyn rakennuksen veroprosentti	0,80	0,80	<b>0,80</b>	0,80	0,80

Tuloveroprosentti korotetaan 19 prosenttiin vuonna 2008. Kiinteistöveroprosentit pidetään vuoden 2007 tasolla.

### 2.12.3 KORKOKULUT JA -TUOTOT

Määräraha/Tuloarvio	1000 € 2006	1000 € 2007	€ 2008	1000 € 2009	1000 € 2010
Korot ja muut kulut	1 463	1 840	<b>2 391 000</b>	2 545	2 670
Rahoituskulut yhteensä	1 463	1 840	<b>2 391 000</b>	2 545	2 670
Tuloarviot					
- Antolainakorot	130	208	<b>198 000</b>	188	180
- Talletuskorot			<b>0</b>		
- Viivästyskorot	34	25	<b>30 000</b>	30	30
- Valtionosuuskorot	26	17	<b>89 000</b>	70	58
- Peruspääomien korko	379	390	<b>395 000</b>	395	395
- Muut rahoitustulot	181	175	<b>247 000</b>	329	317
Rahoitustuotot yhteensä	749	816	<b>959 000</b>	1 012	980
Muutos-%	-2,5	8,9	17,6	5,6	-3,2

Vanhojen lainojen korkokulut on laskettu lainaehtojen mukaisesti. Uusien lainojen ja lyhytaikaisen lainojen koroksi on laskettu keskimäärin 4,5 %.

## 2.13 Tuloslaskelma

(sis. sisäiset erät)

15.10.2007	(ilm. myyntiv.)	TA 2007	TA	muutos-%
euroina	TP 2006	muutettu	2 008	2007- 08
<b>Toimintatuotot</b>				
Myyntituotot	19 928 845	22 064 814	22 299 427	1,1
Maksutuotot	8 148 914	9 334 444	9 060 201	-2,9
Tuet ja avustukset	2 741 307	1 931 462	2 423 681	25,5
Muut tuotot	9 185 900	9 466 250	10 119 285	6,9
<b>Toimintatuotot yhteensä</b>	<b>40 004 966</b>	<b>42 796 970</b>	<b>43 902 594</b>	2,6
<b>Toimintakulut</b>				
Henkilöstökulut	77 035 489	81 669 668	86 404 325	5,8
Palkat ja palkkiot	58 355 691	61 135 700	65 413 885	7,0
Eläkekulut	14 395 684	15 894 209	16 006 848	0,7
Muut henkilöstösivukulut	4 284 114	4 639 759	4 983 592	7,4
Palvelujen ostot	72 792 929	79 073 488	83 005 721	5,0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	10 075 791	11 159 295	11 274 097	1,0
Avustukset	10 151 327	10 134 441	9 191 654	-9,3
Muut kulut	6 481 257	7 132 413	7 496 709	5,1
<b>Toimintakulut yhteensä</b>	<b>176 536 793</b>	<b>189 169 305</b>	<b>197 372 506</b>	4,3
<b>TOIMINTAKATE</b>	<b>-136 531 827</b>	<b>-146 372 335</b>	<b>-153 469 912</b>	4,8
Verotulot	108 709 431	116 827 000	127 964 000	9,5
Valtionosuudet	31 109 207	33 501 000	35 523 321	6,0
<b>Rahoitustuotot ja -kulut</b>				
Korkotuotot	192 326	253 500	258 000	1,8
Muut rahoitustuotot	608 481	562 110	701 000	24,7
Korkokulut,	1 460 111	1 837 615	2 390 000	30,1
Muut rahoituskulut	2 979	2 000	1 000	-50,0
<b>Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä</b>	<b>-662 283</b>	<b>-1 024 005</b>	<b>-1 432 000</b>	39,8
<b>VUOSIKATE</b>	<b>2 624 528</b>	<b>2 931 660</b>	<b>8 585 409</b>	192,9
<b>Poistot käyttöomaisuudesta ja muista pitkävaikutteisista menoista</b>				
	7 226 644	7 339 115	7 988 577	8,8
Satunnaiset tuotot ja kulut				
Satunnaiset tuotot				
Satunnaiset kulut				
<b>Satunnaiset tuotot ja kulut yhteensä</b>				
<b>TILIKAUDEN TULOS</b>	<b>-4 602 116</b>	<b>-4 407 455</b>	<b>596 832</b>	-113,5
Poistoeron lisäys(-) tai vähennys(+)	21 448	21 448	21 448	
Varausten lisäys(-) tai vähennys(+)				
Rahastojen lisäys(-) tai vähennys(+)				
<b>TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)</b>	<b>-4 580 668</b>	<b>-4 386 007</b>	<b>618 280</b>	-114,1

**TULOSLASKELMA (sis.sisäiset erät)**

15.10.2007	TA 2007	TA		
euroina	muutettu	2 008	TS 2009	TS 2010
<b>Toimintatuotot</b>				
Myyntituotot	22 064 814	22 299 427	22 979 027	23 801 294
Maksutuotot	9 334 444	9 060 201	9 356 258	9 635 745
Tuet ja avustukset	1 931 462	2 423 681	2 510 502	2 598 699
Muut tuotot	9 466 250	10 119 285	10 420 715	10 731 461
<b>Toimintatuotot yhteensä</b>	<b>42 796 970</b>	<b>43 902 594</b>	<b>45 266 502</b>	<b>46 767 199</b>
<b>Toimintakulut</b>				
Henkilöstökulut	81 669 668	86 404 325	89 651 464	93 447 471
Palkat ja palkkiot	61 135 700	65 413 885	67 825 907	70 681 184
Eläkekulut	15 894 209	16 006 848	16 646 297	17 373 003
Muut henkilöstösivukulut	4 639 759	4 983 592	5 179 260	5 393 284
Palvelujen ostot	79 073 488	83 005 721	85 627 920	89 090 830
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	11 159 295	11 274 097	11 520 795	11 755 083
Avustukset	10 134 441	9 191 654	9 426 568	9 667 358
Muut kulut	7 132 413	7 496 709	7 735 791	7 981 612
<b>Toimintakulut yhteensä</b>	<b>189 169 305</b>	<b>197 372 506</b>	<b>203 962 538</b>	<b>211 942 354</b>
<b>TOIMINTAKATE</b>	<b>-146 372 335</b>	<b>-153 469 912</b>	<b>-158 696 036</b>	<b>-165 175 155</b>
Verotulot	116 827 000	127 964 000	133 866 000	139 707 000
Valtionosuudet	33 501 000	35 523 321	36 737 000	38 198 000
<b>Rahoitustuotot ja -kulut</b>				
Korkotuotot	253 500	258 000	248 000	258 000
Muut rahoitustuotot	562 110	701 000	764 000	740 145
Korkokulut,	1 837 615	2 390 000	2 544 000	2 669 000
Muut rahoituskulut	2 000	1 000	1 000	1 000
<b>Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä</b>	<b>-1 024 005</b>	<b>-1 432 000</b>	<b>-1 533 000</b>	<b>-1 671 855</b>
<b>VUOSIKATE</b>	<b>2 931 660</b>	<b>8 585 409</b>	<b>10 373 964</b>	<b>11 057 990</b>
<b>Poistot käyttöomaisuudesta ja muista pitkävaikutteisista menoista</b>	<b>7 339 115</b>	<b>7 988 577</b>	<b>8 447 951</b>	<b>8 955 959</b>
Satunnaiset tuotot ja kulut				
Satunnaiset tuotot				
Satunnaiset kulut				
<b>Satunnaiset tuotot ja kulut yhteensä</b>				
<b>TILIKAUDEN TULOS</b>	<b>-4 407 455</b>	<b>596 832</b>	<b>1 926 013</b>	<b>2 102 031</b>
Poistoeron lisäys(-) tai vähennys(+)	21 448	21 448	21 448	21 448
Varausten lisäys(-) tai vähennys(+)				
Rahastojen lisäys(-) tai vähennys(+)				
<b>TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)</b>	<b>-4 386 007</b>	<b>618 280</b>	<b>1 947 461</b>	<b>2 123 479</b>

### 3 INVESTOINTI- JA RAHOITUSOSA

#### HANKKEIDEN MÄÄRÄRAHAT TULOARVIOT KÄYTTÖTARKOITUS

#### 3.1 Kaupunginhallitus/Keskushallinto

##### 3.1.1 Irtain omaisuus

<b>Irtain omaisuus</b>	<b>1 000 € 2006</b>	<b>1 000 € 2007</b>	<b>€ 2008</b>	<b>1 000 € 2009</b>	<b>1 000 € 2010</b>
<b>Kaupunginhallitus/Keskushallinto</b>					
Tietohallinnon irtain omaisuus	419	545	<b>556 000</b>	600	600
Kuljetusvälineet	-16	0	<b>0</b>	0	0
<b>Irtain omaisuus määräraha yhteensä</b>	<b>419</b>	<b>545</b>	<b>556 000</b>	<b>600</b>	<b>600</b>
<b>Irtain omaisuus tuloarvio yhteensä</b>	<b>-16</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

##### Vuoden 2008 hankkeet

- Verkon ja palvelinympäristön ajanmukaisuuden sekä toimivuuden varmistaminen,
- Tietoturvan parantaminen ja tietoverkon kehittäminen Voip-tekniikan tasolle,
- Työasemahankinnat,
- Toiminnallisten järjestelmien ajantasaisuuden ylläpitäminen.

##### 3.1.2 Kiinteä omaisuus ja osakkeet

<b>Kiinteä omaisuus ja osakkeet</b>	<b>1 000 € 2006</b>	<b>1 000 € 2007</b>	<b>€ 2008</b>	<b>1 000 € 2009</b>	<b>1 000 € 2010</b>
<b>Kaupunginhallitus/Keskushallinto</b>					
Kiinteistöjen hankinta	680	500	<b>700 000</b>	500	600
Kiinteistöjen myynti	-345	-2 800	<b>-3 000 000</b>	-4 700	-4 700
<b>Kiinteä omaisuus ja osakkeet määräraha yhteensä</b>	<b>680</b>	<b>500</b>	<b>700 000</b>	<b>500</b>	<b>600</b>
<b>Kiinteä omaisuus ja osakkeet tuloarvio yhteensä</b>	<b>-345</b>	<b>-2 800</b>	<b>-3 000 000</b>	<b>-4 700</b>	<b>-4 700</b>

##### Vuoden 2008 hankkeet

Kiinteistöjen määräraha käytetään mm. vuonna 2007 päätettyihin kauppoihin. Tuloarvio 3 000 000 euroa perustuu mm. Ojamon, Tytyrin ja Roution alueen huoltoasema- ja liiketonteista, Lylyisten haja-asutusrakennuspaikasta sekä Paksalon Kotikumpu kiinteistöistä.



<b>Kaupunginhallitus/Keskushallinto yhteensä</b>	<b>1 000 €</b>	<b>1 000 €</b>	<b>€</b>	<b>1 000 €</b>	<b>1 000 €</b>
	<b>2006</b>	<b>2007</b>	<b>2008</b>	<b>2009</b>	<b>2010</b>
<b>Määräraha yhteensä</b>	1 100	1 045	<b>1 256 000</b>	1 100	1 200
<b>Tuloarvio yhteensä</b>	-361	-2 800	<b>-3 000 000</b>	-4 700	-4 700

### 3.2 Perusturvalautakunta

<b>Irtain omaisuus</b>	<b>1 000 €</b>	<b>1 000 €</b>	<b>€</b>	<b>1 000 €</b>	<b>1 000 €</b>
	<b>2006</b>	<b>2007</b>	<b>2008</b>	<b>2009</b>	<b>2010</b>
Terveysasemien varustus	64	90	<b>40 000</b>	50	50
Hammashoitoloiden varustus	46	70	<b>60 000</b>	60	60
Terveysneuvonnan varustus	9	0	<b>10 000</b>	10	10
Vanhusten palvelukeskuksen kalustus	12	20	<b>20 000</b>	20	20
Vuodeosastojen kalustus	60	50	<b>40 000</b>	200	200
Sairaalan laajennusosan kalustus	576	400	<b>0</b>	0	0
<b>Irtain omaisuus määräraha yhteensä</b>	767	760	<b>170 000</b>	340	340
<b>Irtain omaisuus tuloarvio yhteensä</b>	0	0	<b>0</b>	0	0

<b>Perusturvalautakunta yhteensä</b>	<b>1 000 €</b>	<b>1 000 €</b>	<b>€</b>	<b>1 000 €</b>	<b>1 000 €</b>
	<b>2006</b>	<b>2007</b>	<b>2008</b>	<b>2009</b>	<b>2010</b>
<b>Määräraha yhteensä</b>	767	760	<b>170 000</b>	340	340
<b>Tuloarvio yhteensä</b>	0	0	<b>0</b>	0	0

### 3.3 Opetuslautakunta

<b>Irtain omaisuus</b>	<b>1 000 €</b>	<b>1 000 €</b>	<b>€</b>	<b>1 000 €</b>	<b>1 000 €</b>
	<b>2006</b>	<b>2007</b>	<b>2008</b>	<b>2009</b>	<b>2010</b>
<b>Varhaiskasvatus</b>					
Päivähoitojärjestelyt	57	50	<b>20 000</b>	20	20
Ojamo/Vappula päivähoitoratkaisut	0	0	<b>0</b>	40	0
Tytyrin koulun tilaketju, keskustan päivähoitojärjestelyt	0	0	<b>20 000</b>	0	0
Mäntynummen alueen päivähoitojärjestelyt	0	0	<b>0</b>	0	50
<b>Varhaiskasvatus yhteensä</b>	57	50	<b>40 000</b>	60	70
<b>Perusopetus</b>					
Källhagenin koulu	0	0	<b>169 000</b>	0	0
-tulot	0	0	<b>-130 000</b>	0	0
Linderin/Mäntynummen koulu	0	0	<b>0</b>	100	300
Perttilän koulu	0	0	<b>0</b>	0	40
Ojamon koulu	0	0	<b>0</b>	0	50
Solbrinken skola	0	0	<b>0</b>	25	0
Perusopetus erittelemättömät	516	0	<b>0</b>	0	0
<b>Perusopetus määräraha yhteensä</b>	516	0	<b>169 000</b>	125	390
<b>Perusopetus tuloarvio yhteensä</b>	0	0	<b>-130 000</b>	0	0

<b>Irtain omaisuus</b>	<b>1 000 € 2006</b>	<b>1 000 € 2007</b>	<b>€ 2008</b>	<b>1 000 € 2009</b>	<b>1 000 € 2010</b>
<b>Lukiokoulutus</b>					
Lohjan yhteislyseon lukio	0	10	<b>225 000</b>	185	10
Källhagen/Gymnasium	0	0	<b>81 000</b>	0	0
- tulot	0	0	<b>-56 000</b>	0	0
<b>Lukiokoulutus määräraha yhteensä</b>	0	10	<b>306 000</b>	185	10
<b>Lukiokoulutus tuloarvio yhteensä</b>	0	0	<b>-56 000</b>	0	0

### **Vuoden 2008 hankkeet**

Keskustan päivähoidojärjestelyt:  
Toimintavarustus  
Källhagen/Virkby gymnasium:  
Laajennuksen toimintavarustus  
Lohjan yhteislyseon lukio:  
Laajennuksen toimintavarustus

<b>Opetuslautakunta yhteensä</b>	<b>1 000 € 2006</b>	<b>1 000 € 2007</b>	<b>€ 2008</b>	<b>1 000 € 2009</b>	<b>1 000 € 2010</b>
<b>Määräraha yhteensä</b>	573	110	<b>515 000</b>	370	470
<b>Tuloarvio yhteensä</b>	0	0	<b>-186 000</b>	0	0

## 3.4 Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta

<b>Irtain omaisuus</b>	<b>1 000 € 2006</b>	<b>1 000 € 2007</b>	<b>€ 2008</b>	<b>1 000 € 2009</b>	<b>1 000 € 2010</b>
<b>Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta</b>					
Erittelemättömät kohteet	50	35	<b>35 000</b>	35	35
Mäntynummen kirjasto	0	0	<b>0</b>	0	80
Mäntynummen nuorisotila	0	0	<b>0</b>	0	22
Hiiden opisto	0	0	<b>0</b>	0	30
<b>Irtain omaisuus määräraha yhteensä</b>	237	55	<b>35 000</b>	35	167
<b>Irtain omaisuus tuloarvio yhteensä</b>	0	0	<b>0</b>	0	0
<b>Sivistys- ja vapaa-aikalkk yhteensä</b>					
<b>Määräraha yhteensä</b>	237	55	<b>35 000</b>	35	167

### **Vuoden 2008 hankkeet**

Erittelemättömät kohteet:  
Nuoriso-, museo-, kulttuuri- ja kirjastotilojen erittelemättömät hankinnat.

## 3.5 Tekninen lautakunta

### 3.5.1 Tilapalvelu

<b>Perusturvatoimen kiinteistöt</b>	<b>1 000 € 2 006</b>	<b>1 000 € 2007</b>	<b>€ 2008</b>	<b>1 000 € 2009</b>	<b>1 000 € 2010</b>
Palvelukeskuksen tarveselvitys	0	0	0	0	500
Erityisasunnot	159	100	0	0	500
Kartanomäen vanhainkodin saneeraus	31	470	0	500	0
Pääterveysaseman osastojen saneeraus	19	0	300 000	1 600	1 300
Pääterveysaseman päivystystilojen muutos	0	50	0	0	0
Pääterveysaseman peruskorjauksen jatkaminen	0	0	100 000	0	0
Pienet asuntokorjauskohteet	0	20	50 000	50	50
Perusturvatoimen kiinteistöt erittelemättömät kohteet	208	130	100 000	100	100
<b>Perusturvatoimen kiinteistöt yhteensä</b>	<b>417</b>	<b>770</b>	<b>550 000</b>	<b>2 250</b>	<b>2 450</b>
<b>Opetustoimen kiinteistöt</b>	<b>1 000 € 2 006</b>	<b>1 000 € 2007</b>	<b>€ 2008</b>	<b>1 000 € 2009</b>	<b>1 000 € 2010</b>
Järnefeltin koulun korjaus ja laajennus	2 052	0	0	0	0
- tulot	-727	0	0	0	0
Mäntynummen koulukeskus laajennus ja korjaus	1 689	0	0	1 000	3 040
- tulot	0	0	0	-195	-805
Källhagens skola /Virkyby gymnasium laajennus	91	700	1 800 000	0	0
- tulot	0	-469	-1 005 000	0	0
Perttilän koulu laajennus	0	0	0	0	400
Lukion tilatarve- ja liikuntatilaratkaisut	14	500	2 340 000	1 960	0
- tulot	0	0	-300 000	0	0
Ristin koulu lisäluokat ja uusi liikuntasali	0	0	0	0	700
Ojamo/Vappula alueen päivähoitojärjestelyt	0	50	0	400	0
Tytyrin koulun tilaketju/keskustan päiväkotijärjestelyt	0	50	250 000	200	0
Nummentaustan alueen koulu- ja päivähoito-järjestelyt	0	0	0	0	300
Ojamon koulun peruskorjaus	213	300	100 000	550	550
- tulot	-45	-50	0	0	0
Tytyrin koulun muutos ja kunnostus	4	660	0	330	0
Mäntynummen kirjasto- ja nuorisotilojen muuttaminen päiväkodiksi	0	0	0	300	200
Solbrinkenin koulun laajennus	0	0	0	250	0
Koulujen lähipihat	0	0	0	300	0
- tulot	0	0	0	-100	0
Opetustoimen kiinteistöt erittelemättömät kohteet	2 020	1 070	200 000	200	200
<b>Opetustoimen kiinteistöt määräraha</b>	<b>6 083</b>	<b>3 360</b>	<b>4 690 000</b>	<b>5 490</b>	<b>5 390</b>
<b>Opetustoimen kiinteistöt tuloarvio</b>	<b>-772</b>	<b>-519</b>	<b>-1 305 000</b>	<b>-295</b>	<b>-805</b>

<b>Sivistystoimen kiinteistöt</b>	<b>1 000 € 2 006</b>	<b>1 000 € 2007</b>	<b>€ 2008</b>	<b>1 000 € 2009</b>	<b>1 000 € 2010</b>
Pääkirjasto	596	0	0	0	0
- tulot	-138	0	0	0	0
Hiidenopiston siirto lukiorakennukseen	0	0	0	0	300
Lohjan Liikuntakeskus Oy:n rakennukset	46	50	50 000	50	50
Jäähallin kylmäkoneiston uusinta freonit- tomaksi	0	200	0	0	0
Mäntynummen kirjaston siirto	0	0	0	0	615
Mäntynummen nuorisotilan siirto	0	0	0	0	215
Sivistystoimen kiinteistöt erittelemättömät kohteet	64	110	50 000	50	50
<b>Sivistystoimen kiinteistöt yhteensä</b>	<b>706</b>	<b>360</b>	<b>100 000</b>	<b>100</b>	<b>1 230</b>
<b>Sivistystoimen kiinteistöt tuloarvio</b>	<b>-138</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Liikuntatoimen kiinteistöt</b>	<b>1 000 € 2 006</b>	<b>1 000 € 2007</b>	<b>€ 2008</b>	<b>1 000 € 2009</b>	<b>1 000 € 2010</b>
Mäntynummen koulukeskuksen liikunta- sali	0	0	0	0	725
<b>Liikuntatoimen kiinteistöt yhteensä</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>725</b>
<b>Teknisen toimen kiinteistöt</b>	<b>1 000 € 2 006</b>	<b>1 000 € 2007</b>	<b>€ 2008</b>	<b>1 000 € 2009</b>	<b>1 000 € 2010</b>
Paloasema	1 445	0	0	0	0
- tulot	-351	0	0	0	0
Keittiöratkaisut	0	0	300 000	1 600	750
Monkolan muutostyöt	172	380	0	0	0
Ympäristötalon kunnostustyöt	0	0	0	200	0
Teknisen toimen kiinteistöt erittelemättö- mät kohteet	34	300	300 000	300	300
<b>Teknisen toimen kiinteistöt määräraha</b>	<b>1 651</b>	<b>680</b>	<b>600 000</b>	<b>2 100</b>	<b>1 050</b>
<b>Teknisen toimen kiinteistöt tuloarvio</b>	<b>-351</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Tilapalvelu yhteensä</b>	<b>1 000 € 2 006</b>	<b>1 000 € 2007</b>	<b>€ 2008</b>	<b>1 000 € 2009</b>	<b>1 000 € 2010</b>
<b>Tilapalvelu määräraha yhteensä</b>	<b>8 854</b>	<b>5 140</b>	<b>5 940 000</b>	<b>9 940</b>	<b>10 845</b>
<b>Tilapalvelu tuloarvio yhteensä</b>	<b>-1 260</b>	<b>-519</b>	<b>-1 305 000</b>	<b>-295</b>	<b>-805</b>

### 3.5.2 Kadut ja yleiset alueet

<b>Liikenneväylät</b>	<b>1 000 € 2 006</b>	<b>1 000 € 2007</b>	<b>€ 2008</b>	<b>1 000 € 2009</b>	<b>1 000 € 2010</b>
Hiidensalmi pilaantuneen maan puhdistus	0	0	<b>750 000</b>	0	0
Keskusta-alueen katujen parantaminen	219	700	<b>200 000</b>	400	500
Tytyri- Hiidensalmi liikennejärjestelyt (sisääntulotie)	0	0	<b>1 500 000</b>	2 300	0
Immula (mm. alikulku) uusi alue	0	0	<b>0</b>	0	400
Liikenneväylät erittelemättömät kohteet	2 661	1 760	<b>1 820 000</b>	1 830	2 950
<b>Liikenneväylät määräraha</b>	<b>2 880</b>	<b>2 510</b>	<b>4 270 000</b>	<b>4 530</b>	<b>3 850</b>
<b>Liikenneväylät tuloarvio</b>	<b>0</b>	<b>-50</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

#### Vuoden 2008 hankkeet

Määrärahaan sisältyy aluerakentamiskohteina Haikarin puutaloalue, Haukilahden alue ja Jönsbölen lasitehtaan alueen toteuttaminen. Lisäksi määrärahalla toteutetaan mm. Moision alueen katujen parantamista, sorakatuja päällystämistä, katupäällysteiden ja katuvalaistuksen parantamista sekä liikenneturvallisuuskohteita. Liikenneväylien erittelemättömiin kohteisiin sisältyy 50 000 euroa matkailijoita palvelevien opasteiden rakentamiseen ja parantamiseen. Ympäristöiden määrärahan käytön painopisteenä on keskusta- ja ranta-alueen kehittäminen.

<b>Ympäristötööt</b>	<b>1 000 € 2 006</b>	<b>1 000 € 2007</b>	<b>€ 2008</b>	<b>1 000 € 2009</b>	<b>1 000 € 2010</b>
Ympäristötööt erittelemättömät kohteet	195	295	<b>295 000</b>	295	345
<b>Ympäristötööt määräraha yhteensä</b>	<b>195</b>	<b>295</b>	<b>295 000</b>	<b>295</b>	<b>345</b>

<b>Liikunta-alueet</b>	<b>1 000 € 2 006</b>	<b>1 000 € 2007</b>	<b>€ 2008</b>	<b>1 000 € 2009</b>	<b>1 000 € 2010</b>
Liikunta-alueet erittelemättömät kohteet	59	170	<b>50 000</b>	200	380
<b>Liikunta-alueet määräraha yhteensä</b>	<b>59</b>	<b>170</b>	<b>50 000</b>	<b>200</b>	<b>380</b>

<b>Kadut ja yleiset alueet yhteensä</b>	<b>1 000 € 2 006</b>	<b>1 000 € 2007</b>	<b>€ 2008</b>	<b>1 000 € 2009</b>	<b>1 000 € 2010</b>
<b>Kadut ja yleiset alueet määräraha yhteensä</b>	<b>3 135</b>	<b>2 975</b>	<b>4 615 000</b>	<b>5 025</b>	<b>4 575</b>
<b>Kadut ja yleiset alueet tuloarvio yhteensä</b>	<b>0</b>	<b>-50</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

### 3.5.3 Vesihuoltolaitos

Vesihuoltolaitos	1 000 € 2 006	1 000 € 2007	€ 2008	1 000 € 2009	1 000 € 2010
Pitkäniemen jätevedenpuhdistamo	1 864	1 250	50 000	800	0
Seudullinen vesihuoltoverkosto Lohjan osuus	0	0	0	0	300
Tulot (liittymismaksut)	-831	-700	-700 000	-700	-700
Vesihuoltolaitos erittelemättömät kohteet	1 529	1 310	1 575 000	1 550	2 220
<b>Vesihuoltolaitos määräraha yhteensä</b>	<b>3 393</b>	<b>2 560</b>	<b>1 625 000</b>	<b>2 350</b>	<b>2 520</b>

#### Vuoden 2008 hankkeet

Määrärahaan sisältyy aluerakentamiskohteina Haikarin puutaloalue, Lempolan kauppapaikka, Haukilahden alue ja Jönsbölen lasitehtaan alueiden toteuttaminen. Lisäksi määrärahalla toteutetaan mm. Vivamon vesihuolto, Moisio alueen ja Tynninharjun alueen vesihuollon saneerausta sekä Karnaisten vesihuoltopumppaamot.

### 3.5.4 Irtain omaisuus

Irtain omaisuus	1 000 € 2006	1 000 € 2007	€ 2008	1 000 € 2009	1 000 € 2010
<b>Tekninen lautakunta</b>					
Keittolaitteet	0	50	50 000	500	50
Uuden johtokeskuksen varustelu	0	70	0	0	0
Konekeskus kalusto	134	120	120 000	180	180
-tulot	-3	0	0	0	0
<b>Irtain omaisuus määräraha yhteensä</b>	<b>134</b>	<b>240</b>	<b>170 000</b>	<b>680</b>	<b>230</b>
<b>Irtain omaisuus tuloarvio yhteensä</b>	<b>-3</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Tekninen lautakunta yhteensä</b>	<b>1 000 € 2006</b>	<b>1 000 € 2007</b>	<b>€ 2008</b>	<b>1 000 € 2009</b>	<b>1 000 € 2010</b>
<b>Määräraha yhteensä</b>	<b>15 516</b>	<b>11 680</b>	<b>12 350 000</b>	<b>17 995</b>	<b>18 170</b>
<b>Tuloarvio yhteensä</b>	<b>-2 094</b>	<b>-1 269</b>	<b>-2 005 000</b>	<b>-995</b>	<b>-1 505</b>
josta liittymismaksut	<b>-831</b>	<b>-700</b>	<b>-700 000</b>	<b>-700</b>	<b>-700</b>

## 3.6 Ympäristölautakunta

### 3.6.1 Irtain omaisuus

Irtain omaisuus	1 000 € 2006	1 000 € 2007	€ 2008	1 000 € 2009	1 000 € 2010
<b>Ympäristölautakunta</b>					
Kaupunkisuunnittelun ATK-ohjelmistot	0	70	30 000	30	30
Mittaustoimen kalusto	0	30	20 000	20	20
<b>Irtain omaisuus määräraha yhteensä</b>	<b>0</b>	<b>100</b>	<b>50 000</b>	<b>50</b>	<b>50</b>

### 3.6.2 Kiinteä omaisuus

Kiinteä omaisuus	1 000 € 2006	1 000 € € 2007	2008	1 000 € 2009	1 000 € 2010
<b>Ympäristölautakunta</b>					
Maaomaisuus hankinnat	69	50	<b>60 000</b>	60	60
Maanomaisuus myynnit	-117	-800	<b>-1 000 000</b>	-800	-800
<b>Kiinteä omaisuus määräraha yhteensä</b>	69	50	<b>60 000</b>	60	60
<b>Kiinteä omaisuus tuloarvio yhteensä</b>	-117	-800	<b>-1 000 000</b>	-800	-800

#### Vuoden 2008 hankkeet

Kiinteistöjen määräraha 50 000 euroa käytetään mm. asemakaavan toteuttamiseen liittyviin maanhankintoihin, lohkomiskustannuksiin ja katualuekorvauksiin. Tuloarvio 1 000 000 euroa perustuu mm. Haikarin, Vappulan, Maksjoen ja Jönsbölen alueen omakotitonttien myyntiin.

Ympäristölautakunta yhteensä	1 000 € 2006	1 000 € € 2007	2008	1 000 € 2009	1 000 € 2010
<b>Määräraha yhteensä</b>	69	150	<b>110 000</b>	110	110
<b>Tuloarvio yhteensä</b>	-117	-800	<b>-1 000 000</b>	-800	-800

### 3.7 Investoinnit yhteensä

Lohjan kaupunki yhteensä	1 000 € 2006	1 000 € € 2007	€ 2008	1 000 € 2009	1 000 € 2010
<b>Määräraha yhteensä</b>	18 487	13 800	<b>14 436 000</b>	19 950	20 457
<b>Tuloarvio yhteensä</b>	-5 851	-4 217	<b>-5 491 000</b>	-5 795	-6 305
<b>Rahoitusosuudet investointimenoihin</b>	-1 399	-617	<b>-1 491 000</b>	-295	-805
<b>Käyttöomaisuuden myyntituotot</b>	-4 452	-3 600	<b>-4 000 000</b>	-5 500	-5 500
<b>Netto</b>	12 636	9 583	<b>8 945 000</b>	14 155	14 152
<b>Liittymismaksut</b>	-831	-700	<b>-700 000</b>	-700	-700

## 3.8 Rahoitusosan rahoitustulot ja -menot

### 3.8.1 ANTOLAINAT

	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
Määräraha/Tuloarvio	2006	2007	2008	2009	2010
Lainananto	50		0		
Antolainojen lyhennykset	42	443	350 000	355	355

### 3.8.2 PITKÄAIKAISET LAINAT

#### Talousarviolainat

	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Määräraha/Tuloarvio	2006	2007	2008	2009	2010
Lainojen lyhennykset	2 630	2 631	2 623 000	2 623	2 623
Lainanotto		0	0	0	0
<b>Lyhytaikaisten lainojen lisäys</b>	10 229	8 142	1 900 000	5 300	4 700

Vanhojen lainojen lyhennykset on laskettu lainaehtojen mukaisesti. Talousarvion lainoitustarve on merkitty rahoituslaskelmaan lyhytaikaisten lainojen muutoksena.



### 3.9 Rahoituslaskelma

(sis. sisäiset erät)

	TP 2006	TA 2007 muutettu	TA 2 008	muutos-% 2007- 08
<b>Tulorahoitus</b>				
Vuosikate	2 624 528	2 931 660	8 585 409	192,9
Satunnaiset erät	0	0	0	
Tulorahoituksen korjauserät	-106 876	0	0	
<b>Tulorahoitus yhteensä</b>	<b>2 517 652</b>	<b>2 931 660</b>	<b>8 585 409</b>	192,9
<b>Investoinnit</b>				
Käyttöomaisuusinvestoinnit	18 486 582	13 800 360	14 436 000	4,6
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 399 020	617 000	1 491 000	141,7
Käyttöomaisuuden myyntitulot	4 451 662	3 600 000	4 000 000	11,1
<b>Nettoinvestoinnit</b>	<b>12 635 900</b>	<b>9 583 360</b>	<b>8 945 000</b>	-6,7
VARSINAISEN TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN NETTOKASSAVIRTA	<b>-10 118 248</b>	<b>-6 651 700</b>	<b>-359 591</b>	-94,6
<b>Antolainauksen muutokset</b>				
Antolainasaamisten lisäykset	49 851			
Antolainasaamisten vähennykset	42 047	442 500	350 000	-20,9
<b>Antolainauksen muutokset</b>	<b>7 804</b>	<b>-442 500</b>	<b>-350 000</b>	-20,9
<b>Lainakannan muutokset</b>				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	2 629 996	2 631 000	2 623 000	-0,3
Lyhytaikaisten lainojen muutos	10 229 081	8 142 362	1 900 000	-76,7
<b>Lainakannan muutokset</b>	<b>7 599 085</b>	<b>5 511 362</b>	<b>-723 000</b>	-113,1
<b>Liittymismaksut</b>	<b>831 222</b>	<b>700 000</b>	<b>700 000</b>	0,0
<b>Muut maksuvalmiuden muutokset</b>				
Toimeksiantojen varojen ja pääom. muut	4 014			
Vaihto-omaisuuden muutos	26 096			
Saamisten muutos	2 262 926			
Lyhytaikaisten saamisten muutos				
Korottomien velkojen muutos	38 803			
<b>Muut maksuvalmiuden muutokset</b>	<b>2 331 839</b>	<b>-2 162</b>	<b>32 591</b>	
RAHOITUSTOIMINNAN NETTOKASSAVIRTA	<b>10 754 343</b>	<b>6 651 700</b>	<b>359 591</b>	-94,6
<b>Kassavarojen muutos</b>				
Kassavarat 31.12.	4 315 740			
Kassavarat 01.01.	3 679 645			
<b>Kassavarojen muutos</b>	<b>636 095</b>			

**RAHOITUSLASKELMA (sis.sisäiset erät)**

	TA 2007 muutettu	TA 2 008	TS 2009	TS 2009
<b>Tulorahoitus</b>				
Vuosikate	2 931 660	8 585 409	10 373 964	11 057 990
Satunnaiset erät	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	0	0	0	0
<b>Tulorahoitus yhteensä</b>	<b>2 931 660</b>	<b>8 585 409</b>	<b>10 373 964</b>	<b>11 057 990</b>
<b>Investoinnit</b>				
Käyttöomaisuusinvestoinnit	13 800 360	14 436 000	19 950 000	20 457 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	617 000	1 491 000	295 000	805 000
Käyttöomaisuuden myyntitulot	3 600 000	4 000 000	5 500 000	5 500 000
<b>Nettoinvestoinnit</b>	<b>9 583 360</b>	<b>8 945 000</b>	<b>14 155 000</b>	<b>14 152 000</b>
VARSINAISEN TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN NETTOKASSAVIRTA	<b>-6 651 700</b>	<b>-359 591</b>	<b>-3 781 036</b>	<b>-3 094 010</b>
<b>Antolainauksen muutokset</b>				
Antolainasaamisten lisäykset				
Antolainasaamisten vähennykset	442 500	350 000	355 000	355 000
<b>Antolainauksen muutokset</b>	<b>-442 500</b>	<b>-350 000</b>	<b>-355 000</b>	<b>-355 000</b>
<b>Lainakannan muutokset</b>				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	2 631 000	2 623 000	2 623 000	2 623 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	8 142 362	1 900 000	5 300 000	4 700 000
<b>Lainakannan muutokset</b>	<b>5 511 362</b>	<b>-723 000</b>	<b>2 677 000</b>	<b>2 077 000</b>
<b>Liittymismaksut</b>	<b>700 000</b>	<b>700 000</b>	<b>700 000</b>	<b>700 000</b>
<b>Muut maksuvalmiuden muutokset</b>				
Toimeksiantojen varojen ja pääom. muut				
Vaihto-omaisuuden muutos				
Saamisten muutos				
Lyhytaikaisten saamisten muutos				
Korottomien velkojen muutos				
<b>Muut maksuvalmiuden muutokset</b>	<b>-2 162</b>	<b>32 591</b>	<b>49 036</b>	<b>-37 990</b>
RAHOITUSTOIMINNAN NETTOKASSAVIRTA	<b>6 651 700</b>	<b>359 591</b>	<b>3 781 036</b>	<b>3 094 010</b>
<b>TUNNUSLUVUT</b>				
<b>Asukasluku</b>	37 344	37 714	38 094	38 475
<b>Toimintakulut, e/as</b>	5 066	5 233	5 354	5 509
<b>Toimintakate, e/as</b>	-3 920	-4 069	-4 166	-4 293
<b>Toimintatuotot/Toimintakulut, %</b>	23	22	22	22
<b>Verotulot, e/as</b>	3 128	3 393	3 514	3 631
<b>Vuosikate, e/as</b>	79	228	272	287
<b>Investointien omahank. meno, e/as</b>	353	343	516	511
<b>Investointien tulorahoitus, %</b>	22	66	53	56
<b>Lainakanta, e</b>	55 524 447	54 801 447	57 478 447	59 555 447
<b>Lainakanta, e/as</b>	1 487	1 453	1 509	1 548

## 4 RAHOITUSTULOT JA -MENOT YHTEENSÄ

Määräraha/Tuloarvio	1000 € 2006	1000 € 2007	€ 2008	1000 € 2009	1000 € 2010
<b>Menot yhteensä</b>	4 143	4 471	<b>5 014 000</b>	5 168	5 293
<b>Tuloarviot yhteensä</b>	141 499	152 286	<b>165 496 321</b>	172 670	179 940
<b>Nettotulot</b>	137 348	147 815	<b>160 482 321</b>	167 502	174 647

## 5 TULOT JA MENOT YHTEENSÄ

Määräraha/Tuloarvio	1000 € 2006	1000 € 2007	€ 2008	1000 € 2009	1000 € 2009
<b>Menot yhteensä</b>	199 165	207 440	<b>216 822 506</b>	229 081	237 692
<b>Tuloarviot yhteensä</b>	187 347	199 300	<b>214 889 915</b>	223 731	233 012
<b>Nettomenot / -tulot</b>	-11 818	-8 140	<b>-1 932 591</b>	-5 350	-4 680
<b>Lyhytaik.lainojen ja mak- suvالميuden muutokset</b>	12 561	8 140	<b>1 932 591</b>	5 350	4 680

## 6 TALOUSARVION SITOVUUSMÄÄRÄYKSET JA PÄÄTÖSVALTUUDET

### Talousarvion sitovuus

Vuoden 2008 talousarvio kaupunginvaltuuston hyväksymässä muodossa sitoo hallintokuntia seuraavasti:

1. Kaupunginvaltuuston hyväksymän talousarvion käyttötalousosa muodostuu kullekin toimielimelle hyväksytyistä sitovista tavoitteista, seurattavista suoritteista ja tunnusluvuista sekä arvioiduista toimintatuotoista ja toimintakuluista, joiden erotus muodostaa toimintakatteen. Talousarvion investointiosa muodostuu kullekin hankkeelle hyväksytyistä kokonaiskustannuksista ja tuloarviosta.

Käyttötalouden toimieliinkohtaisten tavoitteiden ja määrärahasi vahvistettavan toimintakatteen sekä investointiosan hankkeen kokonaiskustannuksista muodostuvan määrärahan ja tuloarvion muuttamisesta päättää kaupunginvaltuusto. Mikäli kuitenkin jonkin investointiosan hankkeen toteuttamisessa syntyy säästöä, voi kaupunginhallitus päättää säästön käyttämisestä muiden saman investointiryhmän hankkeiden mahdollisten ylitysten rahoittamiseen. Teknisellä lautakunnalla on oikeus päättää tilahallinnon investointiryhmään "Teknisen toimen kiinteistöt" sisältyvien hankkeiden välisistä määrärahojen muutoksista siten, että investointiryhmän määrärahojen yhteismäärä ei muutu.

2. Toimielimillä tai niiden alaisilla tulosalueilla ja tulosityksiköillä toimielimen päättämässä laajuudessa on oikeus suorittaa toimielimen/palvelukeskuksen sisäisiä siirtoja. Päättäessään tulosalueen tai tulosityksikön toimintakatteen tai investointiosan kohteen osamäärärahan ylittämistä on toimielimen samalla käyttösuunnitelmaan tehtävin muutoksin osoitettava, miltä tulosalueelta tai tulosityksiköltä tai kohteelta osoitetaan ylitystä vastaavan suuruinen säästö.

**Tuloarvion ylittävillä tuloilla ei saa kattaa toimintakulujen kokonaismäärän ylitystä ilman kaupunginhallituksen lupaa. Jos toiminta kuitenkin luonteeltaan perustuu ulkoiseen tulo-rahoitukseen, voidaan palvelujen lisääminen toimielimen päätöksellä kattaa niistä saatavilla tuloilla ( esim. teatteri, orkesteri , muut myytävät palvelut ).**

3. Päättäessään henkilöstön sisäisistä siirroista palvelukeskusten välillä kaupunginjohtajalla on oikeus päättää henkilöstökulujen aiheuttamasta vastaavasta määrärahan muutoksesta.
4. Kuukausipalkkaisen henkilökunnan palkkaamiseen osoitettuja menovarauksia saa käyttää ainoastaan henkilöstöliitteessä esitettyjen virkojen/tehtävien palkkakustannuksiin. Muutoin henkilöstöressurssien lisäyksestä päättää kaupunginvaltuusto.
5. Talousarviossa lautakunnalle osoitettua määrärahaa saadaan käyttää vain ao. lautakunnan toimialaan kuuluvien tehtävien suorittamiseen.

Toiminnasta vastaavien toimielimien on tammikuun 4. päivään mennessä hyväksyttävä tarkistettut käyttösuunnitelmat ja osatavoitteet tulosalueille ja tulosityksiköille sekä määriteltävä ne toimenpiteet, joilla tavoitteet toteutetaan. Käyttösuunnitelmassa on myös määriteltävä kaikille hallintokunnille yhteiset tavoitteet toimialan konkreettisiksi tavoitteiksi. Käyttösuunnitelman yhteydessä toimielimen on määriteltävä osamäärärahojen käyttövaltuudet tulosityksiköille ja vi-  
ranhaltijoille.

## Päätösvaltuudet

Ulkopuolisten asiantuntijoiden ja ostopalvelujen käyttämisestä, hankintojen suorittamisesta sekä suunnitelmista, pääpiirustuksista, kustannusarvioista, rakentamisen suorittamistavasta, työn aloittamisen ajankohdasta, urakoitsijan ja työn suorittajan valinnasta päättävät hallintosäännön 15 ja 16 §:ien mukaisesti toimitelimet ja vastuuhenkilöt myönnettyjen määrärahojen puitteissa seuraavien päätösvaltuuksien rajoissa:

- **kaupunginvaltuusto** päättää yli 1 700 000 euron hankkeiden huonetilaohjelmasta, yleissuunnitelmasta ja yleisestä laatutasosta. Muutoin toteuttamisesta päättää kaupunginhallitus;
- **kaupunginhallitus** päättää enintään 1 700 000 euron hankkeista ja hankinnoista;
- **lautakunta** päättää omalla toimialallaan enintään 850 000 euron hankkeista ja hankinnoista;
- **kaupunginjohtaja ja palvelukeskusten päälliköt** päättävät omalla vastuualueellaan enintään 100 000 euron hankkeista ja hankinnoista;
- **kunkin tulosalueen** esimiehenä toimiva viranhaltija päättää omalla toimialallaan enintään 20 000 euron hankkeista ja hankinnoista; sekä
- **kunkin tulosityksikön esimiehenä tai vastuullisena työnjohtajana tai laitoksen johtajana** toimiva viranhaltija päättää omalla vastuualueellaan enintään 10 000 euron hankkeista ja hankinnoista.

Edellä olevia päätösvaltuuksia käytettäessä päätöksenteon taso määritellään hankkeen tai hankinnan kokonaiskustannusten perusteella. Mikäli hanke ositetaan useammaksi hankintakohteeksi tai osahankinnaksi, päättää sen osittamisesta, osahankinnan suorittamisesta sekä muista menettelytavoista se toimitelin tai viranhaltija, jonka päätösvaltaan se hankkeen määrärahan tai hankinnan kokonaiskustannusten perusteella kuuluu.

**Talousjohtajalla** on talousarviossa hyväksytyn 60 milj. euron kokonaislainamäärän ottamisen/uusimisen lisäksi oikeus ottaa kaupungin maksuvalmiuden turvaamiseksi tilapäislainoja, joiden yhteismäärä saa olla enintään 10 milj. euroa.

# PERUSTELUOSA

## 7 TALOUSARVION JA TALOUSSUUNNITELMAN RAKENNE

### 7.1 Taloussuunnittelun tavoitteet ja lähtökohdat

Kuntalain 65 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio. Sen hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös kolmea tai useampaa vuotta koskeva taloussuunnitelma. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Viimeistään talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on päätettävä kunnan tuloveroprosentista, kiinteistöveroprosentista sekä muiden verojen perusteista. Vuoden 2008 tulo- ja kiinteistöveroprosentit on ilmoitettava verohallitukselle viimeistään marraskuun 17. päivänä 2007.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarvioon otetaan toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja taloussuunnitelmassa tai niiden hyväksymisen yhteydessä on päätettävä myös toimenpiteistä, joilla edellisen vuoden taseen osoittama alijäämä ja talousarvion laatimisvuonna kertyväksi arvioitu alijäämä suunnittelukaudella katetaan. Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kuntalain 67 §:n mukaan kunnan kirjanpitovelvollisuudesta, kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä on sen lisäksi, mitä kuntalaissa säädetään, soveltuvin osin voimassa, mitä kirjanpitolaissa säädetään. Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto antaa ohjeita ja lausuntoja kirjanpitolain soveltamisesta. Kuntalain 68 §:n mukaan tilikaudelta on laadittava tilinpäätös, johon kuuluvat tuloslaskelma, tase ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus.

### 7.2 Rakenne ja sisältö

Talousarviolla ja taloussuunnitelmalla on kaksi tehtävää, jotka määräävät suunnitelmien rakenteen:

- kokonaistalouden näkökulma, jota kuvataan tulos- ja rahoituslaskelmilla;
- tulosohjauksen näkökulma, jota toteutetaan käyttötalousosan toiminnallisilla ja taloudellisilla tavoitteilla sekä määrärahoilla ja investointiosan suunnitelmilla.

Kokonaistalouden näkökulmasta talousarvion ja suunnitelman on annettava oikea kuva kaupungin taloudesta, osoitettava kaupungin taloudellisen tuloksen muodostuminen sekä keinot kokonaistalouden tasapainottamiseksi ja rahoitustarpeen kattamiseksi. Tuloslaskelmassa esitettävät kokonaistalouden keskeiset erät ovat varsinaisen toiminnan tulot ja menot, verotulot, valtionosuudet ja suunnitelman mukaiset poistot. Vakaan talouden lähtökohtana on, että toiminnan menokehitys sopeutetaan keskeisten tuloerien kehitykseen.

Rahoituslaskelmalla osoitetaan miten kaupungin menot katetaan. Sen avulla kootaan tulorahoituksen ja investointien sekä anto- ja ottolainauksen kassavirrat yhteen laskelmaan. Jos tulo-rahoitus ei riitä menoihin, kaupungin on rahoitusosassa osoitettava tarvittava rahoitus. Kaupunki voi kattaa rahoitustarvettaan lainanotolla tai vapauttamalla rahoitus- tai vaihtomaisuuteen sitoutunutta pääomaa.

Lohjan kaupungin talousarvio muodostuu käyttötalous- ja tuloslaskelmaosasta sekä investointi- ja rahoitusosasta. Talousarvion käyttötalous- ja investointiosat puolestaan jakautuvat toimielimien vastuualueisiin ja ne edelleen organisaatorakenteen ja toiminnan mukaisiin tulosalueisiin ja edelleen tulosityksiköihin. Rahoitustuloista ja -menoista kokonaisuudessaan vastaa kaupunginhallitus.

### 7.3 Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet

Talousarvion käyttötalousosassa asetetaan toiminnalliset tavoitteet sekä osoitetaan asetettujen tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Kunkin toimielimen toiminnalliset tavoitteet perustuvat kaupungin ja toimialan strategiaan ja ne muodostuvat kriittisistä menestystekijöistä sekä niille määritellyistä vuoden 2008 tavoitteista. Tulostavoitteet asetetaan sanallisesti todennettaviksi aikaansaannoksiksi tai mitattavina palvelujen määrinä, tunnuslukuina tai muina tavoitearvoina. Valtuuston hyväksymän strategian suunnan osoittamiseksi on vuoden 2008 tavoitteiden rinnalla esitetty strategian mukaiset vuoden 2013 tavoitteet.

Toiminnallisten tavoitteiden lisäksi talousarvion perusteluosassa kuvataan kaupungin toiminnan laajuutta sekä toiminnan taloudellisuutta ja tuottavuutta. Lohjan kaupunki on ollut kehittämässä "JohdonVertti" -tietokantaa, joka sisältää tärkeimmät ominaisuus- ja tuloksellisuustiedot kunnasta, sen taloudesta ja keskeisimmistä toiminnoista. Tietokanta on suunniteltu kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen ja virkamiesjohdon käyttöön strategisen johtamisen ja kunnan johdon tasolla toteutettavan arvioinnin tarpeisiin. Koska vertailutietokannan kehittämisessä oli keskeisesti esillä valtuuston ja hallituksen näkökulma, nyt käsiteltävänä olevassa talousarvio- ja taloussuunnitelmaraportissa on käytetty soveltuvin osin JohdonVertin ominaisuustietojen sekä suorite- ja panostustietojen määrittelyjä.

Niin ikään tässä raportissa on käytetty JohdonVertissä määriteltyjä tunnuslukuja, joilla kuvataan taloudellisuutta (= kustannukset / tuotos tai palvelusuoritteet), "kannattavuutta" (= tuotot – kustannukset / tuotos tai palvelusuoritteet) ja tuottavuutta (= tuotos tai palvelusuoritteet / panostukset). Useissa tapauksissa taloudellisuutta ja tuottavuutta kunnallisen toiminnan luonteesta johtuen on jouduttu mittaamaan sijaismittareilla, jolloin on käytetty tuotostekijänä kohderyhmää tai asukaslukua. Vertin määrittelyjen mukaisesti lasketuissa toimintokohtaisissa tunnusluvuissa toimintakulut ja toimintakate sisältävät sisäiset laskutukset sekä vyörytyserinä hallinnon kustannukset, joita talousarvion varsinaiset määrärahat eivät sisällä. Kuitenkaan JohdonVertin tunnusluvut eivät osoita todellisia kustannuksia, koska niistä on puhdistettu sellaiset kustannuserät, jotka kaupungin sisällä vaihtelevat vuosittain huomattavasti ja eri kuntien laskentaperusteet poikkeavat toisistaan.

JohdonVertin mukaisesti on määritelty seuraavien toimintojen määrä- ja tunnuslukutavoitteet:

#### **Yleishallinto**

- Elinkeinopalvelut
- Työllistäminen

#### **Sivistystoimi**

- Varhaiskasvatus
- Perusopetus
- Lukio
- Vapaa-aikatoimi
- Kirjasto

#### **Sosiaali- ja terveystoimi**

- Vanhuspalvelut
- Liikenneväylät
- Perusterveydenhuolto
- Puistot ja yleiset alueet
- Erikoissairaanhoido
- Toimeentulotuki
- Sosiaalityö

#### **Tekninen toimi**

- Liikenneväylät
- Puistot ja yleiset alueet
- Palo- ja pelastustoimi
- Toimitilat
- Vesihuolto
- Ruokapalvelut

Muiden toimintojen osalta on sovellettu kaupungin omaa määrittelyä noudattaen kuitenkin Vertin tarkastelunäkökulmaa.

## 7.4 Määräraha

Määrärahat otetaan talousarvioon suoriteperusteen mukaisesti jaksotettuina. Vuoden 2008 talousarvion määrärahoihin ja tuloarvioihin on sisällytetty myös tulosalueiden väliset sisäiset laskutukset. Sisäisinä ostoina laskutetaan siivouspalvelut, ruokapalvelut, atk-palvelut, monistamopalvelut, puhelinpalvelut, postituspalvelut, asianhallinta- ja arkistopalvelut sekä tilojen vuokrat. Sisäisessä laskutuksessa laskutusperusteet ja hinnat määritellään ja sovitaan tuottajan ja tilaajan välillä ennakkoon. Laskutushinnat ovat myös lopulliset hinnat, jolloin tilinpäätöksen yhteydessä ei enää erikseen selvitetä sisäisiä kustannuksia. Talousarvion laatimisessa hinnoittelun lähtökohtana on tuottavan yksikön kannalta nollatulos.

Talousarviossa ei vyörytetä hallinnon kustannuksia hallintokunnille. Kuitenkin hallinnon kustannuksetkin kytkeytyvät toiminnan laajuuteen ja ovat kunkin toiminnan aiheuttamia kustannuksia, jolloin kustannusten oikea kohdentaminen yhteistoiminnan laajentuessa ja palvelujen järjestämistapoja vertailtaessa on välttämätöntä. Tämä kohdentaminen tehdään kuitenkin vasta tilinpäätöksessä kustannuslaskentaprojektissa määriteltyjen periaatteiden pohjalta.

Käyttötalouden määrärahaa vahvistetaan toimielinliiketoimintatuottojen ja toimintakulujen erotus eli toimintakate. Toimintakatteen muodostumisesta ja käytöstä päättää toimielin edellä sitovuusmääräyksissä esitetyin rajoituksin. Toimintakatteen muuttamisesta päättää kaupunginvaltuusto. Investointiosan määrärahan muodostaa hankkeen kokonaiskustannukset.

## 8 TALOUDEN PERUSTEET

### 8.1 Kaupungin väestökehitys

Vuoden 2006 lopussa Lohjan väestömäärä oli 36 974 henkeä. Vuonna 2006 väestön kasvu oli 389 asukasta eli 1,1 %. Vuoden 2007 kahdeksan ensimmäisen kuukauden aikana kasvu on jatkunut likipitään samansuuruisena. Lohjan väestön kasvu oli vuosina 1997 - 2006 keskimäärin 0,9 %. Vuosina 1997 - 2005 nettomuuton vaikutus väestön kasvuun on ollut merkittävä, sillä väestön lisäyksestä muuttovoitto on ollut keskimäärin 178 henkeä vuodessa.

Lohjan kaupungin maankäytön kehityskuvassa vuoteen 2025 on kaupungin tavoiteltavaksi väestönkasvuksi määritelty 1 %:n vuosittainen kasvu. Tämän tavoitteen mukaisesti vuoden 2008 lopussa kaupungin väkiluku on 37 689 asukasta ja vuoden 2010 lopussa 38 475. Vuoteen 2025 mennessä asukasluvu on kivunnut 44 600 asukkaaseen ilman mahdollisten kuntaliitosten vaikutuksia. Kehityskuvassa arvioitua 1 %:n väestönkasvu voidaan pitää realistisena viime vuosien kehitys ja tulevaisuuden mahdollisuudet huomioiden.

Väestön kasvu on 1990-luvun lopulla ja 2000-luvulla kohdistunut voimakkaimmin Pohjois-Lohjan sekä Lohjan keskustan alueille. Tällä hetkellä väestön määrä kasvaa kaupungin kaikilla osa-alueilla. Lohjan keskustan kasvu kohdistuu ydinkeskustan lisäksi Gunnarlan, Gruotilan, Harjun ja Hiidensalmen alueille. Pohjois-Lohjalla kasvu on kohdistunut Muijalan ja Asemantalon alueille, Perttilässä sen sijaan väestön määrä on vähentynyt. Etelä-Lohjan alueen väestönkasvu on kohdistunut Vappulan ja Vohloisten alueille.



Lohjan maaseutu on pysynyt varsin asuttuna, sillä väestömäärä on kasvanut vuosien 1997 - 2005 aikana. Vuonna 2005 maaseudun väestönkasvu muuttui positiiviseksi kaikilla osa-alueilla. Yleinen taajamoitumiskehitys näkyy siinä, että vuonna 1975 maaseudulla/haja-alueilla asui 15,5 % Lohjan väestöstä, kun vuonna 2004 osuus oli 13,1 %. Maaseudun ikärakenteessa on nähtävissä ikääntyvän väestön määrän lisääntyminen samoin kuin kaupungin väestössä yleensä. Rakenteeltaan osa-alueet poikkeavat siten, että Pohjois-Lohjan haja-asutusalueilla sekä nuorten että vanhusten määrä on suurempaa kuin esim. Etelä- ja Länsi-Lohjalla.

Lohjan kaupungin väestöstä vuoden 2006 lopussa oli 0 - 14 -vuotiaita 19,0 %, 15 - 24 -vuotiaita 11,4 %, 25 - 64 -vuotiaita 55,1 % ja yli 65 -vuotiaita 14,5 %. Väestössä nuorten ikäluokkien suhteellinen osuus vähenee. Suurinta vähennys on ollut 15 - 24 -vuotiaiden ikäluokissa, mihin vaikuttaa nuorten poismuutto. Aikuisväestön (25 - 64 -vuotiaat) määrä kasvaa erityisesti ikäluokissa 50 - 64, mikä johtuu mm. suurista ikäluokista. Yli 65 -vuotiaiden määrä on kasvanut 2000-luvulla keskimäärin 160 henkeä/vuosi. Yli 75 -vuotiaiden määrä kasvaa myös voimakkaasti, 2000-luvulla kasvu on ollut noin 3,7 %/vuosi. Ikäluokkien vuosittaista vaihtelua kuvastaa mm. vuosien 2004-2006 erot, sillä 0 - 6 -vuotiaiden määrä kasvoi vuosina 2005 - 06 varsin huomattavasti eli 138 lasta, kun taas 7 -12 -vuotiaiden määrä pieneni 141 lapsella.

## 8.2 Yleinen taloudellinen tilanne

Kansainvälisen talouden pitkä korkeasuhdanne näyttää edelleen jatkuvan. Yhdysvaltain talouskasvun hidastumisen on korvannut ennakoitua parempi kasvu muualla. Raakaöljyn maailmanmarkkinahinta on ollut viime vuotta korkeammalla reaalisesti vain toisen öljykriisin aikana vuosina 1979 – 80. Siitä huolimatta maailmankaupan kasvu nopeutui 9 prosenttiin ja maailman tuotannon kasvu 5,5 prosenttiin. Merkittävää hidastumista ei ole näköpiirissä lähivuosinakaan. Suomen viennille tärkeässä Euroopassa pitkä hitaan kasvun jakso päättyi viime vuonna, kun talous kasvoi 2,7 % eli enemmän kuin kertaakaan vuoden 2000 jälkeen. Vahva kysynnän kasvu on jatkunut euroalueella ja tuotannon uskotaan lisääntyvän 2,6 % tänä vuonna. Investoinnit kasvavat nopeasti, minkä lisäksi työllisyyden koheneminen ja edellisvuosia suuremmat palkankorotukset ovat vahvistaneet kotitalouksien luottamusta ja lisänneet yksityistä kulutusta. Ensi vuonna euroalueen tuotannon arvioidaan kasvavan 2,3 %.

Suomessa talouskasvu nopeutui 5 prosenttiin vuonna 2006 ja oli laaja-alaista, mikä merkitsi vahvaa lähtökohtaa tälle vuodelle. Tämän vuoden alkupuolella talouden aktiviteetti on lisääntynyt viime vuoden tahtiin saaden voimaa sekä ulkomaisesta kysynnästä että kotimaisesta kulu- ja investointikysynnästä. Yritysten ja kotitalouksien suhdanneodotukset ovat korkealla eikä loppuvuosi tuo merkittävää kasvun hidastumista. Vuonna 2007 bruttokansantuotteen odotetaan lisääntyvän 4,5 %. Luottamus talouskehitykseen on vahvaa ja perustekijät kasvua tukevia, mutta resurssirajoitteet ja työvoimakapeikot uhkaavat jatkossa kasvua aiempaa enemmän. Samaan aikaan kun tuotannon kasvu hidastuu, ansioiden kasvu nopeutuu ja uhkana on, että teollisuuden hintakilpailukyky alkaa vähitellen heiketä. Korkeasuhdanne jatkuu vuoden 2008 puolelle, mutta hinta- ja kustannuspaineet sekä kansainvälisen talouden lisääntyneet epävarmuudet vaimentavat kasvutekijöitä, jolloin kokonaistuotannon arvioidaan kasvavan ensi vuonna enää runsaat 3 %.

Työllisyyden vahva kohentuminen jatkuu tänä vuonna ja painottuu edelleen yksityisiin palvelutoimintoihin kuten kauppa-, majoitus ja ravitsemuspalveluihin sekä rakentamiseen. Työllisyysaste kohoaa 70 prosenttiin ja työllisten lukumäärä ylittää viimevuotisen keskimäärin 47 000 hengellä. Työvoiman tarjontakin lisääntyy nopeasti, kun ikääntyneet pysyvät työmark-

kinoilla entistä pitempään, nuoret hakeutuvat hyvien työnsaantimahdollisuuksien ansiosta entistä aktiivisemmin työmarkkinoille ja myös ulkomaisen työvoiman määrä kasvaa jossain määrin. Ensi vuonna kasvu jatkuu hidastuen. Vaikka työvoiman tarjonta lisääntyy tänä vuonna vielä nopeasti, työttömyysaste alenee keskimäärin selvästi alle 7 prosenttiin ja ensi vuonna alle 6,5 prosenttiin.

Työllisyyden myönteinen kehitys näkyy myös Lohjan kaupungin luvuissa. Työvoimaviranomaisten selvityksen mukaan vuoden 2006 heinäkuussa oli Lohjan kaupungissa 1 176 työtöntä ja työttömyysaste oli 6,2 %. Samaan aikaan avoimia työpaikkoja oli 142. Vuoden 2007 heinäkuun lopussa työttömien työnhakijoiden määrä oli 1 082 ja työttömyysaste 5,8 %. Avoimia työpaikkoja oli 238.

### 8.3 Palkat ja hinnat

Vuoden 2007 syyskuun loppuun asti voimassa olevan tulopoliittisen sopimuskauden aikana ei toteuteta enää uusia palkankorotuksia, ja alkaneella liittokierroksella uusia sopimuksia on solmittu vasta vähän. Palkansaajien ansiotasoindeksin arvioidaan kohoavan tänä vuonna nimellisesti yli 3 %:n ja reaalisesti vajaan prosentin. Kun työtuntien arvioidaan lisääntyvän pari prosenttia, palkkasumma kasvaa 5,5. Lähinnä kuntien työeläkemaksujen nousun vuoksi työnantajien sosiaalivakuutusmaksut kohoavat hieman palkkasummaa nopeammin. Jos alkavan sopimuskauden korotukset noudattavat pääosin tähän mennessä allekirjoitettuja ratkaisuja, saattaa ansioiden nousu nopeutua nimellisesti vuonna 2008 noin viiteen prosenttiin. Kun työtuntien arvioidaan lisääntyvän vielä lähes prosentin, palkkasumman kasvuvauhti olisi noin 6 prosenttia.

Kuntien palkkaratkaisu aiheuttaa kuitenkin kuntien palkkakustannuksiin edellä arvioitua suuremman korotustarpeen. Kunta-alalla saavutettiin neuvottelutulos virka- ja työehtosopimuksista 2007 – 2009 kuntatyönantajan ja kolmen pääsopijajärjestön kesken 19. syyskuuta, miltä pohjalta sopimukset allekirjoitettiin 1.10.2007. Sopimuksen ulkopuolelle on tässä vaiheessa jäänyt hoitohenkilökuntaa edustava TEHY. Sopimukset tulevat voimaan 1.10.2007 ja päättyvät 31.1.2010. Sopimus sisältää sopimuskauden aikana kolme yleiskorotusta ja lisäksi paikallisia järjestelyeriä. Kustannusvaikutukset on arvioitu olevan koko sopimuskauden aikana keskimäärin 11,6 %. Etupainotteisuuden johdosta vuoden 2008 syyskuun palkkataso on keskimäärin 8 % korkeampi kuin syyskuussa 2007. Lohjan kaupungin talousarvion laadintaohjeissa vuoden 2008 palkkojen arvioitiin olevan keskimäärin 4,65 % korkeammat kuin toukokuun 2007 palkkataso. Kunta-alan palkkaratkaisun perusteella vaikutus on keskimäärin 6,7 %. Sopimuksen yksityiskohtainen sisältö ja vaikutusten kohdentuminen eri toimialoille ei ole kuitenkaan tässä vaiheessa tarkalleen tiedossa.

Inflaatio on pitkän hitaan kasvun jakson jälkeen nopeutunut. Kuluttajahintaindeksi kohosi joulukuusta 2005 joulukuuhun 2006 yhteensä 2,2 prosenttia, mistä lähes puolet aiheutui korkojen ja asuntohintojen kohoamisesta. Kuluvana vuonna inflaatiopaineiden odotetaan sekä korkojen että asuntolainojen osalta jossain määrin pienenevän. Toisaalta palkankorotukset saattavat lisätä loppuvuodesta kustannuspainetta arvioitua enemmän. Vuonna 2007 kuluttajahintaindeksi kohonneekin keskimäärin 2,5 prosenttia eli prosenttiyksikön viime vuotista enemmän. Jos ulkoisista tekijöistä ei aiheudu uusia merkittäviä kustannuspaineita, ja työ kustannukset kohoavat edellä kuvatun mukaisesti, kuluttajahintaindeksin nousu voisi jäädä 2,5 prosenttiin myös vuonna 2008. Hinta-arvioiden osalta epävarmuutta sisältyy edelleen raakaöljyn maailmanmarkkinahintojen kehitykseen ja aukioleviin palkkaratkaisuihin.

## 8.4 Verotulot

Verovuoden 2006 verotus valmistuu lokakuun 2007 loppuun mennessä. Verovuoden 2006 ansio- ja pääomatulojen osalta tehdään marraskuussa ns. maksuunpanotilityksen kaltainen tilitys. Verovuodelta 2006 jo tilitetyt verot oikaistaan vastaamaan lopullisen verotuksen mukaisia maksuunpanosuhteita. Lisäksi kunnilta vähennetään näiden osuus verovelvollisille verovuodelta 2006 maksettavista ennakonpalautuksista. Lohjan kaupungin vuoden 2006 kunnallisveron tuotto oli 8,5 % suurempi kuin edellisenä vuonna. Kasvusta 2,9 prosenttiyksikköä oli kunnallisveron veroprosentin korotuksen vaikutusta ja 5,6 prosenttiyksikköä verotettavien tulojen kasvua, mikä oli 0,7 prosenttiyksikköä suurempi kuin koko maassa. Lohjan kaupungin tilitetyn määrän oikaisu ennakkotiedon mukaan on noin -0,8 milj. euroa, mikä vähentää vuodelle 2007 kirjattavaa verotuloa. Vuoden 2006 verotettavan tulon taso on hieman alhaisempi kuin aikaisemmin käytetty ennustetaso.

Edellä selvitetyn lisäksi verovuoden 2007 ennakoperinnän jako-osuuksia oikaistaan joulukuussa 2007 tehtävässä tilityksessä. Tällöin muutetaan paitsi yksittäisten kuntien myös veronsaajaryhmien jako-osuudet. Jako-osuuksien muutoksen yhteydessä oikaistaan verovuodelta jo tilitetyt verot vastaamaan uusia jako-osuuksia. Vuoden 2006 osuuden perusteella on ennakoitavissa, että myös vuoden 2007 oikaisu pienentää Lohjan tilitysosuutta. Verovuodelle 2008 lasketaan sekä uudet ryhmäosuudet että yksittäisten kuntien jako-osuudet, joita sovelletaan ensimmäisen kerran helmikuussa 2008 tehtävissä tilityksissä.

Ansiotulojen verotusta esitetään kevennettäväksi vuonna 2008. Kevennys toteutettaisiin mm. nostamalla kunnallisverotuksen ansiotulovähennystä vuosien 1996 – 2005 tapaan. Muita kunnallisveron tuottoon vähentävästi vaikuttavia verotuksen muutoksia ovat eläketulon verotuksen keventäminen ja työasuntovähennys. Kuntien verotuottomenetykset on suunniteltu kompensoitavaksi sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksia korottamalla. Kokonaisuutena yleisen taloudellisen kehityksen sekä palkkasumman kasvun perusteella kunnallisveron tuoton arvioidaan kasvavan noin 6,0 % vuonna 2008. Lohjan kaupungin kunnallisveron perusteena olevien ansiotulojen arvioidaan kasvavan 6,3 % ja verotilitysten 6,9 % vuonna 2008.

Kuntien yhteisöveron tuoton arvioidaan vuonna 2007 kasvavan 12,1 %. Kasvun arvioidaan hidastuvan ensi vuonna, mutta yltävän edelleen 10 %:n kasvuun. Kuntasektorin osuus yhteisöveron tilityksistä on 22,03 %, josta Lohjan kaupungin osuus määräytyy vuosien 2005 ja 2006 verotusten perusteella laskettujen jako-osuuksien keskiarvona. Vuoden 2007 talousarviossa Lohjan yhteisöveron tuotoksi arvioitiin 6,4 milj. euroa, minkä ennakoidaan jonkin verran ylittyvän. Vuosien 2004 ja 2005 tulosten perusteella Lohjan jako-osuus on 0,005245 vuonna 2007, kun se vuonna 2003 oli 0,00637 ja vuonna 2006 0,004772. Vuoden 2008 yhteisöveron tuotoksi on arvioitu 7,6 milj. euroa, mikä perustuu yhteisöveron tuoton kasvuun Lohjan kaupungin osuuden pysyessä vuoden 2007 tasolla.

Kiinteistöverolain mukaan valtuuston on määrättävä kaupungin kiinteistöveroprosenttien suuruus vuosittain etukäteen samalla, kun se vahvistaa varainhoitovuoden tuloveroprosentin. Kiinteistöveroprosentit määrätään prosentin sadasosan tarkkuudella. Yleiseksi kiinteistöveroprosentiksi on määrättävä vähintään 0,50 ja enintään 1,00. Vakituisten asuinrakennusten veroprosentiksi on määrättävä vähintään 0,22 ja enintään 0,50. Muiden asuinrakennusten veroprosentti voidaan määrätä 0,60 prosenttiyksikköä korkeammaksi kuin pääasiassa vakituiseen asumiseen käytettävien rakennusten kiinteistöveroprosentti yleisen kiinteistöveroprosentin vaihteluvälin puitteissa. Kunnanvaltuusto voi erikseen määrätä kiinteistöverolaissa tarkoitettua rakentamattoman rakennuspaikan veroprosentin, joka on vähintään 1,00 ja enintään 3,00.

Lohjan kaupungin vuoden 2007 yleistä kiinteistöveroprosenttia nostettiin 0,70 prosenttiin. Vakituiseen asumiseen käytetyn rakennuksen veroprosentti on 0,30 ja muuhun asumiseen käytetyn rakennuksen veroprosentti 0,80. Yleisen kiinteistöveroprosentin keskiarvo vuonna 2007 on koko maassa 0,75 ja Uudellamaalla 0,72. Vastaavat prosentit vakituisen asunnon osalta ovat 0,29 ja 0,26 sekä muun rakennuksen 0,87 sekä koko maassa että Uudellamaalla. Kiinteistöverotulojen arvioimiseksi kiinteistöjen yhteenlaskettujen verotusarvojen on arvioitu olevan noin 1,2 % korkeammat kuin edellisenä vuonna. Kiinteistöveron tuotoksi nykyisillä veroprosenteilla on arvioitu 5,0 milj. euroa. Maksimiprosenteilla tuotto olisi 7,6 milj. euroa.

## 8.5 Valtionosuudet vuonna 2008

Valtionosuus- ja avustusjärjestelmä muodostuu tehtäväkohtaisista opetus- ja kulttuuritoimen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksista, verotuloihin perustuvasta valtionosuuksien tasauksesta sekä yleisestä valtionosuudesta. Järjestelmää täydentää harkinnanvarainen rahoitusavustus tilapäisissä tai poikkeuksellisissa talousvaikeuksissa oleville kunnille. Kuntien valtionosuudet ovat pääosin laskennallisia ja yleiskatteisia. Tehtäväkohtaiset valtionosuudet määräytyvät siten, että laskennallisten kustannusten ja yksikköhintojen perusteella lasketusta valtionosuuden perusteesta vähennetään kunnan rahoitusosuus. Kunnan rahoitusosuus on valtionosuustehtävissä kaikissa kunnissa asukasta kohden yhtä suuri. Sen sijaan valtionosuuden määräytymisperusteissa otetaan huomioon kuntien erilaista palvelutarvetta kuvaavat tekijät sekä olosuhdetekijät. Valtion päättämien toimenpiteiden lisäksi kuntien valtionosuuksiin vaikuttaa väestömäärän ja ikärakenteen muutokset.

Vuonna 2008 kuntien valtionosuutta lisäävät valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistus, kustannusten nousuun perustuva valtionosuuksien 4,7 %:n indeksitarkistus sekä verotuksen keventämisestä aiheutuvien veromenetysten kompensointi sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusprosenttia korottamalla. Merkittävää vuonna 2008 on kuntien asukaskohtaisten rahoitusosuuksien huomattavan suuri kasvu. Rahoitusosuudet kasvavat suhteellisesti enemmän kuin laskennalliset kustannukset, erityisesti opetustoimessa. Tehtäväkohtaisten valtionosuuksien valtion ja kuntien välistä kustannustenjakoa koko maan tasolla kuvaava valtionosuusprosentti on opetus- ja kulttuuritoimessa 45,3 vuonna 2007 ja 41,89 vuonna 2008. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusprosentti on 31,77, kun se tänä vuonna on 33,88. Valtionosuusprosenttien alentamista perustellaan sillä, että vuosina 2001 – 2007 toteutettujen indeksileikkausten vaikutus halutaan pitää voimassa, samalla kun laskennalliset kustannukset nostetaan tarkistetulle tasolle.

Toiminnallisina muutoksina sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksissa on otettu huomioon sosiaalialan kehittämishankkeen erän palautus, maksutulojen lisäyksen siirto valtiolle yhteensä 25 milj. euroa, avo- ja laitoshoidon rajan poiston vaikutus valtionosuuksia pienentävästi yhteensä 44 milj. euroa sekä hallitusohjelman, lastensuojelu-uudistuksen ja rintasyöpäseulontojen vaikutus valtionosuuksia lisäävästi.

Opetus- ja kulttuuritoimessa muiden kuin kuntien ( kuntayhtymät ja yksityiset ylläpitäjät ) osuuden nousuksi on arvioitu 37 euroa/asukas. Arvion mukaan rahoitusosuuden nousu on suurempi kuin koko opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksien kasvu noin 30 euroa/asukas. Se ei riitä kattamaan yksikköhintarahoituksen noususta seuraavaa ja ylläpitäjämallista johtuvaa kuntaosuuden kasvua, vaan johtaa useiden yksittäisten kuntien saamien opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksien vähenemiseen. Vähenemistä lisää vielä perusopetuksen ja lukiokoulutuksen oppilasmäärien pieneneminen, kuten vuonna 2008 käy Lohjan kohdalla.

Tehtäväkohtaisia ja yleistä valtionosuutta lisätään tai vähennetään kuntakohtaisesti valtionosuuksien tasauksella, joka perustuu kunkin kunnan laskennallisten verotulojen määrään.

Vuoden 2008 tasaus perustuu verovuoden 2006 tietoihin. Tasauksesta kohdistuu 57 % sosiaali- ja terveydenhuoltoon, 37 % opetus- ja kulttuuritoimeen ja 6 % yleiseen valtionosuuteen. Tasaustasaa saa 329 kuntaa ja tasausvähennys tehdään 72 kunnalle. Lohjan tasausvähennys vuonna 2008 on 4,6 milj. euroa, kun se korkeimmillaan vuoden 2002 hyvän verotulokehityksen seurauksena oli 6,7 milj. euroa vuonna 2004.

## 8.6 Laskentaperusteet

Kaupungin taloudelle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi lautakunnat oikeutetaan hallintosäännön 15 §:n nojalla tarkistamaan vuonna 2008 perittäviä maksuja, myyntihintoja ja korvauksia 2,5 %:lla, jos hintoja on tarkistettu vuodelle 2007 ja enintään 5 %:lla, jos hintoja on tarkistettu viimeksi vuodelle 2006. Suuremmat korotukset on saatettava kaupunginhallituksen hyväksyttäväksi samoin kuin käyttöönotettavat uudet maksut. Talousarvioon sisältyvät maksujen ja hintojen korotukset on erikseen selvitetty toimialakohtaisesti toiminnallisissa muutoksissa.

Talousarvion määrärahojen perustana olevien käyttösuunnitelmien laatimisessa on noudatettu seuraavia arviointiperusteita:

1. Yleinen hintataso on vuonna 2008 keskimäärin 1,5 % korkeampi kuin vuonna 2007 ja 3,0 % korkeampi kuin vuonna 2006. Vuosina 2009 – 10 hintatason muutos on 2 % vuodessa.

Kunnallisten palvelujen ja yksityisten asiakaspalvelujen kustannustason muutos vuosina 2008 - 10 on keskimäärin 3,0 % vuodessa.

Syksyllä tarkistettujen palkka- ja hinta-arvioiden perusteella yleinen hintataso on vuonna 2008 keskimäärin 2,4 % korkeampi kuin vuonna 2007 ja lähes 5 % korkeampi kuin vuonna 2006. Käytännössä talousarvion toteuttaminen merkitsee hankintojen karsimista vuosiin 2006 ja 2007 verrattuna.

2. Kokouspalkkiokustannukset on arvioitu jäsenmäärän, kokousten lukumäärän sekä 1.1.2005 (kv 13.12.2004) voimaantulleen luottamushenkilöiden palkkiosäännön ja henkilöstöjaoston 10.1.2005 tekemän päätöksen mukaisesti. Vuonna 2009 kokouspalkkioita korotetaan noin 10 prosenttia.

3. Vuoden 2008 palkkataso on keskimäärin 6,65 % korkeampi kuin 1.5.2007 palkkataso. Sijaisten palkkaukseen, ylitunteihin, erilliskorvauksiin, asiantuntija- ja varahenkilöpalkkoihin osoitetaan 5,7 %:n korotus vuoden 2007 talousarvioon verrattuna. Lisä- ja ylitöihin sekä ansiomenetykskorvauksiin osoitetaan 8,5 % enemmän kuin vuoden 2006 tilinpäätöksessä. Vuosina 2009 – 10 palkkojen korotus on keskimäärin 3,5 % vuodessa.

4. Yhteenlaskettu sosiaaliturva- ja työttömyysvakuutusmaksuprosentti on vuosina 2008 - 2010 7,95 %.

5. KVTEL:n palkkaperusteinen maksu on 16,3 % ja VEL:n maksu 21,5 % palkkasummasta, minkä lisäksi vuoden 2006 toteutuneisiin eläkeperusteisiin maksuihin ja eläkkeiden omavastuuosuuksiin lisätään 7 %. Eläkevakuutusmaksujen kokonaisprosentiksi vuosina 2008 – 10 muodostuu keskimäärin 24 %.

6. Lämmitysöljyn ja kaukolämmön hinnan arvioidaan olevan vuonna 2008 keskimäärin samalla tasolla kuin vuonna 2006. Vuosina 2009 – 10 hintatason nousu on 3,5 % vuodessa.

7. Sähköenergian ja siirron hinnan arvioidaan vuonna 2008 olevan keskimäärin 35 % korkeampi kuin vuonna 2006. Vuosina 2009 – 10 hintatason nousu on 3,5 % vuodessa.

8. Veden ja jäteveden hinta vuonna 2008 on 5 % korkeampi kuin vuonna 2006.

9. Kokonaisuutena huoneistomenojen ja sisäisten vuokrien hintataso on vuonna 2008 4 % korkeampi kuin vuoden 2007 talousarviossa. Vuosina 2009 – 10 sisäisten vuokrien nousu on 3,5 % vuodessa.

10. Ulkoisten asiakaspalvelujen hintatason on arvioitu olevan 7,3 % ja muiden palvelujen hintatason 6,5 % korkeampi kuin vuonna 2006.

11. Sisäisten palvelujen kustannustaso on 6,5 – 7,5 % korkeampi kuin vuonna 2006 riippuen kustannusten palkkapainotteisuudesta. Sisäisten palvelujen käytön ja sisäisen laskutuksen osalta tuottajayksiköt ovat ilmoittaneet tilaajille sovellettavat laskutushinnat. Määrärahatarpeen arvioimiseksi tilaajayksiköt ovat yhdessä tuottajayksiköiden kanssa arvioineet palvelujen käytön.

Yleisen hinta- ja palkkatason lisäksi menoihin vaikuttavia tekijöitä ovat palvelumäärään ja laatuun perustuva resurssien käytön muutos sekä keskimääräisistä hinnoista ja palkoista poikkeavat muutokset. Tuloihin lisäksi vaikuttavia tekijöitä ovat vastaavasti myytyjen palvelujen määrän muutokset sekä maksujen ja hintojen keskimääräisistä tarkistuksista poikkeavat muutokset.

## 9 SUUNNITTELUKAUDEN ASUNTOTUOTANTO

### 9.1 Kaavavaranto ja alueiden käyttöönotto

Kaavoihin sisältyvän tonttivarannon määrää koskevaa erillistä selvitystä päivitetään hyväksytyjen kaavojen ja tonttien rakentamisen perusteella. Inventointiin eivät sisälly eräiden vanhentuneiden kaavojen alueet eivätkä vajaasti rakentuneet tontit. Myöskään keskeneräisten kaavojen tonttivarantoa ei ole otettu huomioon.

<i>Kaavavaranto</i>	<b>Kaupungin omistamat tontit</b>			<b>Yksityisten omistamat tontit</b>		
	<b>AK (k-m<sup>2</sup>)</b>	<b>AR/AP (k-m<sup>2</sup>)</b>	<b>AO (kpl)</b>	<b>AK (k-m<sup>2</sup>)</b>	<b>AR/AP (k-m<sup>2</sup>)</b>	<b>AO (kpl)</b>
<i>I.1.2007</i>						
<b>Kunnallistekniikka valmis</b>	24 000	25 000	25	33 000	51 000	410
<b>Ei kunnallistekniikkaa</b>	6 000	40 000	70	0	34 000	150
<b>Yhteensä</b>	30 000	65 000	95	33 000	85 000	560

Vuoden 2007 aikana on asemakaavoitetulla alueella rakenteilla tai valmistunut kerrostaloja (AK) yhteensä n. 15 000 k-m<sup>2</sup>, rivi- tai pientaloja (AR/AP) n. 10 000 k-m<sup>2</sup> ja omakotitaloja n. 60 kpl.

Keväällä 2007 kaupunginvaltuuston hyväksymän Immulan asemakaavan myötä on kaavavarantoon tullut uutta rivitalojen (AR/AKR) rakennusoikeutta 12 500 k-m<sup>2</sup> ja 40 omakotitonttia (kaupungin maanomistus).

#### Keskusta

*Ydinkeskustassa* on useita yksityisten (lähinnä kiinteistöyhtiöiden ja pankkien) omistuksessa olevia tyhjiä tai vajaasti rakentuneita kohteita, joista useiden arvioidaan rakentuvan suunnittelukaudella. Korttelissa 42 (Nyyrikinkatu) on vireillä arkkitehtuurikilpailu syksyllä 2007. Keskustan osayleiskaavoitus on vireillä.

*Hiidensalmen* alueen pohjoisosan asemakaavoitus on alkamassa keväällä 2006 ratkaistun arkkitehtuurikilpailun pohjalta. *Kiviniemenrannan* pientaloalue on rakennettu valmiiksi vuoden 2007 aikana.

*Gunnarlassa* on rakentamattomia rivi- ja kerrostalotontteja kunnallistekniikan piirissä. Gunnarlan pientaloalueen loppuosan kunnallistekniikka rakennetaan v. 2009. *Vienolan* pientaloalueen asemakaavan muutos on hyväksytty keväällä 2006 ja alueen 19 kaupungin omistuksessa olevaa tonttia myydään v. 2007. *Nummentaustan* alueella on Gunnarlan ja Vienolan lisäksi lähes 100 yksityisten omistamaa yksittäistä omakotitonttia.

*Haikarin* asuntoalueen asemakaavaan sisältyy rakennusoikeutta n. 50 kerrostaloasunnolle ja n. 130 pientaloasunnolle. Alue pyritään toteuttamaan vaiheittain muutaman vuoden kuluessa. Kunnallistekniikan rakentaminen on aloitettu vuonna 2006.

#### Etelä-Lohja

*Virkkalan keskustassa* on useita kaupungin ja yksityisten omistuksessa olevia asemakaavoitettuja ja kunnallistekniikan piirissä olevia kerrostalotontteja.

*Vappulantien pohjoispuolisen alueen* omakotitontit on pääpiirteissään rakennettu tai ovat rakenteilla. Ensimmäinen rivitalokohde on valmistunut v. 2006, toinen on rakenteilla v. 2007. *Vappulantien eteläpuolella* sijaitsevat 18 omakotitonttia kaupunki myy v. 2007.

*Maksjoen Haukkavuoren alueen tonteista on myyty yli puolet, myynnissä on syksyllä 2007 edelleen 9 tonttia. Jönsböleen entisen Konepajakoulun / Lasitehtaan alueelle suunnitellun pääosin yksityisessä omistuksessa olevan pientaloalueen asemakaavoitus on ehdotusvaiheessa.*

## **Länsi-Lohja**

*Roution asuinalueen ja Karnaisten liittymän väliin jäävän alueen yleiskaavoitus ja Roution asemakaavoitetun alueen laajentaminen on esitetty kaavoitusohjelmassa toteutettaviksi vuosikymmenen loppuun mennessä. Moottoritien rakentuminen Karnaisten kautta lisää Länsi-Lohjalle suuntautuvaa asuntokysyntää. Routiolla on useita rakentamattomia rivitalotontteja sekä kunnallistekniikan piirissä että sen ulkopuolella kaupungin ja yksityisten omistuksessa.*

*Hiidenlahden ja Sammatintien väliselle alueelle on laadittu asemakaavaa, jossa alueelle muodostuisi n. 80 kaupungin ja 30 yksityisten omistuksessa olevaa omakotitonttia sekä kaksi rivitalotonttia. Paloniemessä on vireillä yleiskaavoitus.*

*Länsi-Lohjan kaavoituksen etenemistä vaikeuttaa edelleen Helsinki-Turku –radan Lohja-Salo välisen osuuden suunnittelun keskeneräisyys.*

## **Pohjois-Lohja**

*Muijalassa asemakaavoitetulle Ojalanpellon alueelle valmistuu omakoti- ja rivitaloasuntoja v. 2007. Muijalan asemakaava-alueen laajennuksen yleiskaavatasoinen tarkastelu sisältyy kaavoitusohjelman vuoden 2009 tavoitteisiin.*

*Immulan asemakaavaehdotus on hyväksytty kaupunginvaltuustossa keväällä 2007. Kaavaehdotuksessa on 40 kaupungin omistuksessa olevaa omakotitonttia sekä 8 500 k-m<sup>2</sup> rivitalojen (AR) rakennusoikeutta ja 4 000 k-m<sup>2</sup> rivi- tai kerrostalojen (AKR) rakennusoikeutta. Alueen kunnallistekniikan rakentaminen ja ensimmäisten tonttien myynti ajoittuu suunnitelman mukaan vuodelle 2009.*

*Asemanrinteessä on valmiin kunnallistekniikan piirissä tai rajalla kaupungin ja yksityisten omistuksessa olevia pien- ja rivitalotontteja. Lempolassa ja Asemanpellolla on yksityisessä omistuksessa olevaa pientalotonttivarantoa.*

## **Haja-asutus**

Haja-asutusalueelle on 2000-luvulla myönnetty/tehty keskimäärin n. 40 ympärivuotista asuimista koskenutta poikkeamislupaa tai myönteistä suunnittelutarveratkaisua vuodessa. Hajarakentamisen on arvioitu jatkuvan ja jakautuvan alueellisesti edellisvuosien tapaan siten, että n. 60 % rakentamisesta sijoittuu kaupungin osa-aluejaossa Pohjois-Lohjan alueelle.

Haja-asutuksen kasvun yhteydessä vesihuollon tarpeet kasvavat nykyisten vesihuollon toiminta-alueiden ulkopuolella, jossa asuu tällä hetkellä n. 6 000 henkilöä. Vesihuollon kehittämiskäytännöt on esitetty ”Lohjan kaupungin vesihuollon kehittämissuunnitelmassa” (23.9.2003) alueille, joilla on asukastiheyden takia olemassa edellytykset verkostojen rakentamiselle.

## **9.2 Valtion tukema asuntotuotantotavoite vuosina 2008 - 2010**

Vuokra-asuntojen osuus asuntokannasta on Lohjalla alhaisempi kuin kaupungeissa keskimäärin. Vuokra-asuntoja oli 100 asukasta kohti vuonna 2005 Lohjalla 13,7, kun vastaava luku



Suomen kaupungeissa oli keskimäärin 18,5 ja koko maassa 15,7. Uudenmaan maakunnan keskiarvoluvusta 18,6 Lohja jäi selvästi. Aravavuokra-asuntojen osuus Lohjalla (6,6 asuntoa 100 asukasta kohti) oli vuonna 2006 maan valtakunnallista keskiarvoa (7,3) alempi. Uudenmaan maakunnassa ja koko Suomen kaupungeissa aravavuokra-asuntojen osuus (8,7; 8,4) on tuntuvasti suurempi kuin Lohjalla.

Asuntomarkkinoiden tasapaino, kehittyvä elinkeinoelämä ja kaupunkilaisten tarpeet edellyttävät, että Lohjalle valmistuu tulevinakin vuosina valtion tukemia asuntoja. Kaupunki liittyi vuonna 2003 Kunta-asunnot Oy:n osakkeenomistajaksi. Kunta-asunnot Oy:n tulo Lohjan asuntomarkkinoille varmisti vuokra-asuntotuotannon jatkumisen. Muut yleishyödylliset yhteisöt (YH-Suomi, Asokodit, Alkuasunnot Oy) monipuolistavat vuokra-, osaomistus- ja asumisoikeusasuntomarkkinoita. Valtion tukeman asuntotuotannon tarpeeksi arvioidaan noin 50 asuntoa vuosittain. Tämä määrä taannee vuokra-asuntojen määrän säilymisen, vaikka niiden suhteellinen osuus edelleen laskee ja omistusasuntojen osuus kasvaa. Asuntomarkkinoiden viimeaikaiset muutokset ovat lisänneet vaihtuvuutta kaupungin omassa vuokra-asuntokannassa, joten varsinkin perheasuntojen saatavuus on parantunut etenkin muualla kuin keskustassa.

Vuokra- ja asumisoikeusasuntotalojen rakentaminen tasaa käyttöön otettavan alueen palvelutarvetta pitkällä tähtäimellä. Vuokra- ja asumisoikeusasunnoissa asukkaiden vaihtuvuus on suurempi kuin omistusasunnoissa. Alueelle, jonne rakennetaan pelkästään uusia omakotitaloja, asukkaiden päivähoito- ja koulupalvelujen tarve ajoittuvat samaan ajankohtaan, sillä muutavien asukkaiden perherakenne on samankaltainen. Tämä ”piikki” menee muutamassa vuodessa ohi, kun lapset kasvavat ja asteittain muuttavat pois, mutta talo jää usein edelleen supistuneen perheen käyttöön.

Vuokra- ja asumisoikeustaloissa asukkaiden lukumäärä ja ikärakenne säilyvät varsin vakioina. Asukkaat muuttavat suurista vuokra- tai asumisoikeusasunnoista yleensä toisaalle viimeistään silloin, kun asunto käy tarpeettoman isoksi ja kalliiksi. Tilalle muuttaa yleensä uusi lapsiperhe. Tämä takaa palvelujen kysynnän suhteellisen stabiliteetin. Tältä kannalta monipuolinen asuntojen hallintamuotojakauma tukee palvelujen säilymistä alueilla, joissa esimerkiksi päivähoitotarpeen väheneminen muutoin uhkaisi jättää päiväkodin tyhjilleen tai vajaakäyttöön.

Vuokra- ja asumisoikeusasuntotuotannon yleiset edellytykset ovat seuraavat: soveliaita tontteja kyetään osoittamaan riittävästi, arava- ja korkotukilainamäärärahoja saadaan riittävästi, rakennuskustannukset saadaan optimaalisiksi ja asuntojen tuottajiksi löytyy kiinnostuneita tahoja.

Suunnittelukaudella 2008-2010 asetetaan tavoitteeksi rakentaa arava- ja korkotukilainoitettuja vuokra-, osaomistus- tai asumisoikeusasuntoja seuraavasti:

2008:

- \* 30 vuokra-asuntoa (yleishyödyllinen yhteisö)
- \* 20 asumisoikeus- tai osaomistusasuntoa (yleishyödyllinen yhteisö)

2009:

- \* 30 vuokra-asuntoa (yleishyödyllinen yhteisö)
- \* 20 asumisoikeus- tai osaomistusasuntoa (yleishyödyllinen yhteisö)

2010:

- \* 30 vuokra-asuntoa (yleishyödyllinen yhteisö)
- \* 20 asumisoikeus- tai osaomistusasuntoa (yleishyödyllinen yhteisö)

## 10 TOIMINNALLISET MUUTOKSET

### 10.1 Tarkastuslautakunta

	2006	2007	2008	2009	2010
	Tot.	Tavoite	Tavoite	Tavoite	Tavoite
<b>1002 TARKASTUSLAUTAKUNTA</b>					
<b>Ulkoisen valvonta</b>					
Lautakunnan kokoukset, kpl	8	8	8	8	8
Tarkastuspäivät, tilintarkastajat	60	60	60	60	60
Tehty työaika, henkilötyövuodet	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
*Toimintakulut, eur/asukas	1,67	1,77	1,93	1,99	2,03
Ostopalvelut % kuluista	51,2	56,3	53,3	53,0	53,1
Asukasmäärä	36974	37344	37714	38094	38475
Tarkastuslautakunnan henkilömäärä	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3

### 10.2 Yleinen luottamushenkilöhallinto

#### 10.2.1 Toiminnalliset muutokset

Yleiseen luottamushenkilöhallintoon kaupunginhallituksen kustannuspaikalle on osoitettu 40 000 euroa kaupungin johtoryhmän koulutukseen ja johtoryhmätyön kehittämiseen. Muutoin määräraha perustuu edellisten vuosien mukaisten toimintojen ja tapahtumien kustannuksiin.

#### 10.2.2 Yleisen luottamushenkilöhallinnon tunnusluvut ja suoritteet

	2006	2007	2008	2009	2010
	Tot.	Tavoite	Tavoite	Tavoite	Tavoite
<b>1003 YLEINEN LUOTTAMUS- HENKILÖHALLINTO</b>					
Valtuuston kokoukset, kpl	11	10,00	10,00	10,00	10,00
* eur/kokous	15388	21232	22313	23840	24199
Hallituksen kokoukset	26	31	28	28	28
Henkilöstöjaoston kokoukset	12	12	12	12	12
Kehittämisen- ja elinkeinojaoston kokoukset	12	12	12	12	12
*eur/kokous	9 278	7909	10049	10487	10751

## 10.3 Keskushallinto

### 10.3.1 Toiminnalliset muutokset

#### Edunvalvonta ja suhdetoiminta

Edunvalvonnan ja suhdetoiminnan menot kasvavat 12,6 % edellisestä vuodesta. Kasvu aiheutuu pohjoismaisten ystävyyskuntapäivien järjestämisestä Lohjalla vuonna 2008. Tapahtuman ja siihen liittyvien tilaisuuksien kustannuksiin on varattu 50 000 euroa. Toisaalta kansainvälisen toiminnan ja tapahtumien muista kustannuksista on vähennetty 20 000 euroa vuoteen 2007 verrattuna. Talousarvion toteuttaminen edellyttää, että ystävyyskuntatoiminnan sisältö ja toteutustavat määritellään vuoden 2008 alussa.

#### Elinkeinopalvelut

Elinkeinopolitiikan strategiset tavoitteet on määritelty elinkeinopoliittisessa ohjelmassa vuoteen 2013 saakka ja toimintaa ohjataan laadittujen linjausten perusteella. Yritysten neuvontaa hoidetaan yhdessä Länsi-Uudenmaan Yrityskeskus Oy:n toimesta. Yhtiön nimenmuutos toteutettiin Karkkilan kaupungin liittyessä mukaan alueelliseen elinkeinoyhtiöön vuoden 2007 alussa. Toimitusjohtajana on Lohjan elinkeinojohtaja aikaisempien vuosien tapaan. Uusien yritysten perustamisneuvontaa hoidetaan edelleen Länsi-Uudenmaan Uusyrityskeskus ry:n toimesta. Yrityshautomon Lohjan piste toimii edelleen Lohjan asemalla ja sitä kehitetään.

Kaupunginvaltuusto on 13.6.2007 hyväksynyt Lohjan kaupungin matkailun suuntaviivat vuosille 2007 - 2013. Markkinointiresursseja on vuoden 2008 talousarviossa vähennetty 10 000 eurolla edellisen vuoden tasosta, jolloin käytettävissä on yhteensä 90 000 euroa. Lohja erosi Suomen Eteläkärjen Matkailu Oy:stä ja talousarviosta määräraha on poistettu jo vuonna 2007. Yhtenä painopisteenä matkailustrategiassa on kaupungin infrastruktuurin kehittäminen matkailun tueksi. Talousarvion investointiosaan katuihin ja yleisiin alueisiin on varattu 50 000 euroa Lohjan lähestymisopasteisiin ja keskustan opasteisiin. Kaupunkikeskustan kehittämistä jatketaan yhteistyössä kaupunkisuunnittelukeskuksen ja Lohcase ry:n kanssa.

Uusi aluekehittämisen ohjelmakausi on vuosille 2007-2010 ja sen painopisteenä on elinkeinopolitiikka. Yhdessä toteutetun kuntien palvelurakenteiden kehittämisestä siirrytään seudulliseen elinkeinon- ja palvelutuotannon kehittämiseen. Lohja toteuttaa seutuyhteistyötä aikaisempaa ohjelmakautta laajempaan, Karjalohjan, Karkkilan, Nummi-Pusulän, Sammatin ja Siuntion sekä Raaseporin alueen kuntien Hangon, Inkoon, Karjaan, Pohjan ja Tammisaaren kanssa.

Seudullisena yhteistoimintana maatalouden asiantuntijapalveluja myydään edellisen vuoden tapaan Sammatin kunnalle. Maaseudun toimintaolosuhteiden ja elinkeinon kehittämistä jatketaan Ykkösakseli ry:n toimesta, johon kuuluu 14 kuntaa: Halikko, Karjalohja, Karkkila, Kiikala, Kisko, Muurla, Nummi-Pusula, Perniö, Pertteli, Salo, Sammatti, Suomusjärvi, Vihti sekä Lohja. Määrärahavaraus on vuonna 2008 ministeriön linjauksen mukaan 2 €kohteena oleva asukas, jolloin Lohjan osuus on 41 890 euroa. Varaus on 17 000 euroa enemmän kuin vuoden 2007 talousarviossa.

#### Hallinto- ja talouspalvelut

Taloushallinnosta vuoden 2008 aikana jää eläkkeelle pääkirjanpitäjä, joka on hoitanut kaupungin taloushallinnon tehtävien lisäksi eräiden tytäryhtiöiden ja yhteistyökumppaneiden kirjanpito- ja talouspalvelut. Tehtävää ei täytetä ja palvelujen myynti ulkopuolisille lopetetaan. Vuoden aikana valmistellaan Sammatin kuntaliitoksen ja sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-

alueen edellyttämä hallinnon ja taloushallinnon yhdistäminen sekä taloushallinnon palvelujen myynti Siuntion kunnalle. Yhteinen toiminta käynnistyy vuoden 2009 alussa. Kaupunkilaisten sähköisiä asiointimahdollisuuksia laajennetaan aloittamalla myyntilaskujen lähettäminen asiakkaille sähköisessä muodossa.

Kielenkääntäjän sijaisuuden hoitamiseen ostopalveluina on talousarviossa varattu 5 500 euroa. Monistamon käytössä on ollut vuokratuuden päättymisen jälkeen ilman vuokratuustuksia monistuskone, joka toimintavarmuuden takaamiseksi on uusittava.

Talousarviossa ei ole varauduttu Sammatin kuntaliitoksen ja sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueen valmistelun aiheuttamiin ylimääräisiin kustannuksiin.

## Henkilöstöpalvelut

Työllisyystöihin on lisätty kaupunginvaltuuston 13.6.2007 tekemän päätöksen perusteella 9 pitkäaikaistyöttömän palkkaaminen 12 kuukaudeksi, mistä aiheutuu 90 000 euron nettokustannukset. Lisäksi talousarviossa on uutena menona 6 - 7 oppisopimusoppilaan palkkaaminen, joiden nettokustannukset ovat 135 000 euroa. Talousarvioon sisältyy edelleen 16 nuoren palkkaamisen nuorisotyöpajaan 6 kuukaudeksi. Kesätyöntekijöitä palkataan vuoden 2007 laajuudessa. Työsuojeluvaltuutettujen ajankäytön lisääntyessä palkkoihin on lisätty 12 000 euroa.

Työhyvinvoinnin edistämiseen on lisätty 50 000 euroa, josta tyky-palveluihin on kohdistettu 35 000 euroa ja työterveyshuollon työpsykologipalveluihin 15 000 euroa. Työterveyshuollon palvelujen ostoon omalta työterveyskeskukselta on varattu lisää 30 000 euroa, josta Kela korvaa 50 %. Lisäys johtuu palvelujen suuremmasta käytöstä ja suunnitellusta maksujen ennakoitua suuremmasta korotuksesta.

Palkanlaskentapalvelujen myynti eräille tytäryhtiöille ja yhteistyökumppaneille loppuu vuoden 2007 lopussa ja näiltä osin tulot pienenevät. Henkilöstöhallinnon Tykes-projekti on päätynyt, joten talousarvioraamiin laskettuja 45 700 euron projektituloja ei kerry enää vuonna 2008.

Talousarviossa ei ole keskitetysti erillistä varausta henkilöstön kehittämiseen ja projekteihin osallistumiseen. Hankkeet toteutetaan toimialojen koulutus- ja kehittämisvarauksilla.

## Oikeuspalvelut

Oikeuspalveluissa kuluttajaneuvonnan, velkaneuvonnan ja yleisen edunvalvonnan toiminnan laajuus ja resurssit pysyvät kuluvaan vuoden tasolla. Tulot on yliarvioitu vuoden 2007 talousarviossa, jolloin toteuman perusteella vuodelle 2008 tarkennetut tulot pienenevät merkittävästi, mikäli ei tehdä tarvittavia muutoksia tulojen varmistamiseksi. Menot kasvavat kuluvaan vuoteen verrattuna erityisesti tilahallinnon laskuttamien sisäisten vuokrien lähes 50 % nousun johdosta.

Pysäköinninvalvonnan tulot ovat vähentyneet suurelta osin työntekijäpulan vuoksi. Pysäköinninvalvonnan henkilökunnalla on ollut pitkiä sairauslomia ja yksi pysäköinnintarkastaja on siirtynyt osittaiselle hoitovapaalle, joten resurssit ovat kuluvaan vuonna olleet ja tulevat myös vuonna 2008 olemaan joka tapauksessa aiempaa pienemmät. Muissa vastaavan kokoisissa kaupungeissa autolla liikkuvien pysäköinnintarkastajien kirjoittama virhemaksujen määrä tarkastajaa kohti on huomattavasti suurempi kuin pelkästään jalkaisin liikkuvien tarkastajien on mahdollista kirjoittaa. Jotta päästään suunniteltuun tulotasoon, sisäministeriölle esitetään pysäköintivirhemaksun korottamista 35 euroon nykyisestä 30 euron tasosta. Lisäksi yritysten ja

työpysäköintilupien hintoja korotetaan 20 %. Maksuja ei ole korotettu moniin vuosiin, joten ne ovat jääneet yleiseen kustannusnousuun verrattuna alhaiselle tasolle. Lohjan pysäköintitalanne tulee olennaisesti paranemaan kuluvan syksyn aikana, kun Prisma-tavaratalon yhteyteen valmistuu yli 600 maksutonta aikarajoitteiseen pysäköintiin varattua pysäköintipaikkaa.

## **Tietopalvelut**

Tietohallinnon 2008 suunnitelmassa jatketaan vuonna 2007 aloitettuja projekteja. Työasema-infrastruktuurin ja sähköpostiohjelmistojen uusimista jatketaan. Käytännössä tämä tarkoittaa käyttäjähakemistopalveluiden (kirjautumispalvelut), sähköposti- ja työryhmäkalenterijärjestelmien käyttöönottoprojektien jatkamista. Käyttöönottoprojektissa läpikäydään käytössä olevat työasemat (n.1000 kpl) ja koulutetaan koko kaupungin henkilöstö uuden sähköpostijärjestelmän käyttöön.

Uusia kehittämishankkeita ovat päivähoidon päivähoidopaikan sähköinen hakemuslomake, sähköinen e-lasku asiakkaille sekä kotihoiton henkilöstölle mobiili-käyttömahdollisuus Pegasos-kotihoitotietojärjestelmään. Tietoturvan kehittämiseksi hankitaan sähköinen identiteettinhallintajärjestelmä käyttöoikeuksien hallintaan ja valvontajärjestelmä log-tietojen analysointiin. Tietoverkkoa parannetaan uusimalla laitteistoja ja ottamalla käyttöön tietoliikenteen valvontatyökaluja ja -tekniikoita.

Tietohallinnon nykyinen talousarvio kattaa nykyisen toiminnan ylläpitämiseen tarvittavat käyttökustannukset ja pienempien hankintojen toteuttamisen. Suurimmat kehittämishankkeet toteutetaan investointibudjetin kautta.

Tietopalveluihin on siirretty opetustoimen atk-tukihenkilön kustannukset, jotka laskutetaan opetustoimelta sisäisenä laskutuksena. Seudullisen tietohallinnon toimintakulut koostuvat Lohjan, Karkkilan, Nummi-Pusulan ja Länsi-Uudenmaan ammatillisen koulutuskuntayhtymän yhteisten tietojärjestelmien palkka-, käyttö- ja ylläpitokustannuksista. Vuoden 2007 alusta siirtyi Nummi-Pusulan laskujen käsittely ja käytön seuranta edellä mainitun organisaation vastuulle. Tietopalvelujen vuoden 2008 menot ovat 1 198 000 euroa ja tulot 1 259 000 euroa. Talousarviossa ei ole varauduttu Lohjan ja Siuntion sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueen käynnistämisen edellyttämiin kustannuksiin.

## **Keskushallinnon investoinnit**

Tietohallinnon investointeihin vuonna 2008 tarvitaan 556 000 euroa, mikä on 11 000 euroa enemmän kuin vuoden 2007 talousarviossa. Määrärahasta on suunniteltu käytettäväksi verkon ja palvelinympäristön laitteiden ajanmukaisuuden varmistamiseen 119 000 euroa, verkon ja palvelinympäristön toimivuuteen, tietoturvan parantamiseen ja tietoverkon kehittämiseen Voip-tekniikan tasolle 264 000 euroa, työasemahankintoihin 118 000 euroa sekä tietojärjestelmien ajantasaisuuden ylläpitoon 55 000 euroa.

## 10.3.2 Keskushallinnon tunnusluvut ja suoritteet

Vuoden 2007 määrärahat kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti					
	2006	2007	2008	2009	2010
	Tot.	Tavoite	Tavoite	Tavoite	Tavoite
<b>1004 KESKUSHALLINTO</b>					
<b>Edunvalvonta ja Elinkeinopalvelut</b>					
Työpaikkojen määrä, kpl	15 448	15 500	15 500	15 500	15 500
Perustetut/siirtyneet yritykset, kpl	205	160	160	160	160
Työttömyysaste, %	6,3	7,0	7,0	7,0	7,0
Maatalouden aktiivivilat (yli 3 ha), kpl	147	140	140	140	140
Hakemukset, kpl	812	600	600	600	600
<b>Elinkeinopalvelut yhteensä</b>					
(Johdon Vertin mukaiset tunnusluvut: sisältää työllistämisestä aiheutuvat kustannukset)					
Tehty työaika, henkilötyövuodet	6,6	6,6	6,6	6,6	6,6
*Toimintakulut, eur/asukas	27,65	29,39	28,91	31,13	31,88
*Toimintakate, eur/asukas	-25,85	-26,77	-26,56	-28,74	-29,45
<b>Hallinto- ja talouspalvelut</b>					
<b>Taloushallinto</b>					
Ostolaskut, kpl	48 772	49 000	48 500	48 500	48 500
Tositteet, kpl	62 524	62 000	62 000	62 000	62 000
*Toimintakulut, eur/tosite	5,98	5,68	6,25	6,08	6,32
<b>Keskusjohdon hallintopalvelut</b>					
Kokoukset, kpl (kv, kh, jaostot)	65	65	65	65	65
*Toimintakulut, eur/kokous	3 955	3 719	4 360	4 501	4 682
<b>Virastopalvelut</b>					
Arkistohyllyt, m	1 944	1 944	1 944	1 944	1 944
*Toimintakulut, eur/m	54,46	33,74	60,85	62,83	65,30
Monistamon kopiot, milj. kpl	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7
*Toimintakulut, eur/kopio	0,05	0,06	0,06	0,06	0,06
<b>Hallinto- ja talouspalvelut yhteensä</b>					
Tehty työaika, henkilötyövuodet	27,7	27,7	27,7	26,7	26,7
*Toimintakulut, eur/asukas	57,25	59,36	62,29	63,06	64,74
*Toimintakate, eur/asukas	-49,74	-49,25	-48,76	-48,28	-47,80
Henkilötyövuodet/10 000 asukasta	7,5	7,4	7,3	7,0	6,9
<b>Henkilöstöpalvelut</b>					
Kaupungin vakinaisen henkilökunnan määrä	1 813,0	1 942,3	2 021,3	2 021,3	2 021,3
Määräaikaiset työntekijät	663,0	450,0	450,0	450,0	450,0
Työllistettyjen määrä	9,0	17,0	26,0	26,0	26,0
Kesätyöllistetyt	65,0	60,0	60,0	60,0	60,0
*Työllistämiskulut, eur/asukas	10,75	11,20	20,83	21,55	22,31
*Henkilöstöpalvelut, eur/vak.työntekijä	74,75	60,83	67,30	69,49	71,77
*Työsuojelu ja työterveydenhuolto, eur/vak.työntekijä	346,55	312,53	359,84	371,68	384,57
<b>Henkilöstöpalvelut yhteensä</b>					
Henk.hallinnossa tehty työaika, henkilötyövuodet	15,9	16,1	16,1	16,1	16,1
*Toimintakulut, eur/asukas	54,45	56,91	70,77	74,40	76,55
*Toimintakate, eur/asukas	-40,90	-45,94	-54,62	-57,81	-59,55

	2006	2007	2008	2009	2010
	Tot.	Tavoite	Tavoite	Tavoite	Tavoite
Vak+määräaik.työntekijä/henkilötyövuosi	155,72	148,59	153,50	153,50	153,50
<b>Oikeuspalvelut</b>					
Kuluttajaneuvonnan asiakkaat	1 895	1 900	1 900	1 900	1 900
*Toimintakulut, eur/asiakas	24,26	26,76	26,60	27,45	28,52
Velkaneuvonnan asiakkaat	143	200	200	200	200
*Toimintakulut, eur/asiakas	301,66	268,06	284,83	293,84	305,25
Sovittelutoiminnan asiakkaat	0	85	85	85	85
*Toimintakulut, eur/asiakas	0,00	0,38	0,00	0,00	0,00
Pysäköintivirhemaksut	7 448	8 400	8 400	8 400	8 400
*Toimintakulut, eur/virhemaksu	17,31	16,04	17,37	17,89	18,60
*Toimintakate, eur/virhemaksu	21,09	17,72	16,55	16,78	16,83
<b>Oikeuspalvelut yhteensä</b>					
Tehty työaika, henkilötyövuodet	10,4	10,4	10,4	10,4	10,4
*Toimintakulut, eur/asukas	11,36	12,06	12,98	13,26	13,64
*Toimintakate, eur/asukas	0,17	0,40	-1,51	-1,60	-1,81
Henkilötyövuodet/10000 asukasta	2,8	2,8	2,8	2,7	2,7
<b>Tietopalvelut</b>					
Käyttäjätunnukset yhteensä	1 800	1 850	1 900	1 950	1 950
Kaupungin käyttäjätunnukset					
Internet-sähköpostiosoite					
Internet-liikenne, Gb/vuosi					
Tehty työaika, henkilötyövuodet	13,0	14,00	15,00	15,00	15,00
*Toimintakulut, eur/käyttäjätunnus	513,15	482,17	553,00	570,64	591,81
*Käyttäjätunnuksia/henkilötyövuosi	138	132	127	130	130
<b>Puheviestintä</b>					
Puhelinvaihteen ala-liittymät, kpl	757	800	780	760	760
Centrex / palveluvaihde alaliittymät, kpl	317	250	230	210	210
Matkapuhelimet, kpl	568	515	530	545	545
Tehty työaika, henkilötyövuodet	1	1	1	1	1
Toimintakulut, eur/vaihteen liittymä	76	81	96	100	104
<b>Tietopalvelut yhteensä</b>					
Toimintakulut, eur/asukas	28	27	32	33	34
Asukasmäärä	36 974	37 344	37 714	38 094	38 475

## 10.4 Perusturvalautakunta

### 10.4.1 Toiminnalliset muutokset

Lohjan ja Siuntion sosiaali- ja terveydenhuoltoalueen (LOST-hanke) valmistelu siten, että hankkeen toteutus on mahdollista 1.1.2009 alkaen, on perusturvatoimen suurin haaste vuonna 2008. Ennen perusturvatoimen virkojen ja työsuhteiden täyttämistä selvitetään LOST-hankkeen vaikutus ja Sammatista tulevan henkilöstön sijoittuminen.

#### Hallinto- ja talouspalvelut

Hallintopalvelujen keskeisin haaste on LOST-hankkeen (Lohja ja Siuntio) ja kuntaliitoksen (Sammatti) toteuttamisen valmistelu hallinnon ja talouden osalta. Samalla selvitetään koko perusturvan organisaation kehittämistarpeet. Yhteisöjen avustusmääräraha on noin 130 000 euroa, missä on lisäystä 12 000 euroa. Uusiin kehittämishankkeisiin on varattu edelleen 20 000 euroa.

Asuntopalvelut kehittävät sähköistä asiointia ja prosesseja mm. vuonna 2007 käyttöön otetun ohjelmiston avulla. Asuntopalveluiden käytöstä poistuu arviolta viisi vuokrahuoneistoa myynnin tai muun poistuman kautta. Erityisasumista kehitetään syksyllä 2006 hyväksytyn suunnitelman mukaisesti.

#### Vanhus- ja vammaispalvelut

Vanhuspalveluita kohdennetaan strategian mukaisesti yhä huonokuntoisempien asiakkaiden kokonaisvaltaiseen hoitoon. Suurimpana haasteena on henkilöstön riittävyyden ja työkyvyn turvaaminen parantamalla rekrytointiosaamista sekä kehittämällä työyhteisöjä työnhakijoita houkuttelevammiksi.

Vanhuspalveluiden yhtenäisen tietojärjestelmän käyttöönotto vuonna 2007 kohentaa tiedonvälitystä eri yksiköiden ja yhteistyökumppaneiden välillä. Tietojärjestelmän sisältöä kehitetään palvelemaan entistä paremmin asiakkaan hoidon suunnittelua ja seurantaa. Järjestelmän tilastotietoa hyödynnetään toiminnan seurannassa ja suunnittelussa.

Ikääntyvän väestön keskittyminen kaupungin ydinkeskustaan edellyttää kotihoitopalveluiden lisäämistä keskustaan ja aluejakojen jatkuvaa tarkastelua palveluiden tarpeen muuttuessa. Kotihoidon kuudes palvelualue parantaa palveluiden kattavuutta, palveluohjausta ja neuvontaa sekä tasapainottaa eri alueiden henkilöstön ja esimiestyön kuormitusta. Asiakkaiden ollessa yhä hoidollisempia muutetaan vapautuvia vanhustyöntekijän vakansseja lähihoitajan toimiksi. Kotihoitoon perustetaan sekä 1.5.2008 että 1.9.2008 lukien yksi uusi lähihoitajan (yhteensä kaksi) vakanssi, mihin on varattu talousarviossa 30 000 euroa.

Yksityisten sosiaalipalveluiden valvontaa tiivistetään ja kehitetään yhteistyössä lääninhallituksen kanssa. Tavoitteena on turvata palvelujen hyvä laatu. Vanhusten asumispalveluita tuottavien yksiköiden välistä vuorovaikutusta ja hyvien käytäntöjen levittämistä tuetaan perusturvakeskukseen koordinoimalla verkostotoiminnalla. Asumispalvelujen ostoja vähennetään 100 000 eurolla perusturvalautakunnan hyväksymästä määrästä. Apuomenan ruokailu- ja kotipalvelun avustuksia lisätään 14 000 eurolla vuoteen 2006 verrattuna.

Vanhuspalveluiden työtä rationalisoidaan osallistumalla Kansanterveyslaitoksen alulle panemaan lääkkeiden koneellisen annosjakelun kehittämisprojektiin. Asumispalveluiden laatua kehitetään osallistumalla Dementiahoitoyhdistyksen koordinoimaan Elo-D –projektiin, jonka



tavoitteena on kehittää asiakaslähtöinen menetelmä, joka tuottaa dementoituneen elämänlaadun ja hyvinvoinnin tukemisen ja koko hoitoyhteisön hoidon ja palvelun kehittämisen kannalta oleellista mitattua tietoa.

## **Sosiaalityö**

Pitkäaikaistyöttömien työllistäminen aloitetaan kaupungin omassa organisaatiossa. Työllistämistoiminta on osa aktivoivaa sosiaalityötä ja sillä pyritään vähentämään toimeentulotukimenoja sekä kaupungin maksuosuutta työmarkkinatuesta. Toimeentulotukimenoja vähennetään 200 000 eurolla perusturvalautakunnan hyväksymästä määrästä, koska asiakkaiden määrän arvioidaan vähenevän, kuten on tapahtunut vuonna 2007.

Työllistämistoiminta edellyttää tarkoitukseen sopivien mielekkäiden työpaikkojen sekä riittävän ohjaus- ja tukijärjestelmän luomista. Sosiaalityöhön palkataan työsuunnittelija hankkimaan työpaikkoja ja koordinoimaan viranomaistyötä. Toimintaan on varattu 40 000 euron määräraha. Henkilöstöhallinnon työllistämismäärärahoista katetaan kymmenen tukityöllistettävän ja työvalmentajan palkkauskulut.

Kaupungin työllistämistoimintaa koskevat palvelut (oma toiminta, Hiiden työvoiman palvelukeskus, ostopalvelut sekä kolmannelle sektorille myönnettävä työllistämistuki) koordinoidaan tulevina vuosina asteittain yhdeksi kokonaisuudeksi.

Uusi lastensuojelulaki astuu voimaan 1.1.2008. Muutos tuo viranomaisille uusia toimintavaihtoehtoja sekä sisältää määräaikoja, jotka edellyttävät henkilöstön lisäämistä ja tehtäväjaon kehittämistä. Siksi lastensuojelun avoimuuden toiminnallisia edellytyksiä vahvistetaan. Lapsiperhetyöhön palkataan uusi sosiaaliohjaaja (amk) 1.3.2007 lukien, mihin on varattu 33 000 euroa. Koulu-yhteisössä toimivan perhetyöntekijän palkkauskulut (sosiaalityö maksanut aiemmin 50 %) siirtyvät kokonaan opetustoimeen.

Hiiden kuntien sosiaalipäivystys korvaantuu Hiiden ja Länsi-Uudenmaan kuntien yhteisellä päivystyshankkeella, joka jatkuu vuoteen 2009. Hanketta hallinnoi Karjaan kaupunki ja hankkeelle on myönnetty valtionavustus. Kuntien päivystystoiminta organisoidaan varallaoloperusteisena.

## **Perusterveydenhuollon avopalvelut**

Sairaankuljetus- ja ensihoitopalvelut kilpailutettiin vuoden 2007 aikana ja uusi sopimus astuu voimaan 1.1.2008. Talousarvioon on varattu lisääntyviin kustannuksiin 282 000 euroa. Sairaankuljetus- ja ensihoitopalvelun laatu ja valmius nousevat aikaisemmasta.

Lääkkeiden ja hoitotarvikkeiden kustannukset lisääntyvät avopalveluissa reaalisesti arviolta 10 000 eurolla. Korkeiden lääkkeiden nousu nostaa terveyskeskuspäivystyksikön pääomavuokria; nousuun on varattu 30 000 euroa.

Vastaanotto toiminnan henkilöstön lisäys mahdollistaa toiminnan kehittämisen: uusi ylilääkärin vakanssi tulee käyttöön 1.9.2008 alkaen (35 000 euron määrärahavaraus) ja uusi sairaanhoitajan vakanssi 1.3.2008 alkaen (30 000 euron talousarviorahoitus). Tulosalueen ylilääkärit panostavat aikaisempaa enemmän kliinisen työn tekemiseen, vastaanotto toiminnan tukemiseen ja kehittämiseen ja nuorten lääkäreiden ohjaukseen. Hoitajaresurssin lisäys mahdollistaa etenemisen työnjaon kehittämisessä. Vakanssilisäykset ovat tarpeen myös hajanaisen toimipisteverkon haavoittuvuuden takia.

Terveysasemaverkosto säilyy nykyisellään vuonna 2008.

Kunta- ja palvelurakennemuutokseen (LOST-hanke) liittyen jatketaan suunnittelutyötä Siuntion ja Sammatin kanssa tavoitteena järjestää perusterveydenhuolto ja siihen kiinteästi liittyvät sosiaalitoimen tehtävät vuoden 2009 alusta alkaen uuden lain mukaisesti.

Päivystystoiminnassa terveyskeskuksen vastaanotto-osastolle pyritään löytämään oikea ja optimaalinen rooli yhdessä erikoissairaanhoidon ja päivystyspalveluja tuottavan MedOne Oy:n kanssa.

Henkilökunnan rekrytointi on avopalvelujen tulosalueen tärkein yksittäinen haaste.

### **Perusterveydenhuollon hoivapalvelut**

Pääterveysaseman vuodeosastojen saneerauksen alkaminen syksyllä 2008 johtaa potilassiirtoihin osastoilta toisille. Huonon henkilökuntatilanteen vuoksi ei kaikkia 130 vuodepaikkaa voida pitää avoinna, mikä helpottanee remonttiaikaisen toiminnan suunnittelua. Laitospalvelujen ostoa vähennetään 50 000 eurolla perusturvalautakunnan hyväksymästä määrästä.

Sairaanhoitajien ja perus/lähihoitajien vaikean saatavuuden vuoksi työnjakoa pyritään kehittämään. Terveyskeskuksen vuodeosasto 3:lle perustetaan 1.4.2008 alkaen terveyskeskusavustajan työsuhde (20 000 euron määrärahavaraus). Hoivapalveluihin perustetaan kuusi oppisopimusopiskelijavakanssia henkilökuntarekrytoinnin tukemiseksi.

Kartanomäen potilaiden hoitoisuuden lisääntymisen vuoksi perustetaan Kartanomäkeen yksi uusi sairaanhoitajan työsuhde 1.9.2008 lukien, mihin on talousarviossa 15 000 euron määräraha. Tällä pyritään myös helpottamaan osastonhoitajan työtaakkaa, jotta hän voi keskittyä Kartanomäen osastojen toiminnan kehittämiseen. Lisäksi Kartanomäessä muutetaan perushoitajan vakanssi sairaanhoitajan työsuhteeksi.

Koska hoivapalveluiden yksiköt ovat kyetty ottamaan vastaan potilaita yhä aikaisemmassa vaiheessa erikoissairaanhoidosta, ovat lääke- ja hoitotarvikekustannukset aiempaa suuremmat. Lääkkeisiin on hoivapalveluissa varattu reaalisesti 50 000 euron lisämääräraha (10 000 euroa kutakin osastoa kohden). Korkeiden nousu nostaa vuodeosasto 5:n pääomavuokria; nousuun on varattu 20 000 euroa.

### **Suunterveydenhuolto**

Suunterveydenhuollon toiminta on vakiintunut tietylle tasolle lakimuutosten jälkeen. Kiireettömään hoitoon pääsyn odotusajat ovat noin kolme kuukautta. Toimintaa haasteellistaa valtakunnallinen hammaslääkäri- ja -hoitajapula. Seudullista yhteistyötä kehitetään Hiiden alueella (Siuntio, Sammatti, Karjalohja ja Lohja) tavoitteena seutuverkon mahdollistamat uudet toiminnot uudessa tuotantoympäristössä. Tähän Suuke-hankkeeseen on saatu lääninhallituksen rahoitusavustus vuoden 2008 loppuun saakka. Lohjan omarahoitusosuuteen on varattu talousarviossa 10 000 euroa.

Seudulliseen hammaslääkäripäivystykseen selvitetään vaihtoehtoja mukaan lukien ulkoistettu päivystys. Lohjan sairaalan laajennuksen myötä käynnistetään seudullinen suunterveydenhuollon leikkaussalitoiminta tarpeen mukaan. Vuoden aikana selvitetään mahdollisuuksia toimia opetusterveyskeskuksena mm. hammaslääkäreiden erikoistumispaikkana ja orientoivien harjoittelupaikkana. Suunterveydenhuolto on mukana Stakesin vetämässä valtakunnallisessa kehittämishankkeessa Suhat:ssa (suunterveydenhuollon haasteet tulevaisuudessa) sekä Hiiden seutuhankkeessa tavoitteena digitaalisen kuvantamisen verkko.

Arkipäivystystoimintaan palkataan 1.4.2008 lukien yksi uusi hammashoitaja sekä rahoitus päivytystävän hammaslääkärin ostopalveluihin (yhteensä 30 000 euron määräraha). Suunterveydenhuollossa kehitetään edelleen kannustavaa palkkausjärjestelmää, joka huomioi hammashoidon erityisluonteen, nelikätistyöskentelyn. Työtehtävien porrastuksen tehostamiseksi hammaslääkäreiden ja suuhygienistien kesken on esitetty kehitettäväksi kannustavaa toimenpidepalkkiojärjestelmää suuhygienisteille.

Henkilöstöressurssien kehittämiseksi on laadittu pitkän aikavälin suunnitelma.

### **Terveydenhuollon täydentävät palvelut**

Työterveyskeskus keskittyy ennaltaehkäisyyn sekä toteuttamaan yritysten kanssa tehtyjä sairaanhoitosopimuksia. Työterveyskeskukseen palkataan työpsykologi ja uusi terveydenhoitaja, jotka eivät aiheuta nettokustannuksia. Työterveyshuollon taksojen tarkistuksessa on pyritty entistä selkeämmin aikaperusteiseen hinnoitteluun. Tämä tavoite on linjassa sen kanssa, että työterveyskeskuksen on vuoden 2008 talousarvion mukaisesti tarkoitus olla omakustanteinen yksikkö.

### **Erikoissairaanhoito**

Erikoissairaanhoidossa on Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin (HUS) palvelusopimuksen toteutukseen on varattu 35 268 000 euroa. Kasvua talousarvioon 2007 verrattuna on 9,2 %. Ehdoton edellytys määrärahan riittämiseksi on investointien takaisinmaksuaikaan liittyvän HUS:n tulostavoitteen pysyminen vuoden 2007 tasolla. Erikoissairaanhoidossa hoitotakuun toteutumista seurataan tiiviisti.

Hiiden terveydenhuoltoalue -hankkeen III-vaihe jatkuu valtionavun turvin. Tavoitteena ei ole enää yhteinen organisaatio, vaan tärkeimpien II-vaiheessa määriteltyjen toiminnallisten kehittämissuunnitelmien konkreettinen toteuttaminen.

## 10.4.2 Perusturvalautakunnan tunnusluvut ja suoritteet

Toimielin/toiminto	2006	2007	2008	2009	2010
PERUSTURVALAUTAKUNTA	Tot.	Tavoite	Tavoite	Tavoite	Tavoite
<b>Hallinto- ja talouspalvelut</b>					
Hallintopalvelut					
Tehty työaika, henkilötyövuodet	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5
Toimintakulut, euroa/asukas	18	16	17	17	18
Toimintakate, euroa/asukas	-17	-16	-17	-17	-18
Asuntopalvelut					
Kaupungin hallitsemat vuokra-asunnot, kpl	1 654	1 650	1 625	1 625	1 625
Asukasvalintapäätökset, kpl	551	700	650	650	650
Valvottavat aravavuokra-asunnot, kpl	1 255	1 350	1 200	1 100	1 000
Valmistuvat arava- ja korkotukilainoitettut asunnot, kpl	44	30	0	50	50
Korjausavustukset yksityishenkilöille	3	5	5	5	5
Korjausavustukset yhtiöille	15	20	10	10	10
Asumisoikeuden saajat	73	50	50	50	50
Tehty työaika, henkilötyövuodet	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5
*Toimintakulut, euroa/vuokra-asunton <sup>2</sup>	79	90	84	86	89
*Toimintatuotot, euroa/vuokra-asunton <sup>2</sup>	101	105	101	104	106
<b>Vanhus- ja vammaispalvelut</b>					
Vanhuspalvelut					
Yli 65-vuotiaat, määrä	5 210	5 584	5 822	6 069	6 322
% väestöstä	14,1	14,9	15,4	15,9	16,4
Yli 75-vuotiaat, määrä	2 270	2 356	2 433	2 517	2 609
% väestöstä	6,1	6,3	6,4	6,6	6,8
Laitoshoitopaikkoja yli 75-v. kohden, %	3,10	4,00	4,00	4,00	4,00
Asumispalvelupaikkoja yli 65-v. kohden, %	6,10	6,00	6,00	6,00	6,00
Tehty työaika, henkilötyövuodet	162,5	162,5	164,5	164,5	164,5
Toimintakulut, euroa/yli 65 v.	1 904	2 198	2 257	2 244	2 239
Toimintakate, euroa/65-vuotias	-1 447	-1 714	-1 778	-1 771	-1 770
Yli 65-vuotiaita/henkilötyövuosi	31,4	39,1	40,0	40,0	40,0
Kotihoidon piirissä yli 75-v., %	47,0	21,0	22,0	22,0	22,0
Vammaispalvelut					
Asiakas, määrä	649	460	460	460	460
Hoitopäivät, pv	54 510	3 298	3 800	3 800	3 800
Tehty työaika, henkilötyövuodet	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5
Toimintakulut, euroa/asukas	127	120	121	124	127
Toimintakate, euroa/asukas	-125	-119	-118	-121	-124
<b>Sosiaalityö</b>					
Sosiaalityö (sis. päihdehuollon ja perheneuvolan)					
Tehty työaika, henkilötyövuodet	46,0	46,0	47,5	47,5	47,5
Toimintakulut, euroa/asukas	192	194	216	218	224
Toimintakate, euroa/asukas	-155	-187	-207	-209	-214
Henkilötyövuosia/10 000 as.	12,4	10,7	10,7	12,6	12,5
Lastensuojelu					
Avohuollon asiakasmäärä	370	330	370	370	370
Huostaanotettujen määrä	95	90	95	95	95
Toimeentulotuki					

<b>Toimielin/toiminto</b>	<b>2006</b>	<b>2007</b>	<b>2008</b>	<b>2009</b>	<b>2010</b>
<b>PERUSTURVALAUTAKUNTA</b>	<b>Tot.</b>	<b>Tavoite</b>	<b>Tavoite</b>	<b>Tavoite</b>	<b>Tavoite</b>
Asiakasruokakunnat	1 360	1 600	1 400	1 400	1 400
% kaikista ruokakunnista	11	11	11	11	11
Toimintakulut, euroa/asukas	123	97	83	90	91
Toimintakulut, euroa/asiakasruokakunta	3 333	2 255	2 236	2 296	2 357
Toimintakate, euroa/asiakasruokakunta	-1 916	-1 561	-1 352	-1 381	-1 411
Elatusturva					
Tehty työaika, henkilötyövuodet	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Elatustukea saavat lapset	992	900	900	900	900
Toimintakulut, euroa/tuensaaja	1 317	1 409	1 403	1 440	1 477
Toimintakate, euroa/tuensaaja	-744	-804	-630	-651	-673
Henkilötyövuosia/10 000 asukasta	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
<b>Perusterveydenhuolto</b>					
Avohoidon käynnit	309 771	290 000	310 000	310 000	310 000
Hoitopaikat (laitos-)	100	148	148	148	148
Hoitopäivät (laitos-)	37 291	48 845	49 000	49 000	49 000
Lääkärit ja hammaslääkärit/10 000 asukasta	12,8	13,2	13,0	12,9	12,7
Hoitohenkilöstö/10 000 asukasta	62,0	65,0	68,9	68,3	67,6
Tehty työaika, henkilötyövuodet	270,0	307,3	314,3	314,3	314,3
Toimintakulut, euroa/asukas	441	697	605	621	638
Toimintakate, euroa/asukas	-379	-528	-490	-476	-489
Asukasta/henkilötyövuosi	128,0	136,0	135,0	137,0	138,0
Käynnit/asukas	8,4	7,8	8,2	7,7	7,7
Hoitopäivät/asukas	1,01	1,31	1,30	1,30	1,30
Vanhainkotien suoritiedot sisältyvät vanhuspalveluiden suoritustietoihin					
<b>Erikoissairaanhoido</b>					
Hoitojaksot	14 417	14 778	15 000	15 000	15 000
Hoitopäivät	12 693	12 806	12 800	12 800	12 800
Avohoitokäynnit	47 418	49 647	50 000	50 000	50 000
Toimintakulut, euroa/asukas	591	907	972	991	1 024
Toimintakulut, euroa/hoitajakso	2 286	5 192	2 443	2 517	2 626
Toimintakulut, euroa/hoitopäivä	2 597	2 327	2 863	2 950	3 078
Toimintakulut, euroa/avohoitokäynti	695	718	733	755	788
Erikoissairaanhoidon osuus sosiaali- ja terveydenhuollon kuluista, %	41	39	40	41	42
Asukasmäärä	36 974	37 344	37 714	38 094	38 475

## 10.5 Opetuslautakunta

### 10.5.1 Toiminnalliset muutokset

Nimike	Määrä	Sij. paikka	Alkaen	Kustannusvaikutus
Lastentarhanopettaja	2	Keskusta/Rahkila	1.8.2008	26.516
Lastenhoitaja	1	Keskusta/Rahkila	1.8.2008	11.939
Ryhmäavustaja	1	Keskusta/Rahkila	1.8.2008	10.944
Lastentarhanopettaja	1	Keskusta/Vuorohoito	1.1.2008	23.864
Hallinnollinen päiväkodin johtaja	2	Roution ja Voudinpuiston päivähoitoalueet	1.3.2008	73.649
Lastentarhanopettaja	3	Gunnarlan, Roution ja Voudinpuiston päiväkodit	1.3.2008	83.504
-Päiväkodin johtaja	-3	Gunnarlan, Roution ja Voudinpuiston päiväkodit	1.3.2008	-101.301
<b>YHTEENSÄ</b>	<b>19,78</b>			<b>129.115</b>

### Hallinto- ja talouspalvelut

Hallinto- ja talouspalveluissa strategian mukaiset keskeiset ydinprosessit on määritelty ja prosessien mallintaminen valmistuu vuoden 2008 aikana. Varhaiskasvatuspalvelujen tuotteistamisprosessia jatketaan.

### Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen toimintaan on tehty talousarvioon lisäyksiä vuorohoitoon.. Lisäksi talousarviossa on mukana Anttilan alueelta Tytyrin koulun ns. Rahkilan siiven tilojen muuttaminen päivähoitotiloiksi sekä johtajuusjärjestelmän vaatimat virat ja tehtävät.

Anttilan alueen Rahkilan siiven muuttaminen 25 esiopetusoppilaan kokopäiväiseksi ryhmäksi mahdollistaa esiopetuksen keskittämisen keskustassa, ja sen avulla saadaan alle esiopetusikäisille vuorohoitopaikkoja Lintulan päiväkotiin. Rahkilan ryhmää varten on talousarvioon varattu kaksi lastentarhanopettajaa, yksi lastenhoitaja ja ryhmäavustaja 1.8.2008 alkaen. Lintulan vuorohoidon kasvavaan tarpeeseen vastaamiseksi talousarvioon sisältyy lastentarhanopettaja.

Lukuvuonna 2006–2007 on lasten kerhotoimintaa tarjottu kokeiluna Vieremän alueella. Kerhot ovat löytäneet tiensä osaksi varhaiskasvatustarjontaa, joten lastentarhanopettajan tehtävä kerhotoiminnassa on syytä vakinaistaa.

Koululaisten iltapäivätoimintaa tarjotaan syksyllä 2007 noin 300 oppilaalle. Yksi määräaikainen ohjaajan tehtävä muutetaan vakinaiseksi. Viikkotyöajan lyhyiden vuoksi on koululaisten iltapäivätoimintaan ollut erityisen vaikeaa saada sijaisia, joten toimintaan on lisätty yksi varhenkilö.

Varhaiskasvatus osallistuu Keski- ja Länsi-Uusimaan kuntien yhteiseen moniammatilliseen ”Lapsuuden hyvinvointihankkeeseen”, jonka yhtenä tavoitteena on lisätä henkilöstön osaamista ns. rajapintatyössä. Kasvatus- ja opetusalan johtajuus-hankkeen kautta toteutetaan Lohjan

varhaiskasvatuksessa ulkopuolinen laadunarviointi. Kyseisten hankkeiden kustannukset on lisätty talousarvioon.

### **Perusopetus**

Oppilasmäärän arvioidaan laskevan lähivuosina. Suurin lasku on lukuvuonna 2007-2008, jolloin oppilasmäärän arvioidaan laskevan 92 oppilaalla edelliseen lukuvuoteen verrattuna. Talousarvio sisältää perusopetuksen tuntikehyksen 1 % karsinnan ( 83 200 euroa, vuositasolla 200 000 euroa ) 1.8.2007 lukien ja 1.8.2008 lukien samoin 1 %:lla.

Kaupungin yhteisten erityisluokkien perustaminen muuttaa erityisopetusjärjestelyjä ja oppilaaksi ottamisen periaatteita. Koulujen toimintakulttuurin kehittäminen yhteisillä koulutuksilla jatkuu edelleen. Oppilasarvioinnissa siirrytään yhtenäiseen malliin. Oppilashuoltoa tukeva Monet-toiminta jatkuu projektikoordinaattorin palkkaamisen myötä. Järnefeltin koulussa käynnistetään joustavan perusopetuksen kautta syrjäytymistä ehkäisevä Jopo-projekti.

### **Lukiokoulutus**

Talousarviossa lukion kurssimäärää on karsittu 1 %:lla 1.8.2008. Källhagens skolan ja Virkby gymnasiumin laajennus ja peruskorjaus valmistuu syksyllä 2008. Lohjan yhteislyseon lukion laajennushankkeen suunnittelua jatketaan.

## 10.5.2 Opetuslautakunnan tunnusluvut ja suoritteet

**Vuoden 2007 määrärahat kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti  
(ei sisällä määrärahan muutoksia)**

ka=keskiarvo kevästä ja syksystä

<b>Toimielin/toiminta</b>	<b>2006 Tot.</b>	<b>2007 Tavoite</b>	<b>2008 Tavoite</b>	<b>2009 Tavoite</b>	<b>2010 Tavoite</b>
<b>1030 OPETUSLAUTAKUNTA</b>					
<b>Varhaiskasvatus</b>					
- 0-6-vuotiaat	3 125	3 138	3 126	3 180	3 192
- Läsnaolopäivät 1 (sis. kotihoidon tuki)	561	589	588	597	595
	007	200	040	247	564
- Läsnaolopäivät 2 (ilman kotihoidon tukea)	283	291	317	300	298
	807	200	140	895	204
- Hoitopaikat (sis. kotihoidon tuki)	3 020	2 913	2 913	2 920	2 925
- Koululaisten aamu- ja iltapäiväkerhotoiminta, lapsia	282	250	285	285	300
- Koululaisten aamu- ja iltapäiväkerhotoiminta, ker- hopäiviä	28 220	25 500	25 500	25 500	25 500
- Päiväkotipaikat, % paikoista	38,1	42,6	49,6	49,4	51,3
- Perhepäivähoidon paikat, % paikoista	19,8	12,7	11,0	11,0	8,9
- Kotihoidontuen ja yksit. hoidon tuen paikat, % pai- koista	37,3	39,6	35,5	38,9	39,0
- Ostopalvelupaikat, % paikoista	4,9	5,1	3,8	0,8	0,8
- Kotihoidontuen saajia (lapsia)	824	844	815	826	830
- Yksityisen hoidon tuen saajia (lapsia)	276	285	260	350	350
- Tehty työaika, henkilötyövuodet	318,0	292,0	317,0	320,0	323,0
* Toimintakulut, euroa/0-6 v.	5 557	6 082	6 019	6 088	6 240
* Toimintakulut, euroa/läsnaolopäivä 1	31	32	32	3	33
* Toimintakate, euroa/0-6-vuotias	-4 863	-5 380	-5 297	-5 377	-5 529
* Toimintakate, euroa/läsnaolopäivä 1	-27	-29	-28	-29	-30
- Läsnaolopäivät 2/henkilötyövuosi	907	997	1 000	940	923
- Käyttöaste, %	80,55	85	85	85	85
<b>Peruskoulut</b>					
- Peruskoulut	25	25	25	25	25
- Oppilasmäärä	4 873	4 787	4 738	4 733	4 730
- Kokonaistuntimäärä	361	350	334	333	333
	167	542	520	867	867
- Päätoimiset opettajat	375	363	371	371	371
* Toimintakulut e/oppilas	4 769	5 481	5 765	5 965	6 167
* Toimintakate, e/oppilas	-4 636	-5 320	-5 637	-5 833	-6 031
- Tuntia/oppilas	74,1	73,2	70,6	70,5	70,6
- Oppilaita/Päätoiminen opettaja	13,0	13,2	12,8	12,8	12,7
- Oppilas/koulu	194,9	191,5	189,5	189,3	189,2
- Vieraspaiikkakuntalaisten osuus oppilaista %	8,9	10,0	7,5	7,5	7,5
<b>Lukio</b>					
- Lukiot	3	3	3	3	3
- Opiskelijamäärä	903	919	924	919	922
- Kokonaiskurssimäärä	1 297	1 294	1 294	1 286	1 286
- Päätoimiset opettajat	54	54	54	54	54
* Toimintakulut, e/opiskelija	3 951	4 178	4 247	4 417	4 552
* Toimintakate, e/opiskelija	-3 854	-4 043	-4 151	-4 317	-4 448
- Kurssimäärä/opiskelija	1,3	1,4	1,4	1,4	1,4
- Opiskelijoita/päätoiminen opettaja	17,0	17,0	17,1	17,0	17,1
- Vieraspaiikkakuntalaisten osuus oppilaista %	19,0	22,0	20,0	20,0	20,0
Asukasmäärä	36 974	37 344	37 717	38 094	38 475



## 10.6 Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta

### 10.6.1 Toiminnalliset muutokset

Nimike	Määrä	Sij. paikka	Alkaen	Kustannusvaikutus
Toimistosihteerin tehtävän muuttaminen museoamanuenssin tehtäväksi	1	Museotoimi	1.1.2008	3.900

### Hallinto- ja talouspalvelut

Strategian mukaiset keskeiset ydinprosessit kuvataan vuoden 2008 aikana ja tavoitetilaprosessityö aloitetaan. Tilastoinnin ja raportoinnin kehittämiseen panostetaan.

### Hiiden Opisto

Hiiden Opiston toiminta säilyy vuoden 2007 tasolla. Opisto tuottaa noin 19 800 tuntia, mikä edellyttää noin 21 000 suunnittelutuntia. ja opiskelijamäärän arvioidaan kasvavan hieman vuodesta 2006. Hiiden Opiston kurssimaksutuloja ja tilauskurssitoiminnan tuloja on lisätty 15 000 eurolla.

### Musiikkiopisto

Musiikkiopiston viikkotuntimäärä on 762 tuntia eli 26 500 tuntia lukuvuodessa. Musiikkileikitoimintaa kehitetään. Seutuyhteistyötä vahvistetaan. Musiikkiopiston lukukausimaksutuloja on lisätty 3 400 eurolla.

### Nuorisotoimi

Nuorisotoimessa projektina toiminut lasten ja nuorten osallisuutta tukeva OSMO-hanke päättyy vuoden 2007 lopussa. Projektin myötä syntyneet toimintamallit nivoutetaan osaksi nuorisotyötä. Lapsi- ja perhepoliittisen ohjelman toteuttamista tukeva MoNet –moniammatillinen yhteistyö on saanut projektiavustusta Etelä-Suomen lääninhallitukselta projektikoordinaattorin palkkaamista varten syyskaudelle 2007. Tehtävää on tarkoitus jatkaa myös vuonna 2008. Projektirahoitus vahvistuu kevään 2008 aikana. Nuorisotoimen avustuksista on vähennetty 5 000 euroa.

### Museotoimi

Museotoimessa toimistosihteerin tehtävä muutetaan museoamanuenssin tehtäväksi. Kustannusvaikutus on 3 900 euroa, joka katetaan museon muiden menojen säästöillä. Kuvakokoelmien tietojen syöttäminen Musketti-ohjelmaan jatkuu. Kaivosmuseossa järjestetään uusi näyttely.

### Orkesteri

Orkesterin toiminnan pääpaino on monipuolisessa musiikkitarjonnassa Lohjalla. Alueellista vierailukonserttitoimintaa kehitetään. Paikallista yhteistyötä vahvistetaan muiden taidetoimijoiden (kuorot, seurakunta, Lohjan Tenoripäivät, museo, Lohjan Kesä) kanssa. Orkesteri osallistuu Lohjan Tenoripäiville. Orkesterin jäsenet osallistuvat taiteen perusopetuksen antamiseen. Orkesterin ohjelmistosuunnittelussa asiakasnäkökulma vahvistuu. Orkesterin pääsylipputuloja on lisätty 1 600 eurolla.

## **Teatteri**

Teatterissa valmistuu kolme produktiota vuoden 2008 aikana. Teatteri järjestää kesäteatteriesityksiä Lohjan museon piha-alueella. Produktioissa on otettu huomioon kohderyhmät ja teatterin eri lajityylit. Teatterin pääsylipputulot on lisätty 5 000 eurolla.

## **Kulttuuritoimi**

Lohjan Tenoripäivien yhteydessä järjestetään neljännet tenorikilpailut. Yleisen kulttuuritoimen avustukset ja seurain- ja työväentalojen avustukset pidetään vuoden 2007 tasolla. Asukasyhdistysten toiminta-avustukseen on varattu 3 800 euron määräraha. Lohjan kuvataidekoulun, tanssistudio Funkan ja käsityökeskuksen avustukset pidetään vuoden 2007 tasolla. Lohjan Kesän menoista on vähennetty 5 000 euroa ja kulttuuritoimen avustuksista 5 000 euroa.

## **Kirjastotoimi**

Kirjastotoimi osallistuu Suomen kulttuurirahaston kirjastalkoisiin ostamalla lisää kotimaista kirjallisuutta. Varausjonoja lyhennetään hankkimalla lisää niteitä varatuimpiin nimekkeisiin sekä muodostetaan nopeasti kiertävä bestseller -kokoelma. Kirjastotoimi liittyy uuden tilavausohjelman käyttäjäksi. Nuorille kohdennetaan mediankasvatuskampanja yhdessä Lohjan koulujen ja OPM:n kanssa.

## **Liikuntatoimi**

Sivistystoimen irtaimen omaisuuden investoinneissa ollut liikuntatoimen osuus 50 000 euroa on siirretty käyttötalousmenoksi. Lohjan Liikuntakeskus Oy:lle maksettavista asiakaspalvelujen ostoista on vähennetty 10 000 euroa, joka kohdennetaan liikuntatoimen avustuksiin ja stipendeihin.

## 10.6.2 Sivistys- ja vapaa-aikalautakunnan tunnusluvut ja suoritteet

Vuoden 2007 määrärahat kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti  
(ei sisällä määrärahan muutoksia)

Toimielin/toiminto	2006 Tot.	2007 Tavoite	2008 Tavoite	2009 Tavoite	2010 Tavoite
<b>1040 SIVISTYS-JA VAPAA-AIKALAUTAKUNTA</b>					
<b>Kirjasto</b>					
-Kirjastokäyntien lukumäärä vuodessa	352 096	461 890	340 000	338 000	335 000
-Lainausten määrä	652 302	739 000	720 000	760 000	800 000
-Tehty työaika, henkilötyövuodet	33,4	33,5	33,5	34,5	34,5
*Toimintakulut, e/asukas	35,48	41,46	43,63	45,00	46,41
*Toimintakulut/lainaus	2,01	2,09	2,26	2,21	2,16
-Toimintakate, e/asukas	-33,42	-39,22	-41,58	-42,90	-44,25
*Toimintakate/lainaus	-1,89	-1,98	-2,16	-2,11	-2,06
-Lainaukset/henkilötyövuosi	19 541,7	22 059,7	21 492,5	22 029,0	23 188,4
-Lainausten määrä/asukas	17,64	19,80	19,09	19,95	20,79
-Kirjastokäyntien määrä/asukas	9,52	12,38	9,01	8,87	8,71
<b>Vapaa-aikatoimi</b>					
-Opiskelijämäärä	13 354	11 160	13 400	13 400	13 400
Hiiden Opisto	11 636	9 450	11 700	11 700	11 700
Länsi-Uudenmaan musiikkiopisto	1 031	980	1 000	1 000	1 000
Muut (Kuvataidekoulu+Funka)	687	730	700	700	700
-Tunnit	48 074	47 500	47 500	47 500	47 500
Hiiden Opisto	20 424	21 000	21 000	21 000	21 000
Länsi-Uudenmaan musiikkiopisto	27 650	26 500	26 500	26 500	26 500
-Nuorisotoimen kerhojen. kävijäm.	11 176	13 000	11 200	11 300	11 300
-Nuorisoleirien leirivuorokaudet	759	750	750	760	760
-Orkesterin konsertit, kpl	89	100	60	60	60
-Teatterin näytökset, kpl	49	45	50	50	50
-Näyttelyt, kpl	20	15	20	20	20
-Museon kävijämäärä (sis kaivos)	39 990	28 500	28 500	29 000	29 500
-Neidonkeidas, kävijämäärä	270 948	262 000	270 000	271 000	271 000
-Muiden liikuntapalvelujen käyttäjä- määrä	799 087	820 000	800 000	810 000	810 000
-Tehty työaika, henkilötyövuodet	98,9	94,3	99,0	99,0	99,0
-Järjestöjen avustukset, e/asukas	5,07	6,72	5,11	5,20	5,28
*Toimintakulut, e/asukas	195,45	179,68	203,58	209,56	215,72
*Toimintakate, e/asukas	-152,36	-143,02	-161,06	-165,77	-170,62
-Henkilötyövuodet	26,5	25,0	25,0	24,8	24,5
Asukasmäärä	36 974	37 320	37 717	38 094	38 475

## 10.7 Tekninen lautakunta

### 10.7.1 Toiminnalliset muutokset

Teknisen lautakunnan talousarvio vuodelle 2008 on rakennettu nykytasoisien toiminnan mukaisena huomioiden hyväksytyt toiminnalliset muutostarpeet. Toimintaa ohjaa hyväksytyn kaupunkistrategian tavoitteet sekä kaupungin voimakkaan kehittymisen mukanaan tuomat palvelu- ja investointipaineet. Seutuyhteistyön osalta valmisteilla on mm. vesihuollon yhteisen organisaation muodostaminen, vesihuoltoyhteistyö Sammatin, Karjalohjan ja Nummi-Pusulan kanssa alueellisen vesihuoltosuunnitelman mukaisesti ja Sammatin kuntaliitosvalmistelu. Seutuyhteistyön mahdollisia vaikutuksia ei ole sisällytetty esitykseen. Esityksen toimintatuottojen kasvu on tarkistetun talousarvion 2007 tasosta 3,3 % ja toimintamenojen kasvu 5,3 %.

### Hallinto

Hallinnon tulosalueella määräraha perustuu nykyisen toiminnan ylläpitämiseen kustannusten kehitys huomioiden. Jätehuollon erillissopimuksen mukaiset palvelut tuotetaan maksutuotoin siten, että erillissopimuksen mukaisista palveluista ei aiheudu talousarviorasitetta.

Yksitystieavustusten määrä on vuoden 2007 tasossa. Pelastustoimen maksuosuuteen on varattu 2 366 048 euroa.

### Kunnallistekniikka

Suunnitteluvuodelle 2009 on esitetty rakennuttaja kunnallistekniikan rakennuttamistehtäviin ja hankesuunnittelija hankkeiden suunnittelutehtäviin. Hankesuunnittelija toimii yhteisenä maankäytön suunnittelun ja kunnallisteknisen suunnittelun tehtävissä.

Liikenneväylien määrällisen kasvun johdosta määrärahaa on lisätty kuluvasta vuodesta 20 000 euroa. Liikenneväylien kunnossapidon tason korottamiseen on osoitettu 40 000 euroa. Sorakatujen päällystämistä jatketaan. Katuvalaistuksen sammuttaminen yöaikana eräillä alueilla jatkuu, jolloin arvioitu kustannussäästö on 40 000 euroa.

Konekeskuksen palvelujen hinnoittelu on säilytetty vuoden 2007 laskutuksen tasolla. Konekeskuksen toiminnan tulee kattaa tuloillaan toimintamenoja, myös konekaluston poistomenot. Varikkotoimintaa tehostetaan suunnitteluvuosina. Tehostaminen perustuu henkilöstön luonnollisen poistuman kautta tapahtuvaan henkilöresurssin vähenemiseen. Sähköpalveluiden hinnoittelu perustuu työkustannukset kattavaan sisäiseen hintaan. Suunnitteluvuosina tavoitteena on myös työnjohdollisten kustannusten kattaminen työkustannuksissa.

Puistotoiminnassa metsänmyyntitulot on alennettu 33 000 euroon, mikä perustuu kaupungin hallituksen hyväksymään metsänhoitosuunnitelmaan. Metsänmyynti on usean vuoden ajan toteutunut 100-150 000 euron tasossa. Lisääntyvien puistojen määrän johdosta talousarvio sisältää 20 000 euron korotuksen.

Vesihuollon talousarvio perustuu toiminnan nykyiseen laajuuteen korotettuna kustannusten muutoksella. Toiminnan tulos on asetettu siten, että saavutetaan 9 %:n tuotto sijoitetulle pääomalle. Vesihuollon seudullista organisoitumista selvitetään konsulttityönä. Esitys ei sisällä mahdollisen organisaatiomuutoksen vaikutuksia.

## **Tilapalvelut**

Tilojen ylläpidossa on huomioitu vuoden 2007 aikana toteutuneet tilajärjestelyt ja vuoden 2008 aikana toteutuvat tilamuutokset. Omassa käytössä olevien tilojen muutokset eivät aiheuta toimintakatemuutosta, koska omien tilojen kustannukset katetaan aina sisäisillä tuloilla. Ulosvuokrattujen tilojen arvioitu vuokratulojen väheneminen on 59 800 euroa ja menojen väheneminen 66 500 euroa, nettona 6 700 euroa. Uusia ulosvuokrattavia kohteita ei ole. Sähköenergiakustannusten kasvu on arvioitu kustannustason mukaisena, ja se on merkittävin kustannuksia nostava menoerä. Tilinpäätökseen 2006 verrattuna lämpöenergian kustannukset ovat samalla tasolla, mutta sähköenergian kustannukset ovat 35 % suuremmat. Kiinteistöjen kuntotiedon hankkimiseen osoitetaan 50 000 euroa. Tilaverkkotyöhön liittyviä muutoksia, joista päätöksiä ei ole tehty, ei ole sisällytetty esitykseen. Suunnitteluvuodelle 2009 on työvoimaresurssin riittävyttä ja ammattitaidon siirtymistä varten varattu 45 000 euroa lisäresurssiin henkilöstön ikääntymisen johdosta siirtymäkauden ajaksi.

## **Ruoka- ja siivouspalvelut**

Ruoka- ja siivouspalvelujen hinnoittelun taso on asetettu siten, että palvelut kattavat tuloillaan kustannuksensa. Hintatasoa on nostettu vuodesta 2007 siten, että ruokapalvelujen tuottojen kasvu on 4,3 % ja siivouspalvelujen 4,6 %. Tulojen kasvu sisältää Lohjantähden tilojen siivouksen suuremman muutoksen, jossa hintaan on sisällytetty kahvitukseen liittyvä palvelu. Ruoka- ja siivouspalvelujen tilapäistyövoima/sijaistyövoima on sisällytetty talousarvioon kokonaisuudessaan varamiespalvelujen ostona. Käytännössä varausta voidaan käyttää myös omien sijaisten palkkaamiseen. Ruoka- ja siivouspalvelujen aluemallin käyttöönotosta on tehty päätökset siten, että aluemallin mukainen toiminta käynnistyy vuonna 2009. Talousarvio sisältää 15 000 euron korotuksen palkka- ja koulutusratkaisuihin.

## 10.7.2 Teknisen lautakunnan tunnusluvut ja suoritteet

	2006	2007	2008	2009	2010
<b>TEKNINEN LAUTAKUNTA</b>	<b>Tot.</b>	<b>Tavoite</b>	<b>Tavoite</b>	<b>Tavoite</b>	<b>Tavoite</b>
<b>Liikenneväylät</b>					
Liikennöimisalueen pinta-ala, 1000m <sup>2</sup>	1 678	1 661	1 670	1 680	1 680
Liikenneväylät, km	249	251	253	255	257
Päällystysprosentti	84	85	86	87	88
Valaistut liikenneväylät, km	231	232	233	234	236
Valaisinpisteitä, kpl	8 098	8 111	8 130	8 150	8 200
Maksullisia p-paikkoja, kpl	468	468	468	468	468
Yksityistiet, km	240	241	240	241	241
* yksityistieavutukset euro/asukas	4,34	4,57	4,53	4,59	4,66
Tehty työaika, henkilötyövuodet	9	9	9	9	9
* Toimintakulut euro/as	56,45	56,23	67,61	69,38	71,28
* Toimintakulut euro/m <sup>2</sup>	1,24	1,26	1,53	1,57	1,63
* Toimintakate euro/m <sup>2</sup>	-1,07	-1,09	-1,35	-1,39	-1,44
* Liikennöimisalueen pinta-ala 1000 m <sup>2</sup> /hlötv	186,44	184,56	185,56	186,67	186,67
<b>Puistot ja yleiset alueet</b>					
Hoidettuja puistoalueita, ha	77,5	77	77	78	78,5
Puistometsiä, ha	429	429	429	429	429
Talousmetsiä, ha	840	840	840	840	840
Leikkipuistoja kpl	33	33	33	33	34
Uimarantoja, kpl	17	17	17	17	17
Venepaikkoja, kpl	1 296	1 229	1 324	1 324	1 324
Matonpesupaikkoja, kpl	12	12	12	12	12
Vuokrattavia palstoja, kpl	141	141	141	141	141
Tehty työaika, henkilötyövuodet	16	16,5	16,5	16,5	16,5
* Toimintakulut euro/as	20,43	22,99	22,95	23,96	25,09
* Toimintakate euro/as	-13,13	-18,01	-19,09	-20,04	-21,10
Rakennettuja hoidettuja puistoja ha/hlötv	4,84	4,81	4,81	4,81	4,81
<b>Vesi- ja viemärlaitos</b>					
Verkostoon pumpattu vettä, m <sup>3</sup>	2 378 773	2 500 000	2 360 000	2 370 000	2 380 000
Myyty vesi, m <sup>3</sup>	2 071 972	2 250 000	2 090 000	2 100 000	2 110 000
Puhdistettu jätevesi, m <sup>3</sup>	2 932 060	4 300 000	3 960 000	3 970 000	3 980 000
Vesijohtoverkoston pituus, km	280	277	280	283	285
Verkostoon liittyneitä	30 350	30 600	30 900	31 200	31 200
Liittymisaste %	85	85	85	85	85
Jätevesiverkoston pituus, km	283	281	284	287	289
Liittymisaste %	86	86	86	86	86
Sadevesiverkoston pituus, km	123	114	116	118	120
Henkilötyövuodet	15,5	17,1	17,1	17,1	17,1
* Toimintakulut euro/myyty m <sup>3</sup>	1,11	0,96	1,20	1,23	1,26

	2006	2007	2008	2009	2010
	Tot.	Tavoite	Tavoite	Tavoite	Tavoite
* Kokonaiskulut (sis.poistot) euro/myyt/m <sup>3</sup>		1,54	1,84	1,89	1,94
* Toimintakate/euro/myyty m <sup>3</sup>	1,32	1,46	1,40	1,44	1,48
* Tulos (sis poistot) euro/myyty m <sup>3</sup>	0,72	0,89	0,76	0,79	0,81
* Myyty m <sup>3</sup> /henkilötyövuosi	133 676	131 579	122 222	122 807	123 392
Veden hinta	0,94	0,95	1,00	1,03	1,06
Jäteveden hinta	1,38	1,4	1,55	1,60	1,64
<b>Tilapalvelut</b>					
Hallinnassa olevat tilat, k-m <sup>2</sup>	176 400	174 911	174 911	174 911	174 911
Hallinnassa olevat tilat hum <sup>2</sup>	158 900	157 577	157 577	157 577	157 577
Tehty työaika, henkilötyövuodet	35	33,5	34	35	35
* Toimintakulut, euro/as	143,95	156,20	159,13	163,47	166,90
* Toimintakulut, euro/hum <sup>2</sup>	33,49	37,73	38,09	39,52	40,75
* Kokonaiskulut (sis poistot) euro/hum <sup>2</sup>	35,77	38,45	35,71	36,96	37,96
* Hallinnassa olevat tilat/hlötyövuosi	5 040	4 846	4 846	4 846	4 846
* Henkilötyövuosia/10000 asukasta	9,47	8,97	9,02	9,19	9,10
<b>Ruokapalvelut</b>					
Ateriat, kpl	2 077 824	2 077 900	2 077 900	2 077 900	2 077 900
Tehty työaika, henkilötyövuodet	79	79,3	82,3	82,3	82,3
Ostopalvelu %	0	0	0	0	0
* Toimintakulut euro/ateria	2,28	2,72	2,50	2,56	2,65
* Ateriat/henkilötyövuosi	26 302	26 203	25 248	25 248	25 248
<b>Siivouspalvelut</b>					
Siivousala hum <sup>2</sup>	117 287	117 174	117 174	117 174	117 174
Tehty työaika, henkilötyövuodet	108,78	111,7	109,3	109,3	109,3
* Toimintakulut euro/as	95,12	98,21	101,72	103,93	107,02
* Toimintakulut euro/hum <sup>2</sup>	29,98	31,30	32,74	33,79	35,14
* siivousala hum <sup>2</sup> /henkilötyövuosi	1 078	1 049	1 072	1 072	1 072
Asukasmäärä	36 974	37 344	37 714	38 094	38 475

## 10.8 Ympäristölautakunta

### 10.8.1 Toiminnalliset muutokset

Ympäristölautakunnan talousarvio vuodelle 2008 on rakennettu pääosin nykytasaisen toiminnan mukaisena huomioiden talouden tasapainottamiseen tähtäävät toimenpiteet. Toimintaa ohjaa hyväksytyn kaupunkistrategian tavoitteet sekä kaupungin voimakkaan kehittymisen mukanaan tuomat maankäytön suunnittelun ja rakentamisen paineet. Keskustan kehittämishankkeet ja taajamaosayleiskaavoitus ovat merkittäviä kaupungin tulevan kehityksen kannalta. Seutuyhteistyön osalta päätöksiä on tehty ympäristöterveydenhuollon seudullisesta organisoinnista ja Sammatin kuntaliitoksesta. Seutuyhteistyön mahdollisia vaikutuksia ei ole sisällytetty bruttomääräisenä esitykseen, jolloin ympäristöterveydenhuollon organisoinnin lähtökohtana on ollut kustannusneutraalius. Toimintatuottojen lasku on vuoden 2007 talousarviosta 7,5 % ja toimintamenojen kasvu 3,3 %.

### Kehittämis- ja elinkeinojaosto

Kehittämis- ja elinkeinojaoston määrärahavarausiksi sisältyy vuodelta 2007 siirtyvät keskustan arkkitehtikilpailun kulut.

### Ympäristölautakunnan alainen hallinto

Ympäristölautakunnan hallinnon toimintamenoissa on mukana lautakunnan kokoustoiminnan menot, lautakunnan hallintopalvelujen osuus ja Uudenmaan maakuntaliiton maksuosuus. Esitykseen on sisällytetty maankäyttösopimusten tuotto-odotuksena 127 000 euroa.

### Maankäyttö

Asiantuntijapalveluiden taso on säilytetty vuoden 2006 tasossa kustannuskehitys huomioiden. Maankäytön suunnittelu perustuu hyväksytyyn kaavoitusohjelmaan vuosille 2008-2010.

### Joukkoliikenne

Joukkoliikenteen menoihin sisältyy 20 000 euroa palveluliikenteen säilyttämiseksi vuoden 2007 tasolla. Kaupungin lipputuen subventiotaso pysyy ennallaan lukuun ottamatta Lohjan kaupunkilippua, jonka subventiotaso nousee, mikäli matkahuollon sarjalippuhinnat nousevat ja kaupunkilipun asiakashinta pidetään nykytasolla (45 €). Liikenteenhoidon koordinoimiseksi ja kustannusten nousun estämiseksi jatketaan maaseudun asiointiliikenteen yhdistämistä koulutoimen kuljetuksiin. Määrärahaan sisältyy kaupungin osuus Länsi-Uudenmaan henkilöliikennelogistikon palkkaukseen. Joukkoliikenteen kehittämishankkeina ovat mm. Länsi-Uudenmaan henkilöliikenteen palvelu- ja tavoitetasoselvitykseen sisältyvät jatkotoimenpiteet, kuntayhteyksien säilyttämiseen liittyvät valmistelut mm. PARAS- toimeenpanosuunnitelmien pohjalta sekä valmistelut lippujärjestelmien uudistamiseksi uusien kuntaliitosten johdosta.

### Rakennusvalvonta

Rakennusvalvontaan on vuoden 2007 aikana perustettu rakennustarkastajan virka, jonka työpanos parantaa erityisesti rakennetun ympäristön laadun valvontaa. Rakennusvalvonnan resursointia on nyt kolmen vuoden aikana vahvistettu. Vuonna 2006 perustetun lvi-asiantuntijan työpanos kohdentui osin rakennusvalvonnan tehtäviin ja osittain tilapalvelujen toimintaan. Rakennusvalvonnan toimistoresursseja vahvistettiin loppuvuodesta 2005 siten, että resurssina on yhteensä 1,5 henkilötyövuotta.



## Ympäristö

Nummi-Pusulana kanssa tehtävä yhteistyö sisältyy talousarvioon sopimuksen mukaisena. Kustannukset jakautuvat asukaslukuperusteisesti. Omien ympäristöasioiden työmäärä on kasvanut ja Nummi-Pusulana yhteistyö on osoittautunut huomattavasti arvioitua suuremmaksi. Vuoden 2007 puolella lakkautettiin ympäristövalvontapäällikön ja ympäristöinsinöörin virat ja perustettiin tilalle johtavan ympäristötarkastajan ja ympäristösuunnittelijan virat. Suunnitteluvuodelle 2009 on esitetty kahden uuden henkilön palkkaamista ympäristösuojelun ja –valvonnan tehtäviin. Toinen on lupavalmistelijan tehtävä. Lähtökohtana on, että osa lupavalmistelijan palkkakustannuksista katetaan lupamaksuilla. Lupavalmistelijan työ kohdentuu Lohjan ympäristöasioiden hoitoon.

Uusia ympäristösuojeluhankkeita ei talousarvioon ole sisällytetty. Mikäli laajempi Hiidenvesiprojekti 2008-2011 toteutuu, tulee sen rahoitus toteuttaa Lohjan osalta erillisenä projekti-rahoituksena lisämäärärahalla. Hanke on mukana valtion budjetissa.

Asiantuntijapalkkiot ovat varattu vuosien 2005-2006 tasoisena. Esitys sisältää nykytasoinen Hiidenveden kunnostusprojektin maksuosuuden. Lisäksi vesistöjen suojelun edistämistä varten on avustuksiin osoitettu 10 000 euroa vesistöjen kunnostamishankkeiden avustamiseen. Vesistöjen kunnostustarpeita on ollut esillä laajemminkin, mutta niitä ei ole sisällytetty nykytasoiisiin määrärahoihin lisäyksenä. Projektivaroja ei esitykseen ole sisällytetty. Projektien käynnistymisen lähtökohtana on, että projektituloilla katetaan mahdollisesti käynnistyvien projektien aiheuttamat menot.

## Seudullinen ympäristöterveydenhuolto

Terveysvalvonnan ja kliinisen eläinlääkinnän kustannukset ovat vuoden 2007 nettomenojen tasoisena kustannuskehitys huomioiden. Seudullisen ympäristöterveydenhuollon tulosalueen toiminta käynnistyy 1.1.2008. Ympäristöterveyspäällikön virka on perustettu 1.11.2007 lukien. Organisoituminen tapahtuu yhteistyösopimuksen mukaan kustannusneutraalisti. Kustannusneutraalius edellyttää terveystalouden palvelujen maksullisuuden lisäämistä.

## Kiinteistö- ja kartastotoimi

Talousarvioon sisältyvät vuoden 2007 puolella täytetyn kaupungingeodeetin viran kustannukset. Talousarviossa on otettu huomioon johtavan mittausmekanikon viran lakkauttamisen vaikutus. Vuodelle 2008 on tehty asiantuntijamäärärahojen korotus 50 000 eurolla. Määräraha tarvitaan ensisijaisesti numeerisen ajantasa-asemakavakartan täydentämiseen ja uudistamiseen ja paikkatietojärjestelmän kehittämisen jatkamiseen. Vuonna 2008 laaditaan lisäksi pohjakarttojen ajantasaistamista ja uudistamista koskeva suunnitelma.

Tulosalueen kehittämishankkeiden tavoitteena on sekä palvelun laadun parantaminen että toimintojen tehostaminen niin, että lisääntyvistä tehtävistä voidaan suoriutua nykyisillä henkilöresursseilla. Toimintatuottojen arviossa on otettu huomioon maa- ja vesialueiden vuokratulojen hidastuminen, koska sopimuksia päättyy eri syistä enemmän kuin tehdään uusia.

## 10.8.2 Ympäristölautakunnan tunnusluvut ja suoritteet

	2006 Tot.	2007 Tavoite	2008 Tavoite	2009 Tavoite	2010 Tavoite
<b>YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA</b>					
<b>Maankäytön suunnittelu</b>					
Hyväksytyt kaavat ha					
- yleiskaavat, ha	0	890	500	11800	0
- asemakaavat, ha	43	50	80	90	90
- ranta-asemakaavat, ha	0	5	12	2	3
Kaavoitettua aluetta yhteensä, ha	5 151	5 220	5 810	12 000	12 000
Kaavoitettu tonttivaranto					
- omakotitontit, kpl	100	150	120	130	130
- rivitalotontit, kpl	40	40	35	35	35
- kerrostalotontit, kpl	15	10	10	10	10
- liike- ja teollisuustontit, kpl	80	50	40	40	40
Maa-ainesluvut, m <sup>3</sup>	0	50 000	100 000	100 000	100 000
Poikkeamisluvat, kpl	125	135	145	150	150
<b>Joukkoliikenne</b>					
- Tuetut matkat	326 616	330 000	335 000	340 000	345 000
* Toimintakulut €/tuettu matka (netto)	0,54	0,59	0,68	0,69	0,70
Tehty työaika, henkilötyövuodet	10,3	10,3	10,3	10,3	10,3
* Toimintakulut €/asukas	25,20	24,37	27,19	27,78	28,50
* Toimintakate €/asukas	-19,60	-19,06	-20,44	-20,90	-21,48
Henkilötyövuosia/10 000 asukasta	2,8	2,8	2,7	2,7	2,7
<b>Kiinteistö- ja kartastotoimi</b>					
Maanhankinta, ha	48	50	50	50	50
Maanluovutus, ha	27	10	10	10	10
Omakotitontit, kpl	37	40	20	50	50
Rivitalotontit, kpl	4	5	5	5	5
Kerrostalotontit, kpl	0	3	3	3	3
Liike- ja teollisuustontit	3	5	5	5	5
Vapaa-ajantontit, kpl	0	0	0	0	0
Pohjakartta					
yhteensä, ha	8 450	8 300	8 300	8 300	8 300
täydennetty, ha	0	200	200	200	200
Rakennusten merkitsemisiä, kpl	197	150	150	150	150
Tonttijaot, kpl	41	30	30	30	30
Lohkomiset, kpl	116	70	70	70	70
Yleisten alueiden mittauksia, kpl	4	15	15	15	15
Tehty työaika, henkilötyövuodet	23,7	23,0	23,0	23,0	23,0
* Toimintakulut, euroa/asukas	24,71	25,06	27,73	28,46	29,14
* Toimintakate, euroa/asukas	-9,54	-10,48	-11,78	-12,25	-12,68
Henkilötyövuosia/10 000 asukasta	6,4	6,2	6,1	6,0	6,0
<b>Rakennusvalvonta</b>					
- Rakennusluvut (+ilmoitukset), kpl	614	600	580	580	590
- Katselmus, kpl	1 479	1 850	1 600	1 600	1 750
Tehty työaika, henkilötyövuodet	4,8	5,4	5,4	5,4	5,4
* Toimintakulut, euroa/rakennuslupa	389	451	528	545	557
*Toimintatuotot, euroa/rakennuslupa	449	790	496	511	517
* Toimintakate, euroa/rakennuslupa	60,29	338,47	-31,86	-33,98	-39,71
* Rakennusluvut/henkilötyövuosi	127,9	111,1	107,4	107,4	109,3

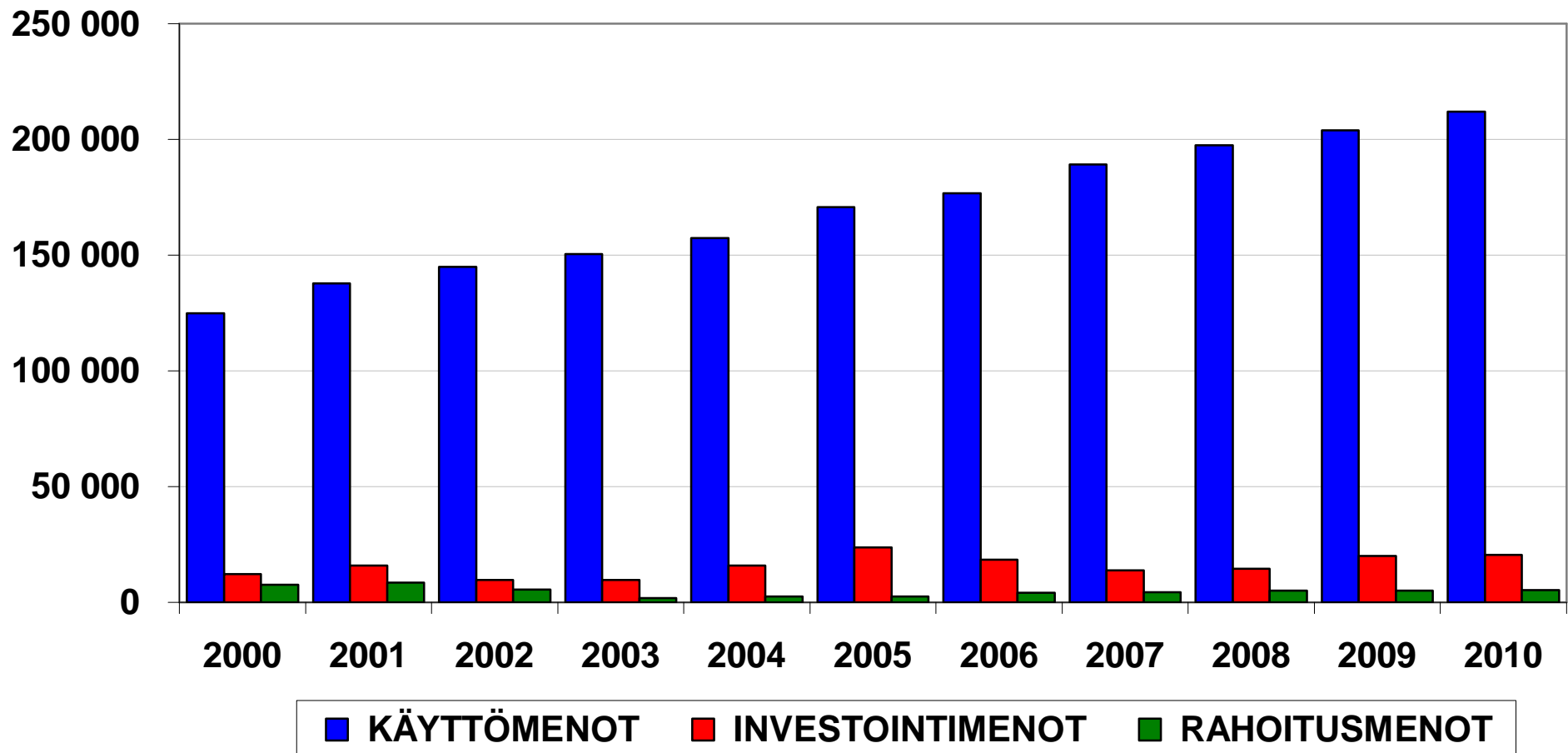
	<b>2006 Tot.</b>	<b>2007 Tavoite</b>	<b>2008 Tavoite</b>	<b>2009 Tavoite</b>	<b>2010 Tavoite</b>
<b>Ympäristö</b>					
Tehty työaika, henkilötyövuodet	11,3	11,3	10,3	12,3	12,3
<b>Ympäristönsuojelu/valvonta</b>					
Valvottavia ympäristölupia, kpl	120	134	130	130	130
Ympäristölakien mukaiset ratkaisut, kpl	27	60	60	60	60
Katselmuksia, kpl	325	400	400	400	400
*Nettomenot, euroa/asukas	7,39	8,36	7,11	9,13	9,40
<b>Terveysvalvonta</b>					
Tarkastuksia, kpl	1 230	2 000	2 000	2 000	2 000
Laboratoriotutkimuksia, kpl	1 450	2 000	2 000	2 000	2 000
Eläinlääkärikäyntejä, kpl	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500
Nettomenot euroa/asukas	8,63	8,94	9,05	9,25	9,54
Asukasmäärä	36 974	37 344	37 714	38 094	38 475

## 11 TALOUDEN YHTEENVETOTAULUKOT

### MENOJEN KEHITYS 2000-2010 (1000 eur) (ilman poistoja)

MENOT	TP 2000	TP 2001	TP 2002	TP 2003	TP 2004	TP 2005	TP 2006	ARVIO 2007	TA 2008	SV 2009	SV 2010
<b>KOKONAISMENOT</b>	144 827	162 240	160 246	161 967	175 836	196 876	199 261	207 440	216 823	229 081	237 692
% kasvu	7,3	12,0	-1,2	1,1	8,6	12,0	1,2	1,7	4,5	5,7	3,8
Ulkoiset menot	132 928	149 560	147 043	148 344	162 045	182 049	183 373	190 909	199 410	211 108	219 079
Sisäiset menot	11 899	12 680	13 203	13 623	13 791	14 827	15 888	16 531	17 413	17 973	18 613
<b>KÄYTTÖMENOT</b>	124 929	137 730	145 032	150 433	157 476	170 697	176 641	189 169	197 373	203 963	211 942
% kasvu	4,9	10,2	5,3	3,7	4,7	8,4	3,5	1,4	4,3	3,3	3,9
% kokonaismenoista	86,3	84,9	90,5	92,9	89,6	86,7	88,6	91,2	91,0	89,0	89,2
Ulkoiset menot	113 061	125 050	131 836	136 810	143 685	155 870	160 754	172 638	179 960	185 989	193 329
Sisäiset menot	11 868	12 680	13 196	13 623	13 791	14 827	15 888	16 531	17 413	17 973	18 613
<b>INVESTOINTIMENOT</b>	12 260	15 949	9 611	9 650	15 796	23 641	18 487	13 800	14 436	19 950	20 457
Ulkoiset menot	12 229	15 949	9 611	9 650	15 796	23 641	18 487	13 800	14 436	19 950	20 457
Sisäiset menot	31	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
% kokonaismenoista	8,4	9,8	6,0	6,0	9,0	12,0	9,3	6,7	6,7	8,7	8,6
<b>RAHOITUSMENOT</b>	7 638	8 561	5 596	1 884	2 564	2 538	4 133	4 470	5 014	5 168	5 293
% muutos	17,4	12,1	-34,6	-66,3	36,1	-1,0	62,8	0,0	21,3	3,1	2,4
% kokonaismenoista	5,3	5,3	3,5	1,2	1,5	1,3	2,1	2,2	2,3	2,3	2,2

## MENOJEN KEHITYS 1997-2010 (1000 €) (ilman poistoja)



## MENOT TOIMIELIMITTÄIN 2000-2010 (1000 eur)

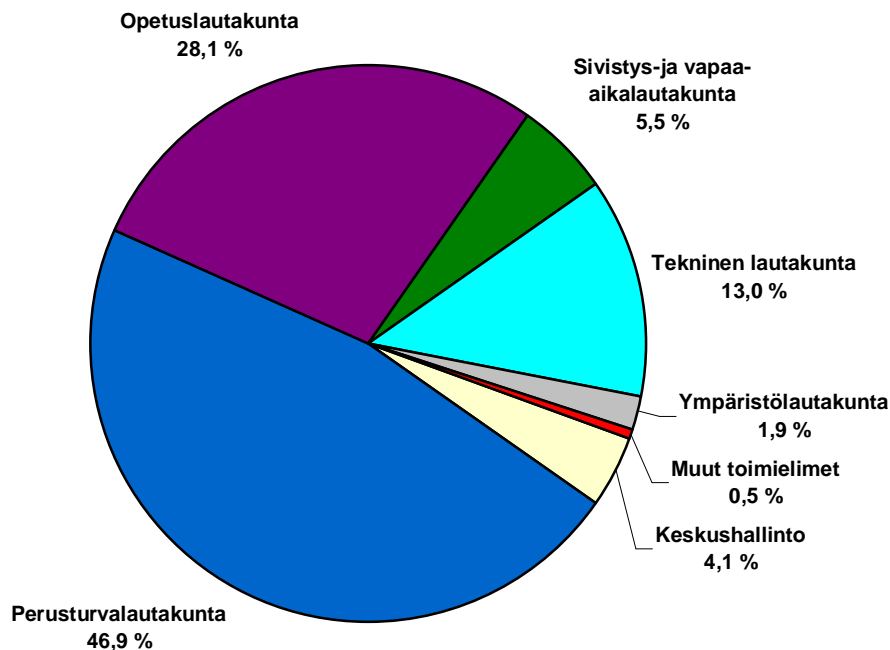
### 1 KÄYTTÖTALOUS

TOIMIELIN	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
<b>KESKUSVAALI- LAUTAKUNTA</b>											
Kokonaismääräraha	93	1	1	60	157	11	141	70	163	200	0
% kasvu	19,0	-99,3	48,7	5 900	161,7	-93,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Ulkoiset menot	92	0	0	60	142	10	139	68	161	199	0
Sisäiset menot	1	1	1	0	15	1	2	2	2	2	0
<b>TARKASTUSLAUTAKUNTA</b>											
Kokonaismääräraha	52	50	50	53	59	51	62	66	73	76	78
% kasvu	-0,3	-3,2	0,0	6,0	11,3	-13,6	20,7	7,2	10,3	4,0	3,1
Ulkoiset menot	47	46	47	50	56	45	56	62	69	71	74
Sisäiset menot	5	4	3	3	3	6	6	4	4	4	4
<b>YLEINEN LUOTTAMUS- HENKILÖHALLINTO</b>											
Kokonaismääräraha	484	592	685	708	640	651	671	678	785	826	844
% kasvu	13,5	22,2	15,7	3,4	-9,6	1,7	3,1	1,1	15,8	5,2	2,2
Ulkoiset menot	400	508	580	628	560	585	609	629	731	770	786
Sisäiset menot	84	84	105	80	80	66	63	49	55	56	58
<b>KESKUSHALLINTO</b>											
Kokonaismääräraha	7 419	6 672	6 860	6 512	6 991	7 582	7 253	7 483	8 032	8 367	8 682
% kasvu	-12,0	-10,1	2,8	-5,1	7,4	8,5	-4,3	3,2	7,3	4,2	3,8
Ulkoiset menot	6 494	6 187	6 365	5 999	6 426	6 913	6 473	6 763	7 204	7 513	7 798
Sisäiset menot	925	485	495	513	565	669	780	719	827	855	884
<b>PERUSTURVALAUTAKUNTA</b>											
Kokonaismääräraha	65 078	74 112	78 918	67 521	70 637	76 650	80 201	86 610	92 666	95 517	99 312
% kasvu	5,3	13,9	6,5	-14,4	4,6	8,5	4,6	8,0	7,0	3,1	4,0
Ulkoiset menot	61 227	69 522	74 164	64 271	67 498	73 249	76 609	82 946	88 932	91 664	95 319
Sisäiset menot	3 851	4 590	4 754	3 250	3 139	3 401	3 591	3 664	3 733	3 854	3 993
<b>OPETUSLAUTAKUNTA</b>											
Kokonaismääräraha	23 358	25 671	27 100	43 485	46 556	49 158	50 922	53 838	55 523	57 185	59 671
% kasvu	8,8	9,9	5,6	60,5	7,1	5,6	3,6	5,7	3,1	3,0	4,3
Ulkoiset menot	18 629	20 534	21 827	36 196	38 971	41 099	42 417	44 674	45 761	47 110	49 230
Sisäiset menot	4 729	5 137	5 273	7 289	7 585	8 059	8 505	9 164	9 762	10 075	10 442
<b>SIVISTYS- JA VAPAA-AIKA- LAUTAKUNTA</b>											
Kokonaismääräraha	8 545	8 640	9 238	8 659	9 084	9 706	10 270	10 476	10 778	11 155	11 560
% kasvu	18,9	1,1	6,9	-6,3	4,9	6,8	5,8	2,0	2,9	3,5	3,6
Ulkoiset menot	7 750	7 781	8 419	7 898	8 286	8 852	9 243	9 375	9 743	10 085	10 452
Sisäiset menot	794	859	819	761	798	854	1 027	1 100	1 036	1 070	1 108
<b>TEKNINEN LAUTAKUNTA</b>											
Kokonaismääräraha	17 765	19 792	19 929	21 063	20 549	22 658	23 575	24 322	25 607	26 669	27 681
% kasvu	2,3	11,4	0,7	5,7	-2,4	10,3	4,0	3,2	5,3	4,1	3,8
Ulkoiset menot	16 446	18 434	18 349	19 511	19 129	21 139	21 916	22 731	23 886	24 893	25 849
Sisäiset menot	1 319	1 358	1 580	1 552	1 420	1 519	1 659	1 591	1 721	1 776	1 833
<b>YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA</b>											
Kokonaismääräraha	2 135	2 200	2 250	2 372	2 805	3 181	3 442	3 626	3 745	3 966	4 113
% kasvu	-4,9	3,1	2,3	5,4	18,3	13,4	8,2	5,3	3,3	5,9	3,7
Ulkoiset menot	1 976	2 037	2 084	2 198	2 618	2 928	3 187	3 388	3 473	3 685	3 822
Sisäiset menot	159	163	166	174	187	253	255	238	273	282	291
<b>1 KÄYTTÖTALOUS (yhteensä)</b>											
Kokonaismääräraha	124 929	137 730	145 032	150 433	157 476	170 697	176 536	187 167	197 372	203 963	211 942
% kasvu	4,9	10,2	5,3	3,7	4,7	8,4	3,4	6,0	5,5	3,3	3,9
Ulkoiset menot	113 061	125 049	131 836	136 810	143 685	155 870	160 648	170 637	179 959	185 989	193 329
Sisäiset menot	11 868	12 681	13 196	13 623	13 791	14 827	15 888	16 530	17 413	17 973	18 613

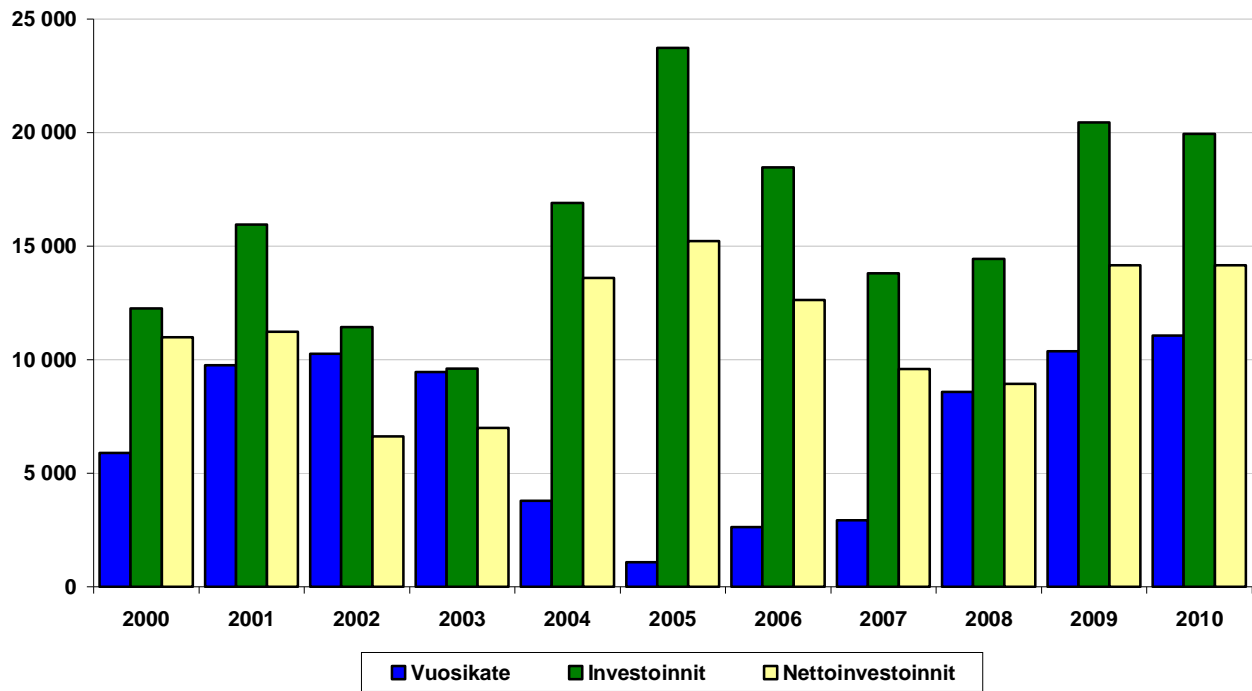
## 2 INVESTOINNIT

TOIMIELIN	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
<b>KAUPUNGINHALLITUS</b>	1 766	3 310	992	983	720	1 838	1 055	1 045	1 256	1 100	1 200
% investoinneista	14,4	20,8	10,3	10,2	4,6	7,7	5,7	7,6	8,7	5,5	5,9
<b>PERUSTURVA-LAUTAKUNTA</b>	2 049	172	263	98	125	128	767	760	170	340	340
% investoinneista	16,7	1,1	2,7	1,0	0,8	0,5	4,1	5,5	1,2	1,7	1,7
<b>OPETUSLAUTAKUNTA</b>	381	213	34	310	434	157	689	110	515	370	470
% investoinneista	3,1	1,3	0,4	3,2	2,7	0,7	3,7	0,8	3,6	1,9	2,3
<b>SIVISTYS- VAPAA-AIKA-LAUTAKUNTA</b>	38	16	112	84	242	669	260	55	35	35	167
% investoinneista	0,3	0,1	1,2	0,9	1,5	2,8	1,4	0,4	0,2	0,2	0,8
<b>TEKNINEN LAUTAKUNTA</b>	7 959	12 170	8 180	8 131	14 195	20 911	15 647	11 680	12 350	17 995	18 170
Ulkoiset menot	7 928	12 152	8 180	8 131	14 195	20 911	15 647	11 680	12 350	17 995	18 170
Sisäiset menot	31	18	0	0	0	0	0	0	0	0	0
% investoinneista	65,1	76,4	85,0	84,3	89,9	88,1	84,6	84,6	85,6	90,2	88,8
<b>YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA</b>	68	66	38	44	80	45	69	150	110	110	110
% investoinneista	0,6	0,4	0,4	0,5	0,5	0,2	0,4	1,1	0,8	0,6	0,5
<b>2 INVESTOINNIT (yhteensä)</b>	<b>12 260</b>	<b>15 949</b>	<b>9 611</b>	<b>9 650</b>	<b>15 796</b>	<b>23 748</b>	<b>18 487</b>	<b>13 800</b>	<b>14 436</b>	<b>19 950</b>	<b>20 457</b>
Ulkoiset menot	12 229	15 929	9 619	9 650	15 796	23 748	18 487	13 800	14 436	19 950	20 457
Sisäiset menot	31	18	0	0	0	0	0	0	0	0	0
muutos-%	29,9	30,1	-39,7	0,4	63,7	50,3	-22,2	-25,4	4,6	38,2	2,5
<b>3 RAHOITUS (yhteensä)</b>	<b>7 638</b>	<b>8 561</b>	<b>5 596</b>	<b>1 884</b>	<b>2 564</b>	<b>2 538</b>	<b>4 143</b>	<b>4 471</b>	<b>5 014</b>	<b>5 168</b>	<b>5 293</b>
muutos-%	17,44	12,09	-34,63	-66,33	36,09	-1,01	63,24	7,92	12,14	3,07	2,42
<b>MAARARAHAT (yhteensä)</b>	<b>144 827</b>	<b>162 240</b>	<b>160 246</b>	<b>161 966</b>	<b>175 836</b>	<b>195 932</b>	<b>199 165</b>	<b>205 438</b>	<b>216 822</b>	<b>229 081</b>	<b>237 692</b>
Kasvu %	7,3	12,0	-1,2	1,1	8,6	11,4	1,7	3,15	5,54	5,65	3,76
Ulkoiset menot	132 928	149 539	147 051	148 344	162 045	181 105	183 277	188 908	199 409	211 107	219 079
Sisäiset menot	11 899	12 699	13 196	13 622	13 791	14 827	15 888	16 530	17 413	17 973	18 613

## Käyttötalousmenot toimielimittäin 2008



## TULORAHOITUS JA INVESTOINNIT 2000-2010





**MENOT LAJEITTAIN 2000-2010 (1000 eur)**

MENOLAJI	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
<b>1 KÄYTTÖTALOUS</b>											
Palkat	43 356	46 502	49 143	51 579	53 319	56 236	58 356	61 136	65 414	67 826	70 681
Kasvu %	3,5	7,3	5,7	5,0	3,4	5,5	3,8	4,8	7,0	3,7	4,2
%-käyttömenoista	34,7	33,8	33,9	34,3	33,9	32,9	33,1	32,7	33,1	33,3	33,3
Henkilöstösivukulut	12 391	13 687	14 790	15 201	17 514	17 346	18 680	20 533,97	20 990	21 826	22 766
Kasvu %	5,2	10,5	8,1	2,8	15,2	-1,0	7,7	9,9	2,2	4,0	4,3
%-käyttömenoista	9,9	9,9	10,2	10,1	11,1	10,2	10,6	11,0	10,6	10,7	10,7
Materiaalin ostot	6 780	7 508	7 702	8 600	8 538	10 056	10 076	11 159	11 274	11 521	11 755
Kasvu %	-3,2	10,7	2,6	11,7	-0,7	17,8	0,2	10,8	1,0	2,2	2,0
%-käyttömenoista	5,4	5,5	5,3	5,7	5,4	5,9	5,7	6,0	5,7	5,6	5,5
Ulkoiset menot	6 585	7 285	7 489	8 367	8 308	9 822	9 843	10 935	11 052	11 295	11 524
Sisäiset menot	195	223	213	233	230	234	233	224	222	226	231
Asiakaspalvelujen ostot	31 507	35 884	38 711	39 749	42 922	47 154	49 078	50 000	53 815	55 469	57 881
Kasvu %	8,1	13,9	7,9	2,7	8,0	9,9	4,1	1,9	7,6	3,1	4,3
%-käyttömenoista	25,2	26,1	26,7	26,4	27,3	27,6	27,8	26,7	27,3	27,2	27,3
Ulkoiset menot	31 224	35 642	38 469	39 474	42 637	47 133	49 056	50 000	53 815	55 469	57 881
Sisäiset menot	283	242	242	275	285	21	2	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	16 827	19 159	19 848	20 407	20 331	22 571	23 714	27 074	29 191	30 159	31 210
Kasvu %	11,2	13,9	3,6	2,8	-0,4	11,0	5,1	14,2	7,8	3,3	3,5
%-käyttömenoista	13,5	13,9	13,7	13,6	12,9	13,2	13,4	14,5	14,8	14,8	14,7
Ulkoiset menot	9 038	10 817	10 967	11 260	11 003	12 233	12 655	15 768	17 410	18 011	18 622
Sisäiset menot	7 789	8 342	8 881	9 147	9 328	10 338	11 060	11 306	11 781	12 147	12 588
Avustukset	8 076	8 778	9 020	8 980	9 135	10 300	10 151	10 134	9 192	9 427	9 667
Kasvu %	5,0	8,7	2,8	-0,4	1,7	12,8	-1,4	-0,2	-9,3	2,6	2,6
%-käyttömenoista	6,5	6,4	6,2	6,0	5,8	6,0	5,8	5,4	4,7	4,6	4,6
Ulkoiset menot	8 040	8 730	8 994	8 945	9 097	10 277	10 139	10 134	9 192	9 427	9 667
Sisäiset menot	35	48	26	35	38	23	12	0	0	0	0
Vuokrat	5 514	5 845	5 461	5 587	5 531	5 794	6 097	7 092	7 399	7 638	7 884
Kasvu %	-7,7	6,0	-6,6	2,3	-1,0	4,8	5,2	16,3	4,3	3,2	3,2
%-käyttömenoista	4,4	4,2	3,8	3,7	3,5	3,4	3,5	3,8	3,7	3,7	3,7
Ulkoiset menot	1 949	2 021	1 629	1 654	1 621	1 582	1 537	1 944	1 989	2 038	2 089
Sisäiset menot	3 565	3 824	3 832	3 933	3 910	4 212	4 560	5 148	5 410	5 600	5 795
Verot	91	128	172	264	161	121	129	2	78	78	78
Kasvu	-33,6	40,6	34,7	53,5	-39,0	-24,8	6,3	-98,8	4953,0	0,0	0,0
%-käyttömenoista	0,07	0,09	0,12	0,18	0,10	0,07	0,07	0,00	0,04	0,04	0,04
Ulkoiset menot	91	162	172	264	161	121	129	2	0	0	0
Sisäiset menot							0	0	78	78	
13 Muut rahoitusmenot	297	129	112	0	0	0	0	0	0	0	0
Kasvu	50,3	-56,6	-13,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
%-käyttömenoista	0,24	0,09	0,08	0,00	0,00	0,00	0,00	0			
Muut menot	19	0	0	0	0	1 122	256	39	19	19	19
<b>KÄYTTÖTALOUDEN MENOT</b>	<b>124 929</b>	<b>137 730</b>	<b>145 032</b>	<b>150 433</b>	<b>157 476</b>	<b>170 697</b>	<b>176 536</b>	<b>187 169</b>	<b>197 373</b>	<b>203 963</b>	<b>211 942</b>
Kasvu %	4,9	10,2	5,3	3,7	4,7	8,4	3,4	6,0	5,5	3,3	3,9
% kokonaismenoista	86,3	84,9	90,5	92,9	89,6	86,7	88,6	91,1	91,0	89,0	89,2
Ulkoiset menot	113 061	125 049	131 836	136 810	143 685	155 870	160 649	170 637	179 959	185 989	193 329
Sisäiset menot	11 868	12 679	13 196	13 623	13 791	14 827	15 888	16 530	17 413	17 993	18 613

**TULOT LAJEITTAIN 2000-2010 (1000 eur)**  
**(ilman poistoja)**

TULOLAJI	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
<b>1 KÄYTTÖTALOUS</b>											
Myyntitulot	14 748	15 873	16 696	17 845	17 782	20 172	19 929	22 065	22 299	22 979	23 801
Kasvu %	3,0	7,6	5,2	6,9	-0,4	13,4	-1,2	10,7	1,1	3,0	3,6
Ulkoiset tulot	6 722	7 245	7 547	8 337	8 165	9 617	8 667	10 606	10 297	10 630	10 976
Sisäiset tulot	8 026	8 628	9 149	9 508	9 617	10 555	11 262	11 459	12 003	12 349	12 825
Maksut	6 561	6 525	7 305	7 367	7 405	8 246	8 149	9 334	9 060	9 356	9 636
Kasvu %	5,0	-0,6	12,0	0,8	0,5	11,4	-1,2	14,5	-2,9	3,3	3,0
Ulkoiset tulot	6 295	6 330	7 126	7 179	7 209	8 170	8 076	9 334	9 060	9 356	9 636
Sisäiset tulot	267	195	179	188	196	76	73	0	0	0	0
Henkilöstökorvaukset	497	563	666	619	528	0	0	0	0	0	0
Kasvu %	-13,3	13,2	18,3	-7,1	-14,7	-100,0					
Tuet ja avustukset	1 600	1 729	1 955	2 901	2 389	3 645	2 741	1 931	2 424	2 510	2 599
Kasvu %	39,1	8,1	13,1	48,4	-17,6	52,6	-24,8	-29,5	25,5	3,6	3,5
Muut tuotot	886	944	991	1 074	958	982	1 129	1 017	1 131	1 153	1 176
Kasvu %	20,4	6,6	5,0	8,4	-10,8	2,5	15,0	-9,9	11,2	2,0	2,0
Vuokrat	6 674	6 803	6 755	6 837	6 801	7 119	8 057	8 449	8 989	9 268	9 555
Kasvu %	-4,4	1,9	-0,7	1,2	-0,5	4,7	13,2	4,9	6,4	3,1	3,1
Ulkoiset tulot	3 076	2 951	2 883	2 864	2 901	2 900	3 496	3 332	3 578	3 668	3 760
Sisäiset tulot	3 598	3 852	3 872	3 973	3 900	4 219	4 561	5 117	5 410	5 600	5 795

<b>KÄYTTÖTALOUDEN TULOT</b>	<b>31 168</b>	<b>32 515</b>	<b>34 478</b>	<b>36 643</b>	<b>35 904</b>	<b>40 163</b>	<b>40 005</b>	<b>42 797</b>	<b>43 902</b>	<b>45 267</b>	<b>46 767</b>
Kasvu %	2,7	4,3	6,0	6,3	-2,0	11,9	-0,4	7,0	2,6	3,1	3,3
Ulkoiset tulot	19 278	19 840	21 278	22 974	22 191	25 313	24 109	26 222	26 491	27 318	28 147
Sisäiset tulot	11 890	12 675	13 200	13 669	13 713	14 850	15 896	16 576	17 413	17 949	18 620

**2 INVESTOINNIT**

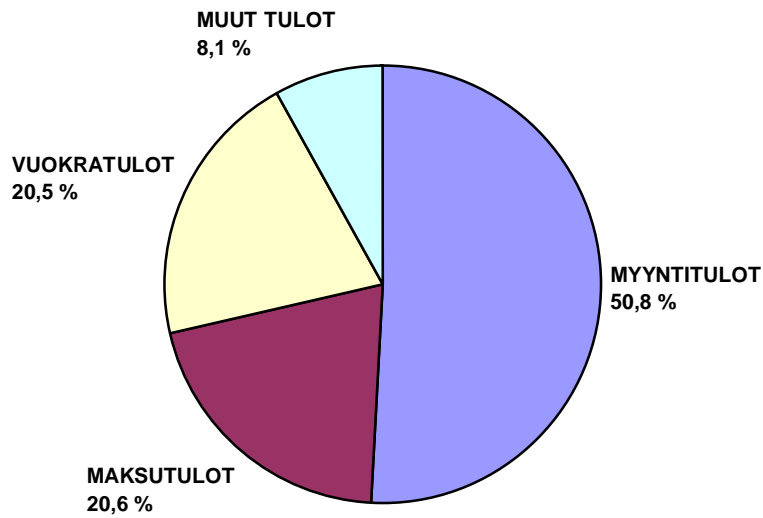
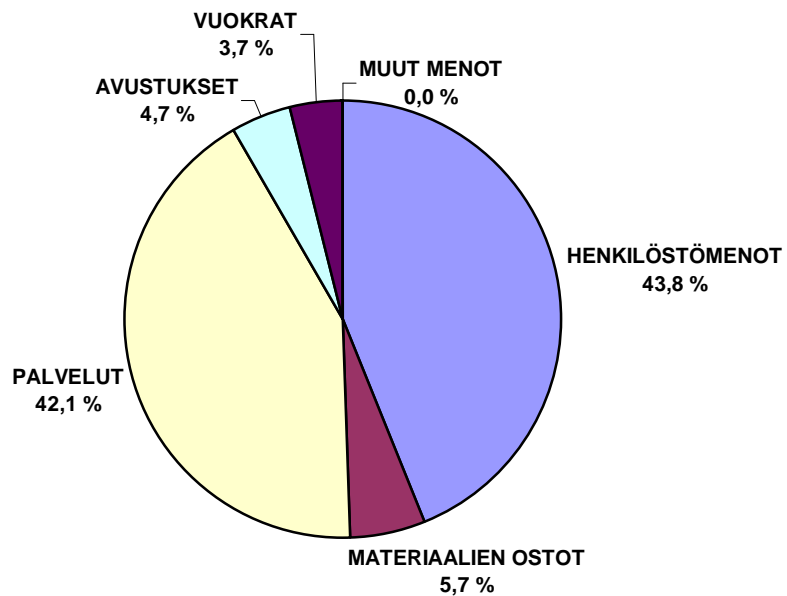
<b>INVESTOINTITULOT</b>	<b>1 134</b>	<b>3 330</b>	<b>2 955</b>	<b>2 533</b>	<b>3 983</b>	<b>8 507</b>	<b>5 851</b>	<b>4 217</b>	<b>5 491</b>	<b>5 795</b>	<b>6 305</b>
Ulkoiset tulot	1 134	3 330	2 955	2 533	3 983	8 507	5 851	4 217	5 491	5 795	6 305
Sisäiset tulot	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Muutos %	-56,6	193,7	-11,3	-14,3	57,2	113,6	-31,2	-27,9	30,2	5,5	8,8

**3 RAHOITUSTULOT**

Valtionosuudet	18 022	18 411	20 108	23 240	25 354	28 004	31 109	33 501	35 523	36 737	38 198
Verotulot	86 666	101 607	98 799	98 361	101 244	100 567	108 709	116 827	127 964	133 866	139 707
Korkotulot	1 732	781	667	326	354	180	192	254	258	248	258
Muut rahoitustulot	176	133	50	567	464	588	608	562	701	764	740
Siirrot rahastoista	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Talousarviolainojen otto	0	146	3 605	11 532	0	10 000	0	0	0	0	0
Antolainojen lyhennykset	182	1 251	124	64	2 127	320	42	443	350	355	355
Lunastuslainat	2 275	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Liittymismaksut					392	848	821	700	700	700	700
<b>RAHOITUSTULOT</b>	<b>109 054</b>	<b>122 329</b>	<b>123 353</b>	<b>134 090</b>	<b>129 935</b>	<b>140 507</b>	<b>141 499</b>	<b>152 286</b>	<b>165 496</b>	<b>172 670</b>	<b>179 958</b>
Kasvu %	2,9	12,2	0,8	8,7	-3,1	8,1	0,7	7,6	8,7	4,3	4,2

<b>TULOT YHTEENSÄ</b>	<b>141 356</b>	<b>158 174</b>	<b>160 786</b>	<b>173 266</b>	<b>169 821</b>	<b>189 177</b>	<b>187 347</b>	<b>199 300</b>	<b>214 890</b>	<b>223 731</b>	<b>233 012</b>
Kasvu %	1,7	11,9	1,7	7,8	-2,0	11,4	-1,0	6,4	7,8	4,1	4,1
Ulkoiset tulot	129 465	145 499	147 586	159 597	156 108	174 327	171 458	182 724	197 477	205 782	214 410
Sisäiset tulot	11 890	12 675	13 200	13 669	13 713	14 850	15 888	16 576	17 413	17 949	18 620

<b>LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN JA TOIMINTAPÄÄOMAN MUUTOS</b>				<b>406</b>	<b>6 505</b>	<b>6 843</b>	<b>11 925</b>	<b>8 140</b>	<b>1 933</b>	<b>5 350</b>	<b>4 680</b>
--	--	--	--	------------	--------------	--------------	---------------	--------------	--------------	--------------	--------------

**KÄYTTÖTALOUSOSAN TULOT 2008****KÄYTTÖTALOUSMENOT LAJEITTAIN 2008**

**KÄYTTÖTALouden MENOT TOIMIELIMITTÄIN JA LAJEITTAIN 2008 (1000 eur)**

MENOLAJI	Keskusvaali- lautakunta	Tarkastus- lautakunta	Yleinen luot- tamushenk. hallinto	Keskus- hallinto	Perusturva- lautakunta	Opetus- lautakunta	Sivistys- ja vapaa-aika- lautakunta	Tekninen lautakunta	Ympäristö- lautakunta
Palkat	107	26	385	3 207	18 331	29 220	4 556	7 932	1 651
% -osuus menoista	65,6	35,7	49,0	39,9	19,8	52,6	42,3	31,0	44,1
Muut henkilöstösivukulut	7	2	23	250	1 387	2 231	341	619	124
% -osuus menoista	4,0	2,4	3,0	3,1	1,5	4,0	3,2	2,4	3,3
Eläkekulut	8	5	65	735	5 406	6 121	992	2 313	362
% -osuus menoista	4,6	6,3	8,3	9,2	5,8	11,0	9,2	9,0	9,7
Materiaalin ostot	18	1	19	202	2 295	1 398	508	6 793	41
% -osuus menoista	11,2	1,9	2,4	2,5	2,5	2,5	4,7	26,5	1,1
Ulkoiset menot	18	1	19	202	2 295	1 398	508	6 571	41
Sisäiset menot	0	0	0	0	0	0	0	222	0
Asiakaspalvelujen ostot	0	0	0	25	48 481	909	2 033	2 366	0
% -osuus menoista	0,0	0,0	0,0	0,3	52,3	1,6	18,9	9,2	0,0
Ulkoiset menot	0	0	0	25	48 481	909	2 033	2 366	0
Sisäiset menot	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Muiden palvelujen ostot	23	39	277	3 299	8 870	9 012	1 369	4 845	1 458
% -osuus menoista	14,0	53,3	35,3	41,1	9,6	16,2	12,7	18,9	38,9
Ulkoiset menot	22	35	223	2 611	6 345	2 305	854	3 744	1 272
Sisäiset menot	1	4	55	688	2 525	6 708	515	1 100	186
Avustukset	0	0	15	64	5 425	3 303	198	174	12
% -osuus menoista	0,0	0,0	1,9	0,8	5,9	5,9	1,8	0,7	0,3
Ulkoiset menot	0	0	15	64	5 425	3 303	198	174	12
Sisäiset menot	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vuokrat	1	0	1	247	2 469	3 324	767	501	88
% -osuus menoista	0,6	0,0	0,1	3,1	2,7	6,0	7,1	2,0	2,4
Ulkoiset menot	0	0	1	108	1 260	270	246	102	2
Sisäiset menot	1	0	0	139	1 209	3 054	521	399	87
Muut toimintakulut	0	0	0	3	2	4	14	65	10
% -osuus menoista	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,3	0,3
Ulkoiset menot	0	0	0	3	2	4	14	65	10
Sisäiset menot	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Verot	0	0	0	0	0	0	0	0	0
% -osuus menoista	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Muu rahoitusmenot	0	0	0	0	0	0	0	0	0
% -osuus menoista	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>KÄYTTÖTALouden</b>									
<b>MENOT</b>	<b>163</b>	<b>73</b>	<b>785</b>	<b>8 032</b>	<b>92 666</b>	<b>55 523</b>	<b>10 778</b>	<b>25 608</b>	<b>3 745</b>
<b>Ulkoiset menot</b>	<b>161</b>	<b>68</b>	<b>730</b>	<b>7 204</b>	<b>88 932</b>	<b>45 761</b>	<b>9 743</b>	<b>23 886</b>	<b>3 473</b>
<b>Sisäiset menot</b>	<b>2</b>	<b>4</b>	<b>55</b>	<b>827</b>	<b>3 733</b>	<b>9 762</b>	<b>1 036</b>	<b>1 721</b>	<b>273</b>

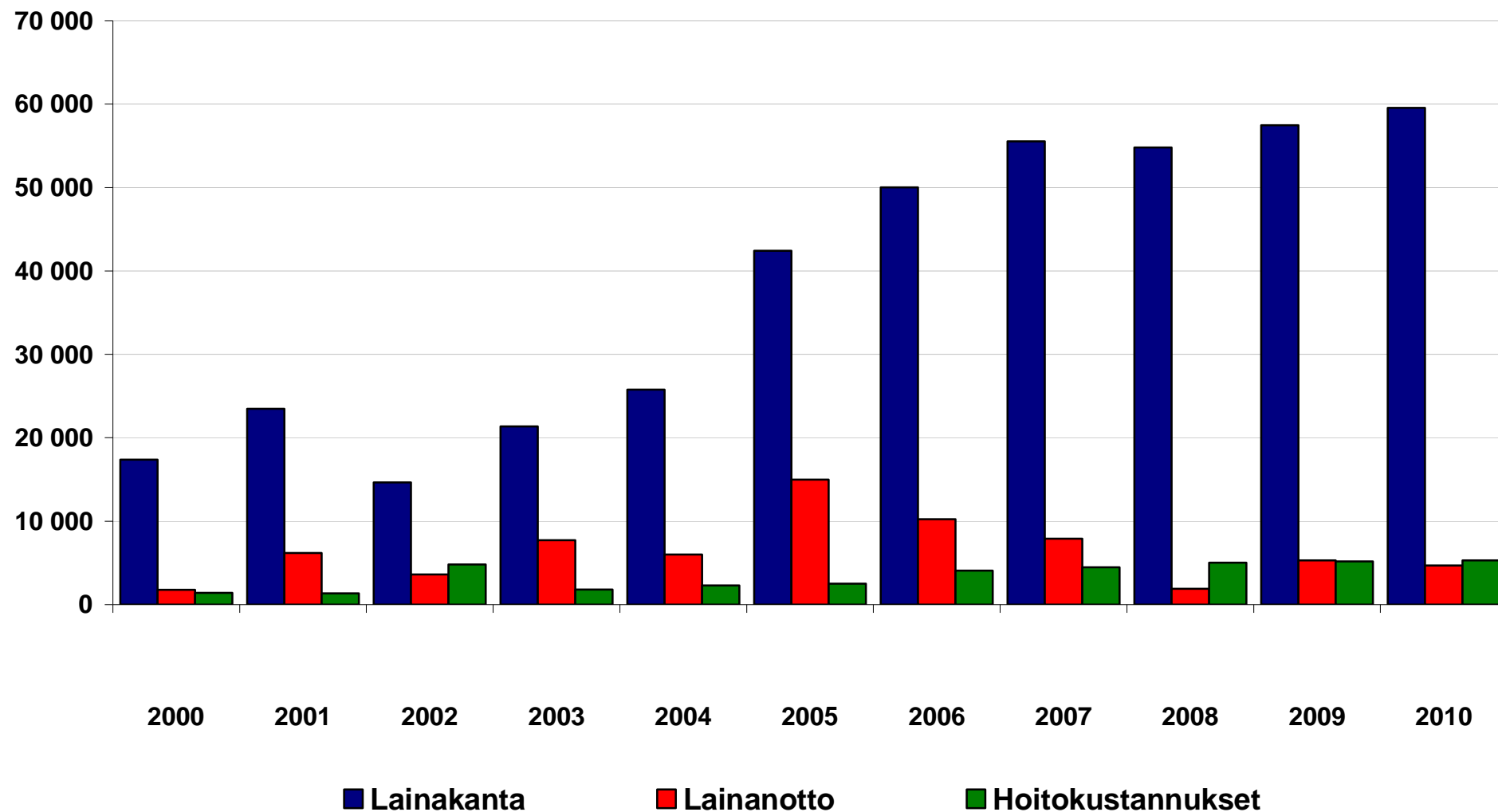
**KÄYTTÖTALouden TULOT TOIMIELIMITTÄIN JA LAJEITTAIN 2008 (1000 eur)**

TULOLAJI	Keskusvaali- lautakunta	Tarkastus- lautakunta	Yleinen luot- tamushenk. hallinto	Keskus- hallinto	Perusturva- lautakunta	Opetus- lautakunta	Sivistys- ja vapaa-aika- lautakunta	Tekninen lautakunta	Ympäristö- lautakunta
Myyntitulot	0	2	0	1 743	3 552	586	568	15 593	255
% -osuus tuloista	0,0	0,0	0,0	64,7	30,2	18,7	32,0	67,5	18,1
Ulkoiset tulot	0	0	0	471	3 004	586	508	5 473	255
Sisäiset tulot	0	2	0	1 272	548	0	60	10 120	0
Maksut	0	0	0	133	4 802	2 315	941	267	602
% -osuus tuloista	0,0	0,0	0,0	1,0	40,8	73,8	52,9	1,2	42,8
Ulkoiset tulot	0	0	0	133	4 802	2 315	941	267	602
Sisäiset tulot	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	0	0	0	547	1 367	127	52	149	183
% -osuus tuloista	0,0	0,0	0,0	20,3	11,6	4,0	2,9	0,6	13,0
Muut tuotot	0	0	15	231	788	46	33	16	2
% -osuus tuloista	0,0	0,0	0,0	8,6	6,7	1,5	1,8	0,1	0,1
Ulkoiset tulot	0	0	0	0	0	14	-15	16	2
Sisäiset tulot	0	0	15	231	788	32	47	0	0
Vuokrat	0	0	0	39	1 259	63	185	7 075	367
% -osuus tuloista	0,0	0,0	0,0	1,5	10,7	2,0	10,4	30,6	26,1
Ulkoiset tulot	0	0	0	39	1 259	31	137	1 744	367
Sisäiset tulot	0	0	0	0	0	32	47	5 331	0
<b>KÄYTTÖTALouden</b>									
<b>TULOT</b>	<b>0</b>	<b>2</b>	<b>15</b>	<b>2 694</b>	<b>11 768</b>	<b>3 137</b>	<b>1 778</b>	<b>23 100</b>	<b>1 409</b>
<b>Ulkoiset tulot</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>15</b>	<b>1 421</b>	<b>11 220</b>	<b>3 073</b>	<b>1 623</b>	<b>7 649</b>	<b>1 409</b>
<b>Sisäiset tulot</b>	<b>0</b>	<b>2</b>	<b>0</b>	<b>1 272</b>	<b>548</b>	<b>64</b>	<b>155</b>	<b>15 451</b>	<b>0</b>

## LAINAKANTA, LAINANOTTO JA HOITOKUSTANNUKSET VUOSINA 2000-2010(1000 eur)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
<b>Lainakanta</b>	17 391	23 466	14 650	21 370	25 784	42 414	50 013	55 524	54 801	57 478	59 555
eur/asukas	493	661	411	594	712	1 159	1 353	1 487	1 453	1 509	1 548
<b>Lainanotto</b>	1 766	6 194	-4 757	7 732	6 000	15 000	10 229	7 900	1 900	5300	4700
(pitkä- ja lyhytaikaiset)											
eur/asukas	50,11	174,35	-133,45	215,08	165,66	410,00	276,65	211,55	50,38	139,13	122,16
<b>Korot</b>	1 186	1 232	743	782	715	934	1 460	1 840	2 390	2544	2669
eur/asukas	33,65	34,68	20,84	21,75	19,74	25,53	39,49	49,27	63,37	66,78	69,37
<b>Lyhennykset</b>	209	119	4 059	1 012	1 586	1 577	2 630	2 631	2 623	2623	2623
eur/asukas	5,94	3,35	113,87	28,15	43,79	43,11	71,13	70,45	69,55	68,86	68,17
<b>Hoitokustannukset yht.</b>	1 395	1 351	4 802	1 794	2 301	2 511	4 090	4 471	5 013	5 167	5 292
eur/asukas	39,59	38,03	134,71	49,90	63,53	68,63	110,62	119,72	132,92	135,64	137,54

## Lainakanta, lainanotto ja hoitokustannukset 2000-2010

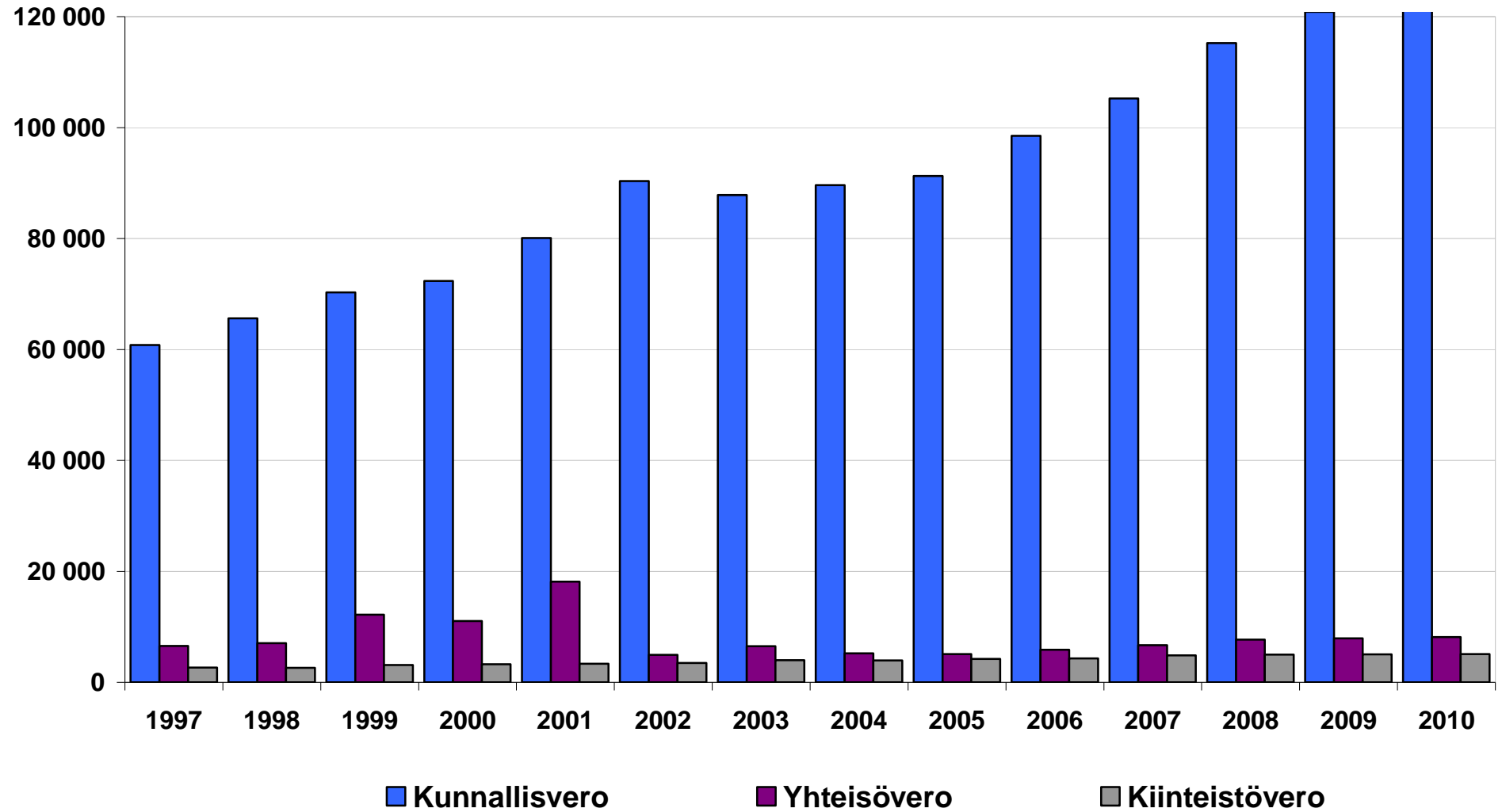


## VEROTULOT VUOSINA 1997-2008 (1000 eur)

Vuosi	Henkilökoht. verotettava tulo	Kasvu %	Verotettava tulo/asukas eur	Kasvu %	Kunnallis- vero	Yhteisö- vero	Kiinteistö- vero	Muut verot	Verotulot yht.
1997	368 656		10 788		60 785	6 557	2 671	35	70 048
1998	394 574	7,0	11 464	6,3	65 603	7 054	2 589	32	75 279
1999	413 998	4,9	11 899	3,8	70 308	12 197	3 115	31	85 651
2000	434 277	4,9	12 322	3,6	72 360	11 046	3 233	31	86 670
2001	460 903	6,1	12 973	5,3	80 079	18 155	3 341	31	101 606
2002	475 149	3,1	13 261	2,2	90 376	4 929	3 464	30	98 799
2003	485 313	2,1	13 479	1,6	87 841	6 499	3 990	33	98 363
2004	496 534	2,3	13 710	1,7	89 629	5 216	3 957	31	98 833
2005	510 478	2,8	13 953	1,8	91 252	5 089	4 196	31	100 568
2006	538 827	5,6	14 573	4,4	98 517	5 871	4 292	30	108 710
2007	587 000	8,9	15 719	7,9	105 246	6 700	4 850	31	116 827
2008	623 000	6,1	16 519	5,1	115 247	7 686	5 000	31	127 964
2009	660 000	5,9	17 326	4,9	120 875	7 910	5 050	31	133 866
2010	691 000	4,7	17 960	3,7	126 404	8 172	5 100	31	139 707



## Verotulojen kehitys 1997-2010



# LOHJAN KAUPUNGIN HENKILÖSTÖMÄÄRÄ 1997-2008 (VAKINAINEN HENKILÖKUNTA)

vuodesta 2006 tiedot kerätty suoritetuista

TOIMIELINTULOSALUE	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
<b>TARKASTUSLAUTAKUNTA</b>	<b>0,6</b>	<b>0,6</b>	<b>0,6</b>	<b>0,6</b>	<b>0,6</b>	<b>0,6</b>	<b>0,6</b>	<b>0,6</b>	<b>0,3</b>	<b>0,3</b>	<b>0,3</b>	<b>0,3</b>	<b>0,3</b>	<b>0,3</b>
<b>YLEINEN LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO</b>	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>1,0</b>	<b>1,0</b>	<b>1,0</b>	<b>1,0</b>	<b>1,0</b>	<b>1,0</b>	<b>1,0</b>	<b>1,0</b>	<b>1,2</b>	<b>1,2</b>	<b>1,2</b>	<b>1,2</b>
Kaupunginhallitus	2	2	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,2	1,2	1,2	1,2
<b>KESKUSHALLINTO, YHTEENSÄ</b>	<b>80,4</b>	<b>77</b>	<b>69,9</b>	<b>68,2</b>	<b>69,1</b>	<b>68,6</b>	<b>73,6</b>	<b>74,2</b>	<b>66,7</b>	<b>74,6</b>	<b>75,8</b>	<b>76,8</b>	<b>75,8</b>	<b>75,8</b>
Energiapalvelut			0,6	0,6	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Elinkeinopalvelut	12	12	6,5	6,5	8,0	8,0	12,0	14,0	6,6	6,6	6,6	6,6	6,6	6,6
Hallinto- ja talouspalvelut	26,4	26,4	26,0	25,4	23,5	26,5	26,5	25,5	25,0	27,7	27,7	27,7	26,7	26,7
Henkilöstöpalvelut	13	13	13,6	13,3	14,6	14,6	14,6	14,7	14,2	15,9	16,1	16,1	16,1	16,1
Oikeuspalvelut	13	13	12,0	12,0	11,0	10,0	10,0	10,0	9,4	10,4	10,4	10,4	10,4	10,4
Tietohallinto	11	11	7,4	7,4	7,4	8,5	9,5	9,0	10,5	13,0	14,0	15,0	15,0	15,0
Puheviestintä			3,8	3,0	4,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
<b>PERUSTURVALAUTAKUNTA</b>	<b>408</b>	<b>405</b>	<b>404,0</b>	<b>407,0</b>	<b>436,0</b>	<b>465,5</b>	<b>479,7</b>	<b>486,5</b>	<b>493,0</b>	<b>494,3</b>	<b>532,3</b>	<b>542,8</b>	<b>542,8</b>	<b>542,8</b>
Hallinto- ja talouspalvelut	17	15	13,0	13,0	13,5	13,5	18,5	13,0	11,0	11,0	11,0	11,0	11,0	11,0
Vanhus- ja vammaispalvelut	92	109,8	110,8	110,8	117,8	124,8	132,4	156,0	159,0	159,0	166,0	168,0	168,0	168,0
Sosiaalityö	18	17	17,0	17,0	25,0	26,5	26,5	29,5	32,5	33,5	34,5	36,0	36,0	36,0
Perusterveydenhuollon avopalvelut	156,5	156,5	156,5	159,5	166,5	177,5	179,1	113,5	115,0	115,9	109,9	111,9	111,9	111,9
Suun terveydenhuolto								44,0	46,0	46,4	46,4	47,4	47,4	47,4
Terveydenhuollon täydentävät palvelut								23,0	23,0	21,0	22,0	24,0	24,0	24,0
Perusterveyshuollon hoivapalvelut	124,5	106,7	106,7	106,7	113,2	123,2	123,2	107,5	106,5	107,5	142,5	144,5	144,5	144,5
<b>OPETUSLAUTAKUNTA</b>	<b>661,1</b>	<b>672,8</b>	<b>699,3</b>	<b>723,7</b>	<b>809,0</b>	<b>815,3</b>	<b>828,3</b>	<b>824,4</b>	<b>895,0</b>	<b>955,6</b>	<b>925,9</b>	<b>957,1</b>	<b>965,2</b>	<b>975,2</b>
Hallinto (sis. varhaiskasvatus ja opetus)	6,6	6,3	6,3	7,1	8,0	7,3	7,3	7,3	12,6	12,6	13,8	12,8	12,8	12,8
Perusopetus (syyslukukausi)	352	354	371,0	392,6	443,5	439,2	448,2	448,6	460,5	492,5	467,9	472,5	470,0	470,0
Lukio-opetus (syyslukukausi)	48	47	43,5	45,5	48,5	52,8	54,0	54,3	61,8	64,5	59,4	60,4	60,4	60,4
Varhaiskasvatuspalvelut	254,5	265,5	278,5	278,5	309,0	316,0	318,8	314,2	360,1	386,0	384,8	411,4	422,0	432,0
<b>SIVISTYS-JA VAPAA-AIKALAUTAKUNTA</b>	<b>96,5</b>	<b>104,2</b>	<b>116,1</b>	<b>118,5</b>	<b>122,3</b>	<b>122,6</b>	<b>124,8</b>	<b>126,8</b>	<b>124,4</b>	<b>124,1</b>	<b>124,2</b>	<b>123,7</b>	<b>123,7</b>	<b>123,7</b>
Hallinto	2,5	2,7	2,9	2,9	2,9	2,9	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3
Sivistys- ja vapaa-aikatoimi	94	101,5	113,2	115,6	119,4	119,7	121,5	123,5	121,1	-	-	-	-	-
Hiiden Opisto										14,1	14,1	13,6	13,6	13,6
Musiikkiopisto										32,1	32,1	32,1	32,1	32,1
Nuorisotoimi										19,9	19,9	18,9	18,9	18,9
Kulttuuritoimi										21,2	21,2	22,2	22,2	22,2
Kirjastotoimi										33,5	33,5	33,5	33,5	33,5
<b>TEKN. LAUTAKUNTA/INVEST.KOhteet</b>	<b>359,5</b>	<b>355</b>	<b>350,9</b>	<b>353,2</b>	<b>357,8</b>	<b>356,2</b>	<b>353,3</b>	<b>317,8</b>	<b>314,6</b>	<b>310,3</b>	<b>310,0</b>	<b>308,6</b>	<b>311,6</b>	<b>311,6</b>
Hallinto	8,5	8,5	8,5	8,5	8,4	7,4	8,4	8,4	9,4	9,4	8,4	8,4	8,4	8,4
Kadut ja yleiset työt	71	67	64,0	64,0	64,0	64,0	66,0	63,0	60,1	60,0	60,0	57,5	59,5	59,5
Vesi- ja viemärlaitos	17	17	17,0	17,0	15,5	16,5	16,0	15,5	15,5	16,5	17,1	17,1	17,1	17,1
Tilalahallinto	46	45	40,0	40,0	38,0	38,0	35,0	35,0	35,0	35,5	33,5	34,0	35,0	35,0
Palo- ja pelastustoimi	31,5	32,5	32,5	32,5	32,5	32,5	32,5	7,0	6,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ruoka- ja siivouspalvelut	185,5	185	188,9	191,2	199,4	197,8	195,4	188,9	188,6	188,9	191,0	191,6	191,6	191,6
<b>YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA</b>	<b>51</b>	<b>50</b>	<b>50,0</b>	<b>42,8</b>	<b>44,1</b>	<b>45,6</b>	<b>44,5</b>	<b>45,0</b>	<b>46,0</b>	<b>51,3</b>	<b>50,0</b>	<b>49,0</b>	<b>51,0</b>	<b>51,0</b>
Maankäytön suunnittelu	7,2	7,2	8,2	8,2	7,9	8,5	7,9	8,9	8,7	10,3	10,3	10,3	10,3	10,3
Kiinteistö- ja kartastotoimi	24,5	23,5	22,5	22,0	22,6	23,5	23,0	22,5	23,7	24,2	23,0	23,0	23,0	23,0
Rakennusvalvonta	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,3	5,5	5,4	5,4	5,4	5,4
Ympäristönsuojelu	5,1	5,1	5,1	3,1	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8	5,3	5,3	4,3	6,3	6,3
Ympäristöterveydenhuolto	9,7	9,7	9,7	5,0	5,3	5,3	5,3	5,3	5,5	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0
<b>YHTEENSÄ</b>	<b>1 659,1</b>	<b>1 666,6</b>	<b>1 691,8</b>	<b>1 715</b>	<b>1 839,9</b>	<b>1 875,4</b>	<b>1 905,7</b>	<b>1 876,3</b>	<b>1 941,0</b>	<b>2 011,5</b>	<b>2 019,7</b>	<b>2 059,5</b>	<b>2 071,6</b>	<b>2 081,6</b>



